

Norsk Lovtidende.

Utgitt efter offentlig foranstaltning

ifølge lov av 1 april 1876.

Nr. 65

Utgitt 19 december.

1917

Lov

om erhvervelse av vandfald, bergverk og anden
fast eiendom.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 11 december 1917 saalydende:

Kapitel I.

Om vandfald.

§ 1. Uten tilladelse av Kongen (koncession) kan ingen andre end staten og norske kommuner med fuld retsvirkning erverve eiendomsret eller bruksret til vandfald (fald eller stryk):

1. naar de antages ved regulering at kunne utbringes til mer end 1000 naturhestekræfter alene eller i forbindelse med andre vandfald, som erhververen eier eller bruker, og som hensigtsmessig kan utbygges underrett dermed;
2. naar de sammenregnet med andre vandfald, som erhververen og i tilfælde dennes familie eier eller bruker her i riket, antages ved regulering og med tillæg av allerede leiet kraft at kunne utbringes til mer end 5000 naturhestekræfter. Til familie henregnes her bare erhververens egtefælle og barn under 21 aar samt, hvis erhververen selv er under 21 aar, ogsaa foreldre og søskende under 21 aar.

Dog er koncession ikke nødvendig for norske statsborgeres erhvervelse gjennom arv, egteskap eller odelsløsning eller gjennom overdragelse, naar erhververen er nærmere odelsberettiget end overdrageren eller er dennes egtefælle eller beslegtet eller besvogret med overdrageren i op- eller nedstigende linje eller i første eller anden sidelinje.

14 decbr.

Nr. 16.

14 decbr. Efter ansøkning fra kommunestyret kan Kongen nedsætte
 Nr. 16. den i første led post 1 nævnte grænse indtil 500 naturheste-
 kræfter for vandfald i kommunen.

Hvorvidt vandfaldet alene eller sammen med andre har
 den ovenfor nævnte kraftmængde, avgjøres i tvilstilfælde
 ved skjønn, hvis ikke erhververen vedtar at la det avgjøre av
 vedkommende regjeringsdepartement efter indstilling fra den
 i § 25 nævnte vasdragskommission.

§ 2. Norske statsborgere samt aktieselskaper og andre
 selskaper med begrænset ansvar, som har helt norsk styre med
 sæte i Norge og helt norsk grundkapital, kan, naar ikke almene
 hensyn taler derimot, av Kongen faa koncession til at erhverve
 eiendomsret til vandfald paa de nærmere betingelser, som Kon-
 gen fastsætter.

Det samme gjelder korporationer og stiftelser, som har
 helt norsk styre med sæte i Norge, og hvis formaal er almen-
 nyttige.

Hvis erhvervelsen gjelder vandfald, som antages ved re-
 gulering at kunne utbringes til mer end 10 000 naturhestekräf-
 ter, eller hvis betydelige interesser staar mot hverandre, bør
 koncession ikke gives, før saken har været forelagt for Stor-
 tinget.

Ved meddelelsen av koncession og fastsættelsen av betin-
 gelser skal følgende grundregler iagttages:

1. Koncessionen gives til bestemt selskap, korporation, stif-
 telse eller person. Er det et selskap, som søker koncession,
 kan der sættes betingelser, sigtende til at hindre, at en
 majoritet av selskapets parter eller aktier kommer til at
 tilhøre nogen, som eier, bruker eller leier kraft fra andet
 vandfald her i riket, eller som sitter inde med aktiemajori-
 teten i noget andet selskap, som eier eller bruker eller
 leier kraft fra vandfald her i riket. Aktier eller parter
 i et selskap, som skal faa koncession, maa lyde paa navn,
 og de kan ikke eies av eller pantsættes til andre end sta-
 ten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank
 eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjen-
 nelse andre norske banker eller selskaper. Gjennem arv
 skal dog ogsaa utlændinger kunne erhverve saadanne aktier
 eller parter; men reglerne i §§ 31 og 32 faar i saa fald
 tilsvarende anvendelse overfor aktierne eller parterne. Det
 samme gjelder, hvis en aktieeier eller parthaver taper sin
 norske statsborgerret. Bestemmelse om indskrænkning
 i adgangen til at erhverve aktierne eller partbrevene
 skal paaføres disse i det norske, engelske, franske og tyske
 sprog. Selskapet maa føre bok over sine medlemmers navn,
 stilling, bopæl og statsborgerret og underkaste sig de be-

stemmelser, som findes nødvendige av hensyn til kontrol- 14 decbr.
 gjen med, at grundkapitalen helt forblir norsk. Det bør Nr. 16.
 (som regel ogsaa stilles som betingelse, at selskapets grund-
 kapital, naar utbygningen er færdig, skal utgjøre mindst
 en tredjedel av omkostningene ved erhvervelsen, utbyg-
 ningen og opførelsen av kraftstation og transportanlæg
 samt av de fabrikker, selskapet maatte opføre til utnyt-
 telse av kraften.

2. Koncessionen gir adgang til utnyttelse av vandfaldet som
 kraftkilde overensstemmende med koncessionsbetingel-
 serne og den til enhver tid om saadan bedrift gjældende
 lovgivning. Det kan bestemmes, at kraften ikke maa an-
 vendes til visse arter av industri. Det kan ogsaa bestem-
 mes, at kraften helt eller delvis skal anvendes til en enkelt
 eller enkelte arter av industri, dog saaledes, at Kongen
 kan gi dispensation.

3. Utbygning av vandfaldet maa i tilfælde paabegyndes inden
 en frist av ikke over 2 aar. Vandbygningsarbeiderne maa
 fuldendes og anlæggets drift paabegyndes inden en yder-
 ligere frist av ikke over 5 aar. Driften maa ikke i saa
 lang tid som 3 aar kontinuerlig stanses eller kontinuerlig
 indskrænkes til mindre end en tredjepart av det i den for-
 løpne tid indsatte, paa regelmæssig drift beregnede maski-
 neri energi, heri ikke iberegnet, hvad der maatte være
 avgitt til bruk for stat eller kommune efter post 12, og
 saadanne stansninger eller indskrænkninger maa ikke no-
 gensinde i løpet av 10 aar samlet finde sted i saa meget
 som 5 aar. Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid,
 som paa grund av overordentlige tildragelser (vis major),
 streik eller lockout har været umulig at utnytte. Naar
 forholdene gjør det paakrævet, kan det tillates, at vandfal-
 det utbygges efterhvert inden bestemte tidsfrister, eller at
 det kun delvis utbygges. Kongen kan dispensere fra de i
 henhold til denne post fastsatte bestemmelser.

4. Ved vandfaldets utbygning og kraftanlæggets drift samt
 ved de bedrifter, som tilhører koncessionæren og forsynes
 med kraft fra anlegget, skal der saavidt mulig bare be-
 nyttes arbeidere og funktionærer, som har norsk ind-
 fødsrett eller statsborgerrett. Dog kan, naar ikke offent-
 lige hensyn taler derimot, ogsaa fremmede arbeidere
 tillates benyttet, naar de har hat fast bopæl her i riket i
 det sidste aar. Likesaa bør norsk arbeide, norsk forsik-
 ring og norsk materiel fortrinnsvis benyttes. De nærmere
 regler om anvendelsen av denne bestemmelse indtages i
 koncessionen.

5. Arbeiderne maa ikke paalægges at motta varer istedenfor

14 decbr.
Nr. 16.

penger som vederlag for arbeide eller paalægges nogen forpligtelse med hensyn til indkjøb av varer (herunder dog ikke sprængstof, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kræves erstattet, naar de bortkastes eller ødelægges, og da bare med deres virkelige værdi, beregnet efter, hvad de har kostet koncessionæren, med rimelig fradrag for slitage ved utleveringen. Hvis koncessionæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal netto-overskuddet efter revidert aarsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samraad med et av arbeiderne opnævnt utvalg, som i tilfælde av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse. Det bør paalægges koncessionæren at rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drik blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget og til de bedrifter, som tilhører koncessionæren og forsynes med kraft fra anlegget. Endvidere bør det paalægges koncessionæren at være ansvarlig for, at hans kontraktører opfylder sine forpligtelser overfor arbeiderne ved anlegget.

6. Naar koncessionen antages at foranledige en større samling av anlægsarbeidere, bør det paalægges koncessionæren ved arbeidets paabegyndelse at sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning. Det bør ogsaa paalægges koncessionæren at stille et passende beløp til raadighet til almindennende virksomhet blandt arbeiderne og til geistlig betjening efter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

Videre bør det paalægges koncessionæren efter nærmere bestemmelse av medicinalstyrelsen at skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjælp ved fastboende læge og at holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolationslokale og tidsmessig utstyr.

Likeledes kan det paalægges koncessionæren at erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politiopsyn.

7. Naar omstændighetene gjør det paakrævet eller ønskelig, bør det paalægges koncessionæren paa rimelige vilkaar og uten beregning av nogen fortjeneste at skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrækkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vand, kloak og elektriske lysanlæg samt grund til forsamlingslokale med læseverelse m. v., til lokale for kooperativ eller anden kun-

delsvirksomhet og lignende — alt efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement. 14 decbr. Nr. 16.

Koncessionæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter at opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus, leiet hos ham. Uenighet om, hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

I tilfælde av salg av hus eller tomter skal koncessionæren sørge for at indta i hjemmelsbrevet bestemmelse om, at der fremtidig ikke skal kunne beregnes større husleie end, at den dekker forrentning av kapitalen, utgifter til vedlikehold, skatter, avgifter og tilsyn samt passende amortisation. Tilsvarende regler skal gjælde, hvis bygsel eller tomteleie benyttes istedenfor salg. I tilfælde av tvist om leiens størrelse, fastsettes denne av husleienævnden, hvis saadan findes, men ellers av amtmanden.

Naar koncessionen antages at ville medføre en bymessig bebyggelse eller en større samling av mennesker, bør det paalægges koncessionæren at bekoste utarbeidet utkast til reguleringsplan og indsende denne til vedkommende regjeringsdepartement gjennom de stedlige myndigheter. Ved regulerings fastsettelse kan departementet forlange avstaat av koncessionæren uten vederlag grund til offentlige veier og gater — baade i og utenfor det regulerede strøk — samt grund til opførelse av bygninger til skoler, kirke, post, telegraf, toldbod, retslokale og fængsel.

Likeledes kan det paalægges koncessionæren efter Kongens nærmere bestemmelse at avstaa til vedkommende kommune efter indkjøpspris med tillæg av renter og øvrige utgifter koncessionæren tilhørende ubebygget grund, som han ikke har eller antages at faa bruk for til sin bedrift, og som ansees skikket til bebyggelse eller andre kommunale formaal utenfor dem, som er betinget i foregaaende led. Saafremt der ikke opnaaes enighet om overdragelssummen, skal den fastsettes ved skjøn paa grundlag av foranstaaende bestemmelser.

Kommunen kan ikke uten tilladelse av Kongen selge nogen del av den saaledes erhvervede grund.

8. Det bør paalægges koncessionæren helt eller delvis at erstatte utgiftene til vedlikehold og istandssettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antages at bli særlig øket ved anlægsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter, som tilhører koncessionæren og forsynes med kraft fra anlegget. Veier, broer og kaier, som koncessionæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse

14 decbr. for almenheten, forsaavidt departementet finder, at dette
Nr. 16. kan ske uten væsentlig ulempe for anlægget og de bedrifter,
som erholder kraft fra dette.

9. Der skal som regel paalægges koncessionæren pligt til for
kraftanlægget og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes
med kraft fra anlægget, at opsamle et fond til sikring for
vedkommende fattigkommune overensstemmende med de
regler, som i lov om fattigvæsenet av 19 mai 1900 kapi-
tel 4 er git om bergverker.

Likeledes bør det paalægges koncessionæren at avsætte
et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kom-
muners) utgifter til understøttelse av de ved utbygnings-
arbeiderne og opførelse av kraftstation beskjæftigede ar-
beidere og dissers familier. Fondet forvaltes av det offent-
lige. Den del av dette fond, som ikke medgaar til dækning
av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved
de nævnte anlegg, overgaar til et for det hele land eller
visse dele av landet fælles fond, som fortrinsvis skal tjene
til sikring for kommunerne, men som ogsaa skal kunne be-
nyttes til andre formaal til bedste for arbeiderne, alt efter
nærmere regler, som Kongen gir.

Paa samme maate skal forholdes med det først nævnte
fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

10. Anvendes vandkraften til produktion av elektrisk energi,
maa koncessionæren ikke uten samtykke fra vedkommende
regjeringsdepartement indgaa i nogen overenskomst til
kunstig forhøielse av prisene her i riket paa energi eller
paa de produkter, som frembringes ved energien. Heller
ikke maa elektrisk energi avgives til utlandet uten tilladelse
av Kongen.

11. Det bør som regel i koncessionen bestemmes, at saafremt
vandkraften av koncessionæren blir anvendt til frembrin-
gelse av produkter, som er av betydning for landbruket,
skal en viss del av produktionen avgives til det norske
landbruk til nedsatte priser. Likeledes kan det bestem-
mes, at hvis kraften anvendes til frembringelse av produk-
ter, som er av væsentlig betydning for anden norsk nær-
ingsdrift eller for indenlandsk forbruk, skal der være
adgang for indenlandske næringsdrivende og forbrukere
til at faa kjøpt en viss del av produktionen til en av de-
partementet til enhver tid fastsat pris, beregnet paa at
dekke produksjonsomkostningene med tillæg av en rime-
lig fortjeneste. Der kan ogsaa i koncessionen indtages be-
stemmelser sigtende paa, at produkter, som kan benyttes
som raastof eller halvfabrikat til videre bearbeidelse gjen-
nem indenlandsk arbeide, i størst mulig utstrækning be-

arbeides her i riket. Vedkommende departement kan i det enkelte tilfælde gi nærmere forskrifter angaaende anvendelsen av bestemmelser, som er truffet i henhold til denne post. 14 decbr. Nr. 16.

12. Det skal i koncessionen bestemmes, at koncessionæren er forpligtet til at avgi indtil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmængde, som vandfaldet efter den foretagne utbygning kan frembringe med den paaregnelige vandføring aar om andet, til den kommune, hvor kraftanlægget er beliggende, eller andre komuner, derunder ogsaa amtskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Kommunerne kan nyttiggjøre sig den kraft, som saaledes avgives til dem, paa den maate, de finder hensigtsmessig. Der kan ogsaa forbeholdes staten ret til at erholde indtil 5 pct. av kraften. Staten kan overdra sin andel helt eller delvis til kommuner. I særlige tilfælde kan der fastsættes høiere grænser for avgivelse av kraft baade til kommuner og til staten. Er vandfaldet helt utbygget, og avgivelse av kraft vilde være forbundet med uforholdsmæssige ulemper, kan der i koncessionen fastsættes lavere grænser eller indrømmes hel fritagelse.

Kraften avgives i den form, departementet bestemmer. Kræves den avgit i anden form, end den produceres, pligter koncessionæren paa departementets forlangende at bygge sit anlæg saaledes, at kraftens omformning og avgivelse ikke unødig fordyres for mottageren. Saadant forlangende maa fremsættes inden 6 maaneder efter koncessionens datum. Elektrisk kraft uttages efter departementets bestemmelse i kraftstationen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører koncessionæren eller andre. Foraarsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den, som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller indskrænkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, maa ikke ske uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris, beregnet paa at dekke produktionsomkostningene — deri indbefattet 6 pct. rente av anlægskapitalen — med tillæg av 20 pct. Hvis prisen beregnet paa denne maate vil bli uforholdsmæssig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vandfaldet kan gi, er tat i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgit efter en maksimalpris, som svarer til den gjængse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsættes ved overenskomst mellem vedkommende departement og koncessionæren eller i mangel av overenskomst ved skjøn.

14 decbr. 1916 i Det kan betinges, at fastsættelsen skal revideres til bestemte tider. Hvis koncessionären leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttages fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfælde forlange kraften avgitt til samme pris og paa samme vilkaar som leierne av lignende kraftmængder under samme forhold.

Koncessionen bør indeholde nærmere bestemmelser om vedtaket varsel, koncessionären har krav paa, før kraften uttages. Betinges der avgivelse av mere kraft end 15 pct., bør der fastsettes en bestemt tidsfrist, inden hvilken avgivelse av de overskytende kraftmængder maa forlanges, saaledes at avgivelse senere bare kan kræves, efterhvert som kraft blir ledig.

Nærmere regler om kraftens avgivelse fastsettes av departementet.

13. Det skal paalægges koncessionären at betale en aarlig avgift til staten av ikke under 10 øre og i regelen ikke over 3 kroner pr. naturhestekraft, beregnet efter den gjennomsnittlige kraftmængde, som vandfaldet efter den foretagne utbygning kan frembringe med den paaregnelige vandføring aar om andet, og en aarlig avgift til de amts-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, av ikke under 10 øre og i regelen ikke over 4 kroner pr. naturhestekraft, beregnet paa samme maate. I særlige tilfælde kan avgiftene settes høiere. Hvilke der aarlige reguleringsavgifter paa vandfaldet, skal de komme til fradrag i de avgifter, som paalægges i henhold til denne post, forsaavidt angaar den del av kraftmængden, hvorav reguleringsavgifter erlægges.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiften og om kontrol med vandforbruket skal, forsaavidt de ikke er fastsat av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfælde fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement efter indstilling fra vasdragskommissionen.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente efter forfald, har samme pantesikkerhet som skatter paa fast eiendom og kan inndrives paa samme maate som disse.

Under særegne omstændigheter kan Kongen eller Stortinget, hvis koncessionen har været forelagt dette, for et bestemt tidsrum nedsætte eller eftergi avgiften.

Avgiften til amts-, herreds- og bykommunerne fordeles mellem disse indbyrdes efter bestemmelse av Kongen for 10 aar ad gangen. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes efter bestemmelse av amtstinget eller kommunestyret.

14. Er vandfaldet eller de til dets utnyttelse nødvendige¹⁴ decbr. grundstykker eller rettigheter av koncessionären eller no- Nr. 16.
gen av dennes nærmeste forgjængere erhvervet for en pris, som maa antages at ha staat i aapenbart misforhold til værdien, kan der sættes betingelser, sigtende til at skaffe de tidligere eiere eller rettighetshavere et tillæg til kjøpesummen en gang for alle eller som aarlig avgift eller godtgjørelse i anden form.
15. Anlæggets utførelse saavel som dets senere vedlikehold og drift skal være undergit offentlig tilsyn, og utgiftene her ved erstattes av koncessionären.
16. Det skal paalægges koncessionären at underkaste sig de bestemmelser, som til enhver tid maatte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontrol med overholdelsen av de opstillede betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontrol ansætte en kontrolør, som overensstemmende med en av departementet utfærdiget instruks skal ha adgang til de kontrolmidler, som ansees nødvendige. Om berettigelsen av kontrolørens forlangender med hensyn til kontrollen kan koncessionären kræve departementets avgjørelse. Overfor uvedkommende pligter kontroløren at bevare taushet om det, som blir ham bekjendt. Hans godtgjørelse fastsættes av departementet og skal erstattes det offentlige av koncessionären. Ansættes der en fælles kontrolør for flere anlæg eller for visse dele av landet, kan det paalægges det enkelte anlæg at betale en viss avgift til dækkelse av utgiftene ved kontrollen.
17. Koncessionen gives for et bestemt tidsrum av indtil 50 aar, eller med Stortingets samtykke indtil 60 aar, regnet fra koncessionens meddelelse. Ved koncessionstidens utløp tilfalder vandfaldet med alle de indretninger, hvorigjennem vandets løp og leie forandres, saasom damanlæg, kanaler, tunneller, bassenger, rørledninger m. m., de til utbygningen og kraftanlægget erhvervede grundstykker og rettigheter, kraftstationerne med tilhørende maskineri og andet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlægget, staten med fuld eiendomsret og uten vederlag. Det, som ikke tilfalder staten, kan den indløse for dets værdi efter skjøn paa sin bekostning eller forlange fjernet inden en av departementet fastsat frist.
18. Hvis koncession blir git for 40 aar eller mindre, kan der tilstaaes koncessionären ret til at faa leiet kraft fra anlægget for et bestemt tidsrum, som tillagt koncessionstiden ikke maa overstige det lovbestemte maksimum for denne. Leien fastsættes efter den i leietiden sedvanlige pris paa

14 decbr.

Nr. 16.

kraft fra lignende anlæg. Hvis enighet ikke opnaaes, fastsættes leien ved skjøen av sakkyndige skjøns mænd.

19. Hvis ikke en kortere frist fastsættes i koncessionen, skal staten i det 35te aar, efterat koncessionen er git, kunne indløse det hele anlæg i den utstrækning, hvori det efter post 17 tilfalder staten ved koncessionstidens utløp. Med Stortingets samtykke kan fristen sættes indtil det 40de aar. Benytter den sig ikke herav, skal den i det 10de aar derefter ha samme adgang og saaledes videre hvert 10de aar. Bestemmelsen om indløsning maa være meldt koncessionæren mindst 5 aar i forveien. Indløsningssummen skal bestemmes saaledes, at vandfaldet med tilhørende grundstykker og rettigheter samt vandbygningsarbeider og hus betales med, hvad de bevislig har kostet koncessionæren med fradrag for amortisation i forhold til den forløpne del av koncessionstiden, mens rørledninger, maskiner og andet tilbehør indløses for deres tekniske værdi efter skjøen paa statens bekostning. I koncessionen bestemmes, hvorvidt og i hvilken utstrækning staten ved saadan indløsning pligter at overta de anlæggene vedkommende kontrakter om levering av kraft.

20. Kongen kan, naar det gjælder vandfald, som antages ved regulering ikke at kunne utbringes til mer end 1000 naturhesterkæfter, fritta fra foranstaaende vilkaar, naar koncessionæren utnytter vandfaldet til eget behov for lys, varme, gaardsdrift, haandverk eller smaaindustri eller til paa lempelige vilkaar at forsyne andre med kraft i samme øiemed.

21. Koncessionen bør bare meddeles, forsaavidt ældre panteheftelser, servituter av væsentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser fjernes eller viker prioritet for de i koncessionen paalagte forpligtelser, derunder ogsaa de mulkter, som kan bli ilagt efter § 26. At der ved avhændelsen av vandfald ogsaa utover koncessionstiden er forbeholdt avhænderens eiendom ret til kraft til husbehov og gaardsfornødenhet og saadant haandverk og smaaindustri, som naturlig kan drives i forbindelse med gaardsbruket, fra det anlæg, hvorved vandfaldet utnyttes, skal dog ikke være til hinder for meddelelse av koncession.

22. Til videre overdragelse av vandfaldet utkræves koncession, selv om den nye erhverver er norsk kommune. Erhververen maa i ethvert tilfælde underkaste sig de i den oprindelige koncession fastsatte betingelser. Til koncessionen kan desuten knyttes de betingelser, som er omhandlet ovenfor under post 1.

23. Der er adgang til i koncessionen at opstille yderligere betingelser, som i det enkelte tilfælde maatte findes paa krævet av almene hensyn eller til varetagelse av berettigede private interesser. 14 decbr. Nr. 16.

Koncessionen med de til den knyttede betingelser skal tinglyses for koncessionærens regning. Alle senere tinglyste heftelser paa de i post 17 omhandlede eiendomme og gjenstande bortfalder, naar disse ifølge koncessionen overgaar til staten eller indløses av denne. Naar vandfaldet overgaar til staten, skal en meddelelse herom av vedkommende departement oversendes rettskriveren til tinglysning.

Den, som yder eller har ydet laan mot pant i vandfald, kan, naar betingelserne for erhvervelse efter denne lov forørig er tilstede, paa forhaand meddeles koncession efter nærværende paragraf til at erhverve vandfaldet gjennom kjøp paa tvangsauktion, saafremt han, naar denne holdes, fremdeles er panthaver. Koncessionstiden regnes fra koncessionens meddelelse, mens de øvrige vilkaar indtræder, naar erhvervelsen finder sted. Har vandfaldets eier, før panthaveren erholder koncession, erhvervet det i henhold til tidsbegrænset koncession, skal koncessionen til panthaveren meddeles for den gjenstaaende del av eierens koncessionstid.

§ 3. Norsk statsborger, som erhverver eiendom, paa hvis grund der findes vandfald, som han efter § 1 ikke kan erhverve uten koncession, kan faa koncession paa vandfaldet, uten at grundreglerne i § 2 kommer til anvendelse, naar det maa antages, at erhvervelsen ikke sker for at utnytte eller sælge vandkraften.

Koncessionen gir i saa fald adgang til at utnytte vandfaldet som kraftkilde til eget behov for lys, varme, gaardsdrift, haandverk og smaaindustri. I særlige tilfælde kan Kongen ogsaa gi vandfaldseieren tilladelse til at forsyne sine naboer med kraft i lignende øiemed.

For utbygning av vandfaldet i videre omfang skal de nærmere betingelser fastsættes efter grundreglerne i den til enhver tid om erhvervelse av vandfald gjældende lov. Paabegyndes saadan utbygning, uten at betingelserne er fastsat, faar bestemmelse i §§ 31 og 32 tilsvarende anvendelse.

Enhver, som erhverver eiendom, paa hvis grund der findes vandfald, som bare er tilstrækkelig til eiendommens eget behov i de ovenfor nævnte øiemed, kan faa koncession paa vandfaldet uten iagttagelse av reglerne i § 2, naar alene bestemmelsen i § 1 første led, post 2, er til hinder for erhvervelse uten koncession.

§ 4. Fremmede statsborgere samt aktieselskaper og andre selskaper med begrænset ansvar, korporationer og stiftelser,

14 decbr. som ikke gaar ind under § 2, men hvis styre har sit sæte i Nr. 16. Norge og for et flertals vedkommende bestaar av norske statsborgere, kan under særlige omstændigheter faa koncession til at erhverve saadan eiendomsret som omhandlet i § 1 paa de nærmere betingelser, som Kongen fastsætter.

Hvis erhvervelsen gjælder vandfald, som antages ved regulering at kunne utbringes til mer end 5000 naturhestekræfter, eller hvis betydelige interesser staar mot hverandre, bør koncession ikke gives, før saken har været forelagt for Stortinget.

Ved meddelelsen av koncession og fastsættelsen av betingelser følges de grundregler, som § 2 oppstiller, forsaavidt dertil er anledning. Det kan ogsaa sættes som betingelse, at der aapnes adgang for norsk kapital til at delta i foretagendet.

§ 5. Koncession paa bruksret til vandfald, som tilhører en norsk kommune, kan, naar ikke almene hensyn taler derimot, meddeles norske statsborgere samt korporationer, stiftelser, aktieselskaper og andre selskaper med begrenset ansvar, som har helt norsk styre med sæte i Norge.

Hvis det gjælder vandfald, som antages ved regulering at kunne utbringes til mer end 10 000 naturhestekræfter, eller hvis betydelige interesser staar mot hverandre, bør koncession ikke gives, før saken har været forelagt for Stortinget.

Ved fastsættelsen av betingelserne faar grundreglerne i § 2 post 1—12, 15 og 23 tilsvarende anvendelse, forsaavidt dertil er anledning. Desuten iagttages følgende grundregler:

1. Koncessionen gives for et bestemt tidsrum indtil 50 aar eller med Stortingets samtykke indtil 60 aar.
2. Det skal paalægges koncessionæren at betale en aarlig avgift til staten av ikke under 10 øre og i regelen ikke over 3 kroner pr. naturhestekraft, beregnet efter den gjennomsnitlige kraftmængde, som vandfaldet efter den foretagne utbygning kan frembringe med den paaregnelige vandføring aar om andet, og en aarlig avgift til de amts-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, av ikke under 10 øre og i regelen ikke over 4 kroner pr. naturhestekraft, beregnet paa samme maate. I særlige tilfælde kan avgiftene sættes høiere. Hviler der aarlige reguleringsavgifter paa vandfaldet, skal de komme til fradrag i de avgifter, som paalægges i henhold til denne post, forsaavidt angaar den del av kraftmængden, hvorav reguleringsavgifter erlægges.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiften og om kontrol med vandforbruket skal, forsaavidt de ikke er fastsat av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt

tilfælde fastsættes av vedkommende regjeringsdepartement 14 decbr.
 efter indstilling fra vasdragskommissionen. Nr. 16.

Avgiftene kan inddrives ved utpantning. Erlægges de ikke til forfaldstid, svares derefter 6 pct. aarlig rente.

Under særegne omstændigheter kan Kongen eller Stortinget, hvis koncessionen har været forelagt dette, for et bestemt tidsrum nedsætte eller eftergi avgiften.

Avgiften til amts-, herreds- og bykommunerne fordeles mellem disse indbyrdes efter bestemmelse av Kongen for 10 aar adgangen. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes efter bestemmelse av amtstinget eller kommunestyret.

3. Til videre overdragelse av bruksretten utkræves koncession. Erhververen maa i ethvert tilfælde underkaste sig de betingelser, som er fastsat i den oprindelige koncession.

Koncessionen med tilknyttede betingelser skal tinglyses for koncessionærens regning.

Regler om bortleie av vandfald tilhørende staten kan gives av Kongen med Stortingets samtykke.

§ 6.

1. Naar der efter § 1 eller § 19 utkræves koncession eller tilladelse til at erhverve eiendomsret til vandfald, har staten forkjøpsret, hvis erhvervelsen ikke sker gennem tvangsauktion, derunder ogsaa auktion i henhold til konkurslovens § 127. I det tilfælde, som er nævnt i § 7 post 1, kan dog staten bare benytte sin forkjøpsret, hvis ikke kommunen gjør sin forkjøpsret gjældende.

2. Avhændes der ved samme retshandel ogsaa anden fast eiendom, rettighet eller løsøre, og staten vil benytte sin forkjøpsret, er den paa forlangende av koncessionssøkeren forpligtet til at overta ogsaa det øvrige i den utstrækning, det forlanges. Forlangende herom maa fremsættes i forbindelse med koncessionsansøkningen. Selv om saadant forlangende ikke fremsættes, er staten berettiget til at utstrække forkjøpsretten til de i forbindelse med vandfaldet avhændede grundstykker og rettigheter, som er nødvendige til dets utbygning eller til anlæg av kraftstation. Hvorvidt dette er tilfældet, avgjøres ved skjøn.

3. Statens adgang til at gjøre forkjøpsret gjældende til et vandfald opstaar, saasnart ansøknin om koncession er indkommet til departementet, eller i det tilfælde, som er nævnt i post 1 sidste punktum, saasnart det ved kommunestyrets beslutning eller i henhold til § 7 post 2 er paa det rene, at kommunen ikke vil gjøre sin forkjøpsret gjældende. Beslutning om at benytte statens forkjøpsret maa træffes saa snart som mulig.

- 14 decbr. 4. Naar forkjopsretten gjøres gjældende, indtræder staten i
Nr. 16. kjøperens rettigheter og forpligtelser. Den del av vederlaget, som ikke bestaar i penger eller ydelse av føderaad, eller som er gjort avhængig av en betingelse, hvis indtræden staten ikke er raadig over, skal dog værdsættes til et pengebeløp. I mangel av mindelig overenskomst fastsættes dette ved skjøn. Er kjøperen et selskap, og nogen del av vederlaget skal erlægges i aktier eller parter i selskapet, kan dog staten erlægge denne del av vederlaget gjennom betaling av aktiernes eller parternes værdi efter pari kurs. Kan en betinget ydelse ikke værdsættes i penger, hvilket i tvisttilfælde likeledes avgjøres ved skjøn, bortfalder ydelsen uten vederlag.

Er der i salgsvilkaarene betinget ret for selgeren til gjenkjøp eller til at fragaa salget under betingelser, hvis indtræden staten ikke er raadig over, kan en saadan gjenkjøps- eller fragaaelsesret ikke gjøres gjældende overfor staten.

Ifald staten benytter sin forkjopsret, skal den yde koncessionssøkerne erstatning med 2 pct. av de første 50 000 kroner av kjøpesummen og 1 pct. av det overskytende beløp foruten erstatning for hatte utgifter.

5. Anføres det i koncessionsandragendet, at overdragelsen helt eller delvis er en gave, og andragendet opgir den sum, som antages at svare til eiendommens værdi, blir denne sum at anse som den for forkjopsretten gjældende kjøpesum, hvis ikke vedkommende regjeringsdepartement finder den for høit ansat. I saa fald kan det la kjøpesummen fastsette ved skjøn.

Er der fastsat en fælles kjøpesum for vandfald og anden fast eiendom, rettighet eller løsøre, som blir ovhændet under ett med vandfaldet, skal det likeledes ved skjøn bestemmes, hvor stor del av den fælles kjøpesum der svarer til vandfaldet, og i tilfælde tillike, hvor stor del der svarer til det øvrige, som staten efter post 2 skal overta.

6. Skjøn efter post 2, 4 og 5 kan fremmes uten særskilt forliksmægling. Overskjøn maa være tilstevnt inden 14 dage, efterat underskjønnet er holdt, eller hvis dette blir paaanket til retten, inden 4 uker efter avsigelsen av Høiesterets dom. Skjønsmænd saavel til underskjøn som til overskjøn opnevnes av Kongen. Med hensyn til paaanke av skjønnet til retten faar reglerne i lov angaaende rettergangsmaaten i saker angaaende tvungen aystaaelse av grund av 10 mai 1860 § 4 tilsvarende anvendelse.

Er der allerede holdt skjøn i henhold til § 7, blir dette bindende ogsaa i forhold til staten. Er bare underskjøn

holdt, kan dog staten tilstevne overskjøn. Stevning til 14 decbr. overskjønnet maa i saa fald forkyndes inden en maaned, Nr. 16. efterat saken er kommet ind til vedkommende departement, og skjønnet fremmes inden en maaned efter utløpet av den lovbestemte varselsfrist.

7. Er selgeren i besiddelse av eiendommen, naar forkjøpsretten besluttet gjort gjældende, pligter han at levere eiendommen til staten i den stand, som medkontrahenten hadde ret til at forlange. Det tap, som er paaført staten ved overtrædelse herav, kan kræves erstattet.

Har selgerens medkontrahent, uten at ha faat koncession, tiltraadt en eiendom, som er gjenstand for forkjøpsret, pligter han at levere den i uforringet stand, og staten kan forlange et fradrag i kjøpesummen, svarende til den forringelse, eiendommen har lidt ved retsstridig virksomhet fra kontrahentens side efter tiltrædelsen. Fradragets størrelse bestemmes ved skjøn, hvis omkostninger likeledes fratrækkes kjøpesummen. Har erhververen beheftet eiendommen saaledes, at heftelsernes samlede beløp overstiger den for forkjøpet gjældende kjøpesum, i tilfælde med ovennævnte fradrag, er den overskytende del av heftelserne uforbindende for staten.

§ 7.

1. Naar der efter § 1 eller § 19 utkræves koncession eller tiladelse til at erhverve eiendomsret til vandfald, som ikke antages ved regulering at kunne utbringes til mer end 5000 naturhesterkæfter, har den herreds- eller bykommune, hvor vandfaldet ligger, forkjøpsret til dette, hvis erhvervelsen ikke sker gjennom tvangsauktion, derunder ogsaa auktion i henhold til konkurslovens § 127. Bestemmelserne i § 1 sidste led faar tilsvarende anvendelse.

Gjælder erhvervelsen vandfald i flere kommuner, kan de gjøre forkjøpsretten gjældende i fællesskap. Blir de ikke enige herom, og kan de vandfald, som ligger i hver av kommunerne, ikke hensigtsmæssig utbygges uavhengig av de øvrige, skal forkjøpsretten til alle vandfald tilkomme den eller de kommuner, som antages at ha størst interesse i salget, henset til almene og økonomiske forhold. Tvist, som maatte opstaa i anledning herav, avgjøres med endelig virkning av Kongen. I forbindelse med saadan avgjørelse kan Kongen paalægge den kommune, som faar adgang til at gjøre forkjøpsretten gjældende, pligt til at avgi kraft til de øvrige kommuner, og gi nærmere regler om de kraftmængder, som skal avgives, og om vilkaarene for avgivelsen.

2. Kommunens adgang til at gjøre forkjøpsret gjældende til

14 decbr.
Nr. 16.

et vandfald opstaar, saasnart ansøknin om koncession er kommet ind til departementet.

Forkjøpsretten bortfalder, hvis ikke beslutning om at gjøre den gjældende er fattet i lovlig kommunestyremøte inden 3 maaneder, efterat ordføreren har mottat saken fra departementet (jfr. dog post 3, sidste avsnit), og ny beslutning i tilfælde inden 4 uker, efterat ordføreren har faat saken tilbake fra amtmanden. En beslutning, som er fattet med mindst to tredjedels flertal, er gyldig, uten at bestemmelserne i formandskapsloven av 14 januar 1837 for landet § 38 og for byene § 39 kommer til anvendelse. Naar flere kommuner er interessert, kan avgjørelsen træffes i samlet kommunestyremøte uten hinder av begrænsningen i formandskapsloven for landet § 14.

Beslutningen maa approberes av Kongen. Den skal uten ophold indsendes til vedkommende departement og samtidig meddeles koncessionssøkeren og sælgeren.

3. Bestemmelserne i § 6 post 2, 4, 5 og 6 første og fjerde punktum og post 7 faar tilsvarende anvendelse. Til skjøn efter post 4 og 5 maa stevning forkyndes inden 1 maaned, efterat ordføreren har mottat saken, og skjønnet maa fremmes inden 1 maaned efter utløpet av den lovbestemte varselsfrist. Overskjøn maa være tilstevnt inden 14 dage, efterat underskjønnet er holdt, eller hvis dette blir paaanket til retten, inden 4 uker efter avsigelsen av Høiesterets dom, og skal likeledes fremmes inden 1 maaned efter utløpet av den lovbestemte varselsfrist. Skjønsmænd saavel til underskjøn som til overskjøn opnævnes utenfor den eller de i skjønnet interesserte kommuner.

Fristen for kommunestyrets beslutning om at gjøre forkjøpsret gjældende regnes fra skjønnets eller i tilfælde overskjønnets avholdelse.

4. Overenskomst, hvorved en kommune mot vederlag gir avkald paa sin forkjøpsret, er ugyldig, og vederlaget kan efter bestemmelse av vedkommende departement inddrages i statskassen.

5. Hvad en kommune har erhvervet gjennom forkjøpsretten, kan den ikke avhænde uten tilladelse av Kongen.
§ 8.

1. Naar et vandfald sælges til en anden kommune, har den kommune, hvor vandfaldet ligger, forkjøpsret til dette, saafremt kraftmængden ikke overstiger den i § 7 post 1 nævnte grænse.

2. Naar overenskomst er sluttet om salg til en anden kommune av saadant vandfald, som i post 1 nævnt, skal sælgeren tilby den kommune, hvor vandfaldet ligger, at træde

ind som kjøper. Tilbudet skal opgi, hvem der er kjøper, 14 decbr. og gi oplysning om, hvad der omfattes av salget, og om Nr. 16. betalings- og andre kjøpevilkaar.

3. Kommunens adgang til at gjøre forkjøpsret gjældende opstaar, saasnt det i post 2 nævnte tilbud er inkommet til ordføreren, eller — hvis saadant tilbud ikke tidligere er gjort — saasnt overdragelsesdokument er indlevert til tinglysning eller kjøperen innsat i eiendommens besiddelse.

4. Den, som forlanger at faa tinglyst et dokument angaaende saadan overdragelse som nævnt i post 1, skal godtgjøre for retsskriveren, at kommunen ikke vil bruke sin forkjøpsret eller har oversittet fristen for at bruke retten. Blir dette ikke godtgjort, kan retsskriveren dog ikke negte tinglysning; men han skal i saa fald, saavel som naar han finder det tvilsomt, om erhvervelsen er i strid med kommunens forkjøpsret, gjøre anmerkning herom i panteregistret og paa dokumentet. Anmerkningen skal av retsskriveren uopholdelig meddeles hververeren, sælgeren, kommunens ordfører og amtmanden.

5. Iøvrig faar bestemmelse i § 7 post 1 andet led, post 2 andet og tredje led, samt posterne 3, 4 og 5 tilsvarende anvendelse. De i § 7 post 2 andet led, og post 3 første led fastsatte frister for erklæring om forkjøpsrettens anvendelse og for tilstevning av skjøn regnes fra den dag, da ordføreren mottok saadant tilbud som i nærværende paragrafs post 2 nævnt. § 9.

1. Hvis staten ikke benytter sin forkjøpsret efter § 6, har den amtskommune, hvor vandfaldet er beliggende, forkjøpsret til vandfaldet, saafremt det antages ved **regulering** at kunne utbringes til mer end 5000 naturhesterkræfter. § 1 sidste led faar tilsvarende anvendelse.

Gjælder erhvervelsen vandfald i flere amtskommuner, faar § 7, post 1 andet avsnit tilsvarende anvendelse.

2. Amtskommunens adgang til at gjøre forkjøpsret gjældende opstaar, saasnt staten har truffet bestemmelse om ikke at benytte sin forkjøpsret. Forkjøpsretten bortfalder, hvis ikke beslutning om at gjøre den gjældende er fattet i lovlig amtstingsmøte eller efter amtstingets bemyndigelse av amtsutvalget inden 3 maaneder, efterat amtmanden har mottat saken fra departementet med underretning om, at statens forkjøpsret ikke blir benyttet.

Beslutning om at benytte amtskommunens forkjøpsret skal uten ophold indsendes til vedkommende departement og samtidig meddeles koncessionssøkeren og sælgeren.

- 14 decbr. 3. Bestemmelserne i § 6, post 2, 4, 5, 6 og § 7, post 4 og 5
Nr. 16. faar tilsvarende anvendelse.

Er der allerede holdt skjøn i henhold til § 6, post 2, 4 eller 5, blir dette bindende ogsaa i forhold til amtskommunen. Er bare underskjøn holdt, kan dog amtskommunen tilstevne overskjøn. Stevning til dette maa forkyndes inden 1 maaned, efterat amtmanden mottok saken, og overskjønnet maa fremmes inden 1 maaned efter utløpet av den lovbestemte varselsfrist.

§ 10. Naar en norsk kommune erhverver vandfald, som antages ved regulering at kunne utbringes til mer end 5000 naturhestekræfter, har den eller de kommuner, hvor vandfaldet ligger, ret til at forlange kraft avgit efter nærmere bestemmelse av Kongen overensstemmende med forskriftene i § 2 post 12.

§ 1 sidste led faar tilsvarende anvendelse.

Kapitel II.

Om bergverk.

§ 11. Uten koncession kan ingen andre end staten, norske kommuner og norske statsborgere samt korporationer, stiftelser, aktieselskaper og andre selskaper med begrænset ansvar, som har helt norsk styre med sæte i Norge, utøve den i bergverkslovgivningen omhandlede ret til skjærpning, anmeldelse og muting eller paa anden maate med fuld retsvirkning erhverve eiendomsret eller bruksret til mutbare anvisninger eller gruber, som gaar ind under bergverkslovgivningen, det være sig paa egen eller anden mands grund.

§ 12. Uten koncession maa ingen andre end staten og norske kommuner sætte igang regelmæssig bergverksdrift paa mutbare metaller og malmer her i riket.

§ 13. Norske og fremmede statsborgere samt aktieselskaper og andre selskaper med begrænset ansvar, korporationer og stiftelser kan, naar ikke almene hensyn taler derimot, faa koncession til at erhverve og drive mutbare anvisninger eller gruber paa de nærmere betingelser, som Kongen fastsætter.

Ved meddelelsen av koncession og fastsættelsen av betingelser skal fornemmelig følgende grundregler iagttages:

1. Koncessionen gives til bestemt person, selskap, korporation eller stiftelse. Som regel bør det kræves, at selskapets, korporationens eller stiftelsens styre har sit sæte i Norge, og helt eller delvis bestaar av norske statsborgere. Det kan sættes som betingelse, at der aapnes adgang for norsk kapital til at delta i foretagendet. Er det et selskap, som søker koncession, kan der sættes betingelser sigtende til

14 decbr.

Nr. 16.

at hindre, at en majoritet av selskapets parter eller aktier kommer til at tilhøre fremmede statsborgere, utenlandske selskaper eller nogen, som forøvrig driver bergverksdrift her i riket, eller som sitter inde med aktiemajoriteten i noget andet selskap, der driver bergverksdrift her i riket.

Det bør som regel ogsaa stilles som betingelse, at selskapets grundkapital, naar regelmæssig bergverksdrift begynder, skal utgjøre mindst en tredjedel av omkostningene ved erhvervelsen av anvisningen eller gruben og ved opførelsen av de til dens utnyttelse nødvendige anlæg. Videre kan det betinges, at selskapet stiller betryggende sikkerhet for et beløb, som ansees tilstrækkelig til regelmæssig drift i mindst tre maaneder. Denne sikkerhet maa ikke angripes uten departementets samtykke og maa i tilfælde atter fylles efter nærmere bestemmelse av departementet.

2. Koncessionen gir adgang til utnyttelse av gruben eller anvisningen overensstemmende med koncessionsbetingelserne og den til enhver tid om saadan bedrift gjældende lovgivning.

3. Forberedende arbeider til igangsættelse av bergverksdrift maa paabegyndes inden en bestemt frist. Driften skal foregaa paa bergmæssig maate overensstemmende med den til enhver tid gjældende lovgivning. Finder departementet, at driften av en grube i væsentlig grad avviker fra det bergmæssige, og forestilling i den anledning til grubens bestyrer ikke blir efterkommet, kan det forlange, at bergverkseieren fremlægger en plan for et bestemt tidsrum til fremtidig bergmæssig drift av gruben. Planen skal indleveres til departementets godkjendelse senest 4 maaneder, efterat begjæringen er fremsat. Drift kan alene foretages i overensstemmelse med den av departementet godkjendte plan; dog kan avvikelser ske med departementets samtykke. Hvorvidt driften er bergmæssig og overensstemmende med den godkjendte driftsplan, avgjøres i tilfælde av tvist ved skjøn.

4. Ved bergverkets anlæg og drift skal saavidt mulig bare benyttes arbeidere og funktionærer, som har norsk indfødsret eller statsborgerret. Dog kan, naar ikke offentlige hensyn taler derimot, ogsaa fremmede arbeidere tillates benyttet, naar de har hat fast bopæl her i riket i det sidste aar. Likesaa skal norsk arbeide, norsk materiel og norsk forsikring fortrinnsvis benyttes. De nærmere regler om anvendelsen av denne bestemmelse indtages i koncessionen.

5. Arbeiderne maa ikke paalægges at motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller paalægges nogen forpligtelse med hensyn til indkjøp av varer (herunder dog

14 decbr.
Nr. 16.

ikke sprængstof, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kræves erstattet, naar de bortkastes eller ødelægges, og da alene med deres virkelige værdi, beregnet efter hvad de har kostet verket, med rimelig fradrag for slitage paa utleveringstiden. Hvis verket holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert aarsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsættes efter samraad med et av arbeiderne opnævnt udvalg, som i tilfælde av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse. Det bør pålægges koncessionæren at rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drik blandt den befolkning, som er knyttet til verket. Endvidere bør det pålægges koncessionæren at være ansvarlig for, at hans kontraktører opfylder sine forpligtelser overfor arbeiderne ved anlæg tilhørende verket.

6. Naar koncessionen antages at foranledige en større samling av anlægsarbeidere, bør det pålægges koncessionæren ved arbeidets paabegyndelse at sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlægget knyttede befolkning. Det bør ogsaa pålægges koncessionæren at stille et passende beløp til raadighet til almindennende virksomhet blandt arbeiderne og til geistlig betjening efter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

Videre bør det pålægges koncessionæren efter nærmere bestemmelse av medicinalstyrelsen at skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp ved fastboende læge og at holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolationslokale og tidsmessig utstyr.

Likeledes kan det pålægges koncessionæren at erstatte det offentlige utgifter ved forsterket politiopsyn.

7. Naar omstændighetene gjør det paakravet eller ønskelig, bør det pålægges koncessionæren paa rimelige vilkaar og uten beregning av nogen fortjeneste at skaffe arbeiderne og funktionærene sundt og tilstrækkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vand, kloak og elektriske lysanlæg samt grund til forsamlingslokale med læseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller anden handelsvirksomhet og lignende — alt efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Koncessionæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av ar-

beidstvistigheter at opsi arbeiderne fra bekvemmelig- 14 decbr.
heter eller hus leiet hos ham. Uenighet om, hvorvidt op- Nr. 16.
sigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virk-
ning av departementet.

I tilfælde av salg av hus eller ubebygget tomt skal
koncessionären sørge for at indta i hjemmelsbrevet be-
stemmelse om, at der fremtidig ikke skal kunne beregnes
større husleie end, at den dækker forrentning av kapitalen,
utgifter til vedlikehold, skatter, avgifter og tilsyn samt
passende amortisation. Tilsvarende regler skal gjælde,
hvis bygsel eller tomteleie benyttes istedenfor salg. I til-
fælde av tvist om leiens størrelse, fastsættes denne av hus-
leienævnden, hvis saadan findes, men ellers av amtmanden.

Naar koncessionen antages at ville medføre en bymæs-
sig bebyggelse eller en større samling av mennesker, bør
det paalægges koncessionären at bekoste utarbeidet utkast
til reguleringsplan og indsende denne til vedkommende re-
gjeringsdepartement gjennom de stedlige myndigheter.
Ved regulerings fastsættelse kan departementet forlange
avstaat av koncessionären uten vederlag grund til offent-
lige veier og gater — baade i og utenfor det regulerte
strøk — samt grund til opførelse av bygninger til skoler,
kirke, post, telegraf, toldbod, retslokale og fængsel.

Likeledes kan det paalægges koncessionären efter Kon-
gens nærmere bestemmelse at avstaa til vedkommende
kommune efter indkjøpspris med tillæg av renter og øvrige
utgifter koncessionären tilhørende ubebygget grund, som
han ikke har eller antages at faa bruk for til sin bedrift,
og som ansees skikket til bebyggelse eller andre kommu-
nale formaal utenfor dem, som er betinget i foregaaende
led. Saafremt der ikke opnaaes enighet om overdragelses-
summen, skal den fastsættes ved skjøn paa grundlag av
foranstaaende bestemmelser.

Kommunen kan ikke uten tilladelse av Kongen sælge
nogen del av den saaledes erhvervede grund.

8. Det bør paalægges koncessionären helt eller delvis at er-
statte utgiftene til vedlikehold og istandsættelse av of-
fentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antages
at bli særlig øket ved bergverksdriften. Veier, broer og
kaier, som koncessionären anlegger, skal stilles til fri av-
benyttelse for almenheten, forsaavidt departementet fin-
der, at dette kan ske uten væsentlig ulempe for bergverket.
9. Koncessionären maa ikke uten vedkommende departe-
ments samtykke indgaa i nogen overenskomst til kunstig
forhøielse av prisene paa bergverksprodukter her i riket.
10. Det kan i koncessionen bestemmes, at forædlingen av

14 decbr.
Nr. 16.

bergverksprodukterne i størst mulig utstrækning skal foregaa her i riket, og at norske industridrivende skal ha adgang til at faa kjøpt en viss del av produktionen efter samme pris og paa samme vilkaar, som opnaaes ved almindelig frit salg. Vedkommende departement kan i det enkelte tilfælde gi nærmere forskrifter angaaende anvendelsen av bestemmelser, som er truffet i henhold til denne post.

11. Er nogen anvisning eller grube, som omfattes av koncessionen, av koncessionären eller nogen av dennes nærmeste forgjængere erhvervet for en pris, som maa antages at ha staat i aapenbart misforhold til værdien, kan der sættes betingelser sigtende til at skaffe den tidligere eier et tillæg til kjøpesummen en gang for alle eller som en aarlig avgift eller godtgjørelse i anden form.

12. Det skal paalægges koncessionären at underkaste sig de bestemmelser, som til enhver tid maatte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontrol med overholdelsen av de opstillede betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontrol ansætte en kontrolør, som overensstemmende med en av departementet utfærdiget instruks skal ha adgang til de kontrolmidler, som ansees nødvendige. Om berettigelsen av kontrolørens forlangender med hensyn til kontrollen kan koncessionären kræve departementets avgjørelse. Overfor uvedkommende pligter han at bevare taushet om det, som blir ham bekjent. Hans godtgjørelse fastsættes av departementet og skal erstattes det offentlige av koncessionären. Ansættes der en fælles kontrolør for flere anlæg eller for visse dele av landet, kan det paalægges det enkelte anlæg at betale en viss avgift til dækkelse av utgiftene ved kontrollen.

13. Koncessionen gives for et bestemt tidsrum av indtil 50 aar regnet fra koncessionens meddelelse. Ved koncessions-tidens utløp tilfalder bergverket med tilhørende grundstykker og rettigheter inden koncessionsfeltet, det til gruberne hørende egentlige grubemaskineri med tilhørende bygninger samt alle veier inden koncessionsfeltet staten med fuld eiendomsret uten vederlag. Det øvrige til bergverket hørende byggeri og maskineri, som efter bergverkslovgivningen kan bortflyttes, samt jernveier, taugbaner og utskibningsanlæg kan staten indløse for dets værdi efter skjøn paa sin bekostning eller forlange fjernet inden en av vedkommende departement fastsat frist.

14. For koncessionen kan bestemmes en produktionsavgift av hver ton malm. Avgiftssatsen skal for de første 10 aar fastsættes i koncessionen og senere for indtil 10 aar ad

14 decbr.
Nr. 16.

gangen ved overenskomst mellem koncessionären og vedkommende departement eller i mangel av overenskomst ved skjøn av tre mænd, som for hvert tilfælde opnævnes av Kongen. Skjønnets avgjørelse er endelig. Statskassen og koncessionären utreder hver en halvdel av omkostningene ved skjønnets behandling av saken. Skjønsmændenes honorar fastsættes av departementet. Avgiften ansættes til et beløp, som antages at motsvare en av Kongen for den nærmest følgende 10-aars periode ansat procent av malmens værdi paa produktionsstedet, færdig til avlevering til hyttedrift eller til eksport, med fradrag av omkostninger ved grubedrift, skeidning og opberedning og ved transport fra grube til skeidehus og opberedningsverksted, men uten fradrag for administrations- og anlægsomkostninger, renter av anvendt kapital og andre almindelige omkostninger. Kongen kan for bestemte tidsrum frafalde avgiften, saaledes hvis malmen forædles her i riket.

15. Til videre overdragelse av anvisningen eller gruben utkræves koncession, selv om den nye erhverver er norsk kommune eller norsk statsborger. Erhververen maa i ethvert tilfælde underkaste sig de i den oprindelige koncession fastsatte betingelser. Til koncessionen kan knyttes betingelser, som er omhandlet ovenfor under post 1.
16. Koncession bør bare meddeles, forsaavidt ældre panteheftelser, servituter av væsentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser fjernes eller viker prioritet for de i koncessionen paalagte forpligtelser, derunder ogsaa de mulker, som kan bli ilagt efter § 26.
17. Der er adgang til i koncessionen at opstille yderligere betingelser, som i det enkelte tilfælde maatte findes paa krævet av almene hensyn eller til varetagelse av berettede private interesser.

Koncessionen med de til den knyttede betingelser skal tinglyses for koncessionærens regning. Alle senere tinglyste heftelser paa de i post 13 omhandlede eiendomme og gjenstande bortfalder ved disses overgang til staten ifølge koncessionen. Naar bergverket overgaar til staten, skal en meddelelse herom av vedkommende departement oversendes retsskriveren til tinglysning.

Den, som yder eller har ydet laan mot pant i bergverk, kan, naar betingelserne for erhvervelse efter denne lov forøvrig er tilstede, paa forhaand meddeles koncession efter nærværende paragraf til at erhverve og drive dette, saafremt erhvervelsen sker gjennom tvangsauktion, og han da fremdeles er panthaver. Koncessionstiden regnes fra koncessionens meddelelse, mens de øvrige vilkaar indtræder, naar erhvervelsen

14 decbr. finder sted. Har bergverkets eier, før panthaveren erholder
Nr. 16. koncession, erhvervet det i henhold til tidsbegrænset koncession, skal koncessionen til panthaveren meddeles for den gjenstaaende del av eierens koncessionstid.

§ 14. Det aarlige beløp av den i § 13 post 14 omhandlede produktionsavgift utregnes av vedkommende departement paa grundlag av en av koncessionæren for hvert aar ført bok, hvori fortløpende indføres de utdrevne, skeidede og opberedte mineralers art og mængde. Boken skal indsendes til departementet inden utløpet av det første kvartal i det paafølgende aar.

Undladelse av at føre eller til bestemt tid indsende den her omhandlede bok straffes med bøter. Indførelse av forsætlig urigtige opplysninger i boken straffes med bøter eller med fængsel indtil 4 maaneder.

Avgiften forfalder til betaling 4 uker, efterat koncessionæren har mottatt meddelelse fra departementet om dens størrelse. Fra forfald beregnes 6 pct. aarlig rente, til betaling sker.

Avgiften inndrives ved utpantning.

§ 15. En anvisning eller grube, som omfattes av en i henhold til § 13 meddelt koncession, skal i de tilfælde, hvor den efter reglerne i lov om bergverksdriften av 14 juli 1842 kapitel 6 skulde falde i det fri, istedet tilfalde staten paa samme maate som i koncessionen for koncessionstidens utløp bestemt.

Bestemmelsen i nævnte lovs § 30 kommer ikke til anvendelse overfor anvisning eller grube, som er tilfaldt staten ifølge nærværende lov eller ifølge en i overensstemmelse med samme meddelt koncession.

§ 16. Begjæring om muting, utmaal eller frist skal bergmesteren ikke avvise, om han finder, at den skriver sig fra nogen, som er uberettiget til saadan erhvervelse; derimot skal han gjøre anmerkning herom paa dokumentet og indberette saken til departementet. Det samme gjelder, hvis han finder det tvilsomt, om ansøkeren er berettiget til erhvervelsen.

§ 17. Enhver, som ved denne lovs ikrafttræden har erhvervet eller senere efter koncession erhverver anvisninger eller gruber, som indgaar under bergverkslovgivningen, kan for en bestemt tid meddeles samme ret som norske statsborgere til at skjærpe, anmelde og mute eller paa anden maate erhverve muthare anvisninger eller gruber indenfor et eller flere bestemt angivne felter. Koncessionen kan efter fristens utløp fornyes. Den medfører ogsaa ret til at sette igang regelmæssig bergverksdrift paa de saaledes erhvervede anvisninger og gruber. Hvis den oprindelige erhvervelse av en anvisning eller grube grunder sig paa koncession, som der er sat

saregne betingelser for, skal de samme betingelser gjælde for senere erhvervelser. Er betingelser ikke sat for den oprindelige erhvervelse, faar reglerne i § 13 anvendelse paa den nye koncession.

14 decbr.
Nr. 16.

§ 18. Koncession efter denne lov utkræves ikke til prøve-drift, hvis formaal bare er den foreløbige undersøkelse av forekomsten for at bedømme dens drivværdighet, og ved hvilken ikke brytes ut mer end 1000 kubikmeter fjeld pr. aar ved hver for sig avsondret drift. Tilladelse til at bryte ut mer end 1000 kubikmeter pr. aar kan gives av departementet. Om driften har det nævnte formaal, avgjøres i tvilstilfælde av departementet, som kan bestemme, at driften skal stanse eller holdes indenfor nærmere angivne grænser. Overtrædelse av departementets bestemmelser herom straffes med bøter indtil 10 000 kroner.

Kapitel III.

Om anden fast eiendom.

§ 19. Eiendomsret eller bruksret til fast eiendom, som ikke gaar ind under særlige regler om adgangen til at er-hverve i denne eller andre love, kan ikke uten tilladelse av Kongen med fuld retsvirkning erhverves av andre end staten, norske kommuner, norske statsborgere, aktieselskaper og andre selskaper med begrænset ansvar, som har helt norsk styre med sæte i Norge og helt norsk grundkapital, korporationer og stiftelser, som har helt norsk styre med sæte i Norge, og hvis formaal er almennyttig samt Norges Bank, Kongeriket Norges Hypotekbank, Den norske Arbeiderbruk- og Boligbank, Den norske Stats Smaabruk- og Boligbank, Riksforsikringsanstalten, offentlige fond og autoriserte sparebanker.

Undtagelse fra denne bestemmelse kan Kongen fastsætte for leie og andre bruksrettigheter, som stiftes for en tid av høist 10 aar.

§ 20. Fremmede statsborgere samt andre selskaper, korporationer og stiftelser end de, som er nævnt i § 19, kan, naar ikke almene hensyn taler derimot, av Kongen eller den, han bemyndiger, faa tilladelse til at er-hverve saadan eiendomsret eller bruksret som der omhandlet.

Tilladelse kan gives for begrænset tid eller uten tidsbegrænsning. Ved tilladelsens meddelelse kan der fastsættes saadanne betingelser, som findes paakrævet av almene hensyn.

§ 21. Til erhvervelse gjennom tvangsauktion, derunder ogsaa auktion i henhold til konkurslovens § 127, er tilladelse efter § 19 ikke nødvendig for aktiebanker og forsikringsselskaper, hvis styre har sit sæte i Norge og utelukkende bestaar av norske borgere, saafremt erhvervelsen er skedd for at redde

- 14 decbr. en fordring, som erhververen har panteret for i eiendommen.
- Nr. 16. Ved auktioner i henhold til denne lovs § 32 gjælder dette dog ikke, hvis panteretten er paaheftet av den, hvem eiendommen frasælges ved auktionen.

Kapitel IV.

Om kraftleie.

§ 22. Uten koncession kan ingen andre end staten og norske kommuner erhverve energi, frembragt ved vandkraft, i større mængde end 500 hestekræfter, heri medregnet den energi, vedkommende tidligere maatte ha erhvervet fra samme utleier. Kraftmængden beregnes efter den form, hvori energien avgives. Koncession er dog kun nødvendig, hvis det vandfald, som leverer kraften, har en større kraftmængde end nævnt i § 1 første led, post 1, jfr. tredje og fjerde led.

Efter ansøknin g fra den eller de kommuner, hvor vandfaldet eller kraftstationen ligger, kan Kongen nedsætte den i første punktum nævnte grænse til 200 hestekræfter.

§ 23. Norske og fremmede statsborgere samt aktieselskaper og andre selskaper med begrænset ansvar, korporationer og stiftelser, hvis styre har sit sæte i Norge og for et flertals vedkommende bestaar av norske statsborgere, kan, naar ikke almene hensyn taler derimot, faa koncession til at erhverve energi i større mængde end nævnt i § 22 paa de nærmere betingelser, som Kongen fastsætter.

Ved fastsættelsen av betingelserne skal følgende grundregler iagttages:

1. Koncessionen gives til bestemt person, selskap, korporation eller stiftelse for et bestemt tidsrum, som ikke maa overstige 50 aar eller med Stortingets samtykke 60 aar. Skal energien leveres fra vandfald, som er erhvervet med koncession, kan dog kraftleiekoncessionen meddeles indtil utløpet av koncessionstiden for vandfaldet, selv om denne er længer end 60 aar. Det kan sættes som betingelse, at der aapnes adgang for norsk kapital til at delta i foretagendet. Er det et selskap, som s ker koncession, kan der sættes betingelser sigtende til at hindre, at en majoritet av selskapets parter eller aktier kommer til at tilhøre fremmede statsborgere, utenlandske selskaper eller nogen, som eier eller bruker eller leier kraft fra andet vandfald her i riket, eller som sitter inde med aktiemajoriteten i noget andet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vandfald her i riket. Den erhvervede energi kan ikke overdrages videre uten samtykke av vedkommende departement.

2. Det kan fastsættes, at energien ikke maa anvendes til bestemte arter av industri. Det kan ogsaa bestemmes, at kraften helt eller delvis skal anvendes til en enkelt eller enkelte arter av industri, dog saaledes, at Kongen kan gi dispensation. 14 decbr. Nr. 16.

3. Ved bygning og drift av vedkommende anlæg skal saavidt mulig bare benyttes arbeidere og funktionærer, som har norsk indfødsret eller statsborgerret. Dog kan, naar ikke offentlige hensyn taler derimot, ogsaa fremmede arbeidere tillates anvendt, naar de har hat fast bopæl her i riket i det sidste aar. Likesaa skal norsk arbeide, norsk materiel og norsk forsikring fortrinsvis benyttes. De nærmere regler om anvendelsen av denne bestemmelse indtages i koncessionen.

4 I koncessionen kan der fastsættes en aarlig avgift til statskassen av indtil 3 kroner pr. hestekraft og en aarlig avgift til de amts-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, av ikke over 4 kroner pr. hestekraft. I særlige tilfælde kan avgiftene sættes høiere. Ved fastsættelsen bør der i tilfælde tages hensyn til de koncessions- eller reguleringsavgifter og til den bestemmelse om vederlagsfri overgang til staten, som maatte paahvile det vandfald, hvorfra kraften leveres.

Avgiftene forfalder til betaling ved aarets utgang. Erlægges de ikke til forfaldstid, svares derefter 6 pct. aarlig rente. De inddrives ved utpantning.

5. Saafremt kraftleiekontrakten omfatter mer end 500 hestekræfter, heri medregnet den energi vedkommende koncessionær har erhvervet eller samtidig erhverver fra samme utleier, skal det i koncessionen bestemmes, at koncessionæren er forpligtet til at avgi indtil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder ogsaa amtskommuner, som Kongen bestemmer. Der kan ogsaa forbeholdes staten ret til at erholde indtil 5 pct. av den leiede kraft. Staten kan overdra helt eller delvis sin kraft til andre kommuner. I særlige tilfælde kan der fastsættes høiere grænser for avgivelse av kraft baade til kommuner og til staten.

Kraften leveres til samme pris og paa samme vilkaar, som efter leiekontrakten gjelder for koncessionæren og kan forlanges uttat efter departementets bestemmelse i kraftstationen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører koncessionæren eller vandfaldets eier.

Hvis departementet finder denne pris at være væsentlig høiere, end om den var beregnet overensstemmende

14 decbr.
Nr. 16.

med regelen i § 2 post 12 tredje avsnit første punktum, kan det forlange, at prisen fastsættes ved skjøn, hvis departementet og koncessionæren ikke blir enige om prisen.

Foraarsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den, som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskränkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, maa ikke ske uten departementets samtykke.

Koncessionen bør indeholde nærmere bestemmelse om det varsel, koncessionsnæren har krav paa, før kraften uttages. Betinges der avgivelse av mere kraft end 15 pct., bør der fastsættes en bestemt tidsfrist, inden hvilken overskytende kraftmængder maa forlanges, saaledes at avgivelse senere bare kan kræves efterhvert som kraft blir ledig. Nærmere regler om avgivelse av denne kraft fastsættes av departementet.

Ved fastsættelsen av den kraftmængde, som skal avgives til kommuner og staten, bør der i tilfælde tages hensyn til den kraftavgivelse, som ved tidligere erhvers- eller reguleringskoncessioner er paalagt det vandfald, hvorfra kraften leveres.

6. Skal den leiede kraft leveres fra vandfald, for hvis vedkommende der ved tidligere erhvers- eller reguleringskoncession er betinget avgivelse av kraft til kommuner og staten, og uttages gjennom ledning tilhørende leieren, bør der paalægges ham pligt til at finde sig i, at ogsaa den saaledes betingede kraft til kommunerne eller staten føres gjennom samme ledning, forsaavidt ikke fornøden bestemmelse herom er indtat i koncessionen til erhvervelse av vedkommende vandfald. Foraarsaker det økede utgifter, at denne kraft føres gjennom ledningen, skal disse utgifter bæres av den, som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune.
7. Er koncessionæren en fremmed statsborger eller et selskap med begrænset ansvar, som ikke har helt norsk styre og helt norsk grundkapital, kan der betinges ret for staten til senest i det 35te aar, efterat koncessionen er git, at indløse de til energiens utnyttelse bestemte fabrikanlæg med grund, bygninger, maskiner og indretninger av enhver art samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til anlægget. Med Stortingets samtykke kan fristen sættes til det 40de aar. Maskiner og andre indretninger kan dog i koncessionen undtages fra adgangen til indløsning. Benytter staten sig ikke av indløsningsretten i det herfor fastsatte aar, skal den i det 10de aar derefter ha samme adgang og saaledes videre det næste

10de aar og i ethvert fald ved koncessionstidens utløp. 14 decbr.
Bestemmelsen om indløsning maa være meldt koncessionæ- Nr. 16
ren mindst 5 aar i forveien. Indløsningssummen bestemmes saaledes, at grundstykker betales med, hvad de bevislig har kostet koncessionæren, mens det øvrige indløses for dets tekniske værdi efter skjøn paa statens bekostning. I koncessionen bestemmes, i hvilken utstrækning staten ved saadan indløsning pligter at overtage de anlaggene vedkommende kontrakter om levering av produkter. Staten skal ha adgang til at indtræde i løpende kraftleiekontrakter uten vederlag til koncessionæren. Maskiner og indretninger, som er undtatt fra indløsningen, pligter koncessionæren at fjerne paa sin bekostning inden en av departementet fastsat frist.

8. Forøvrig faar bestemmelseerne i § 2, post 5—11, 16 og 23 tilsvarende anvendelse.

Er der i henhold til post 7 betinget indløsningsret for staten, skal koncessionen med de til den knyttede betingelser tinglyses for koncessionærens regning. Alle senere tinglyste heftelser paa de i post 7 nævnte anlæg og bygninger bortfalder ved statens indløsning av dem.

Kapitel V.

Almindelige bestemmelser.

§ 24. Ansøking om koncession eller erhvervstilladelse efter denne lov skal være ledsaget av fornødne beskrivelser, som vedkommende departement kan forlange supplert med de nødvendige tegninger, karter og lignende.

Ansøking fra et selskap skal være ledsaget av erklæring fra styret om, at der ikke foreligger nogen avtale, sigtende til at overdække det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse. Blir koncession eller tilladelse meddelt selskapet, skal dette senere, naar det maatte kræves, indsende til departementet lignende erklæring om, at der ikke med hensyn til bestyrelsen er indtraadt nogen saadan forandring, at de lovbestemte betingelser for at erholde koncessionen eller tilladelsen ikke lenger er tilstede.

Ansøking fra et selskap om koncession til erhvervelse av vandfald efter § 2 skal desuten være ledsaget av erklæring fra styret om, at hele grundkapitalen saavidt vites tilhører staten, norske kommuner, norske statsborgere eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjendelse norske banker eller selskaper, og at der ikke foreligger nogen avtale sigtende til at overdække det virkelige forhold med hensyn til eiendomsretten til grundkapitalen. Er koncession meddelt, skal der senere

14 decbr. ved hvert aars udgang, og naar det ellers maatte bli forlangt, Nr. 16. indsendes til departementet erklæring om, at der med hensyn til eiendomsretten til den interesserte kapital saavidt vites ingen saadan forandring er indtraadt, at de lovbestemte betingelser for at erholde koncessionen ikke længer er tilstede.

Hvis de omhandlede erklæringer er urigtige, kommer straffelovens § 166 til anvendelse.

Før en ansøgning om koncession eller erhvervstilladelse efter denne lov avgjøres, skal der som regel indhentes uttalelse fra vedkommende kommunestyre.

Gjælder ansøgningen vandfald, hvortil et amt har forkjøpsret efter § 9, skal vedkommende amtmand straks underrettes om ansøgningen.

§ 25. Der skal være en vasdragskommission, hvis erklæring skal indhentes angaaende alle ansøgninger om koncession efter denne lovs kapitel I og IV. Kommissionen skal desuten avgi uttalelse i alle vasdragsspørsaal, som vedkommende departement forelægger for den. Kommissionen bestaar av 5 medlemmer, nemlig vasdragsdirektøren og 4 medlemmer, som opnævnes av Kongen for 6 aar, saaledes at 2 av dem uttræder hvert tredje aar. I vasdragsdirektørens forfald indtræder hans stedfortræder. For hvert av de andre medlemmer opnævner Kongen en varamand.

Endvidere skal der være en bergkommission, hvis erklæring skal indhentes angaaende alle ansøgninger om koncession efter denne lovs kapitel II. Kommissionen skal desuten avgi uttalelse i alle bergverksspørsaal, som vedkommende departement forelægger for den. Kommissionen bestaar av 3 medlemmer, som opnævnes av Kongen for 6 aar, saaledes at en av dem uttræder hvert andet aar. For hvert medlem opnævner Kongen en varamand.

§ 26. For overtrædelse av de betingelser, som er sat i en i henhold til denne lov meddelt koncession eller tilladelse, skal der som regel fastsættes en tvangsmulkt, som enten paa løper, indtil forholdet er bragt i orden, eller forfalder for hver overtrædelse. Tvangsmulkten kan inddrives ved utpantning.

Likeledes kan det bestemmes, at overtrædelse av de vigtigste koncessionsbetingelser i gjentakelsestilfælde medfører, at koncessionen bortfalder, saaledes at reglerne i §§ 31 og 32 faar tilsvarende anvendelse.

De tvangsmulfter, som er nævnt i første led, og de avgiftsbeløp, som efter denne lov tilfalder staten, avsettes til særskilte fond, hvis anvendelse bestemmes av Stortinget.

§ 27. Kongen kan efter ansøgning fra vedkommende erhverver ændre de betingelser, som er fastsat i en overensstemmende med denne lov meddelt koncession eller tilladelse. Dog

maa ændringen ikke gaa utenfor de grænser, som følger av de 14 decbr.
foran opstillede grundregler for betingelsernes indhold. Nr. 16.

§ 28. Hvis en fremmed statsborger, som ikke er bosat her i riket, erholder koncession efter § 4 eller § 13 eller erhvervstilladelse efter § 20 eller driver saadan prøvedrift som nævnt i § 18, skal han paa det sted, hvor eiendommen ligger eller driften foregaar, ha en fuldmægtig, som er bemyndiget til i hans fravær at svare paa hans vegne for domstolene og andre embedsmyndigheter i saker, som vedrører koncessionen, tilladelsen, eiendommen, anlægget eller driften. Fuldmægtigen skal i saadanne saker motta søksmaal ved stedets forlikskommission og ret. Hans navn og bopæl skal tinglyses.

Hvad her er bestemt, skal ogsaa gjælde en korporation, en stiftelse eller et selskap, hvis styre ikke har sæte i Norge, og som erholder koncession efter § 13 eller erhvervstilladelse efter § 20 eller driver saadan prøvedrift som nævnt i § 18.

Iagttages ikke foranstaaende bestemmelser, kan underdommeren i det distrikt, hvor eiendommen ligger eller driften foregaar, paa begjæring av nogen deri interessert med bindende virkning for vedkommende koncessionær opnævne saadan fuldmægtig. Det samme gjælder, om en korporation, en stiftelse eller et selskap ikke opfylder sin forpligtelse til at ha sæte for styret her i riket.

§ 29. Avtale, som maatte komme i strid med bestemmelserne i §§ 1, 11, 19 eller 22, kan bare forlanges fuldbyrdet, saafremt koncession eller tilladelse til erhvervelsen erholdes.

Haandgivelse eller anden retshandel, hvorved nogen betinger sig ret til at erhverve eiendomsret eller anden rettighet til vandfald eller mutbare anvisninger eller gruber, taper sin gyldighet efter 5 aars forløp. Er den tinglyst, skal den ved fristens utløp utslettes av pantebøkene.

§ 30. Forlanges noget dokument tinglyst angaaende en erhvervelse, hvortil ifølge denne lov behøves koncession eller tilladelse, og saadan ikke fremlægges, kan retsskriveren dog ikke negte tinglysning, men han skal i saa fald, saavel som naar han finder det tvilsomt, hvorvidt erhvervelsen er i strid med loven, gjøre anmerkning herom i panteregistret og paa dokumentet. Anmerkningen skal av retsskriveren meddeles vedkommende departement, som kan bestemme, at den atter skal utslettes.

Ved bedømmelsen av, om et selskaps erhvervelse er i overensstemmelse med denne lovs § 19, bør retsskriveren som regel godta en av samtlige styremedlemmer paa tro og love avgit skriftlig erklæring om, at selskapets grundkapital er helt norsk.

§ 31. Er en retshandel, som strider mot denne lov, fuld-

14 decbr. byrdet ved tinglysning av hjemmelsbrev, eller er kjøperen eller
 Nr. 16. leieren innsatt i eiendommens besiddelse eller rettighetens ut-
 øvelse, skal departementet fastsette en frist, inden hvilken for-
 holdet maa bringes i lovlig orden, saasom ved erhvervelse av
 den fornødne koncession eller tilladelse eller ved frivillig om-
 gjørelse av retshandelen eller ved salg av eiendommen eller ret-
 tigheten til nogen, som er berettiget til at erhverve den. Fri-
 sten maa ikke settes kortere end 6 maaneder eller lenger end
 3 aar. Den kan forlænges efter de i § 35 andet led givne
 regler.

Departementets bestemmelser efter denne paragraf skal
 tinglyses.

Hvad her er foreskrevet om retshandel, som strider mot
 denne lov, faar ogsaa anvendelse paa retshandel, som før denne
 lovs ikrafttræden er skedd i strid med lov om adgang for andre
 end norske statsborgere til at erhverve fast eiendom eller bruks-
 ret over grund her i riket av 9 juni 1903 eller med lov om ad-
 gang til at erhverve skog, bergverk eller vandfald av 12 juni
 1906 med tillægslove av 28 mai 1907 og 24 januar 1908 (jfr.
 love av 26 mars 1907 og 28 mars 1908) eller med lov om er-
 hvervelse av vandfald, bergverk og anden fast eiendom av
 18 september 1909.

§ 32. Oversittes en frist, som er fastsat i henhold til fore-
 gaaende paragraf, skal øvrigheten, i andre tilfælde end nævnt
 i næste led, uten forliksmægling eller varsel la eiendommen
 eller bruksretten sælge ved tvangsauktion. Salget sker med bin-
 dende virkning for eieren eller besidderen, hans hjemmelsmand,
 deres kreditorer og konkursboer samt dem, som har pant i eien-
 dommen eller bruksretten. Det foregaar for eierens eller besid-
 derens regning og saaledes, at intet av den ved auktionen ut-
 bragte kjøpesum utbetales ham, før hans hjemmelsmand har er-
 holdt det vederlag, han har betinget sig for eiendommen eller
 bruksretten. Blir dette vederlag ikke dækket fuldt ut, har han
 den personlige fordring paa sin skyldner i behold.

Angaar retshandelen erhvervelse av energi, frembragt ved
 vandkraft, og den fastsatte frist er utløpet, uten at forholdet er
 bragt i orden, skal avgivelsen og mottagelsen av energien straks
 avbrytes. Overtrædelse herav straffes med bøter.

§ 33. Naar eiendomsret eller bruksret til vandfald, berg-
 verk eller anden fast eiendom ved arv tilfalder nogen, som ikke
 kan erhverve den med fuld retsvirkning uten koncession eller
 tilladelse, kommer forskriftene i §§ 31 og 32 likeledes til an-
 vendelse. Gjennem overenskomst med fremmede magter kan
 der dog vedtages længere frist end i § 31 bestemt til at bringe
 erhvervelsen i lovlig orden.

Tilhører saadan eiendomsret eller bruksret med fuld rets-

virksomhet en kvinne, forblir den hendes særskilte, om hun gifter sig med nogen, som ikke kan erverve den uten konsession eller tilladelse og ikke har faat saadan. 14 decbr. Nr. 16.

§ 34. Hvis en korporation, en stiftelse eller et selskap, som har erholdt konsession eller erhvervstilladelse efter denne lov, senere undergaar saadan forandring, at de lovbestemte eller vedtagne betingelser for at erholde konsessionen eller tilladelsen ikke lenger er tilstede, eller viser det sig, at de fra først av ikke har været tilstede, faar reglerne i §§ 31 og 32 tilsvarende anvendelse.

Det samme gjelder, hvis en korporation, en stiftelse eller et selskap, som uten tilladelse har erhvervet eiendomsret eller bruksret til fast eiendom her i riket etter denne lovs § 19 eller efter lov om norsk statsborgerret av 21 april 1888 § 9 eller lov om adgang for andre end norske statsborgere til at erverve fast eiendom eller bruksret over grund her i riket av 9 juni 1903 §§ 1 og 2 eller lov om erhvervelse av vandfald, bergverk og anden fast eiendom av 18 september 1909 § 11, undergaar saadan forandring med hensyn til styrets sete eller styremedlemmenes statsborgerret eller eiendomsretten til grundkapitalen, at de ikke lenger opfylder de i disse bestemmelser fastsatte betingelser i saa henseende.

Naar eiendomsretten til grundkapitalen i et selskap undergaar saadan forandring, er desuten styret pliktig til straks at melde dette til amtmanden.

§ 35. Den, som har panteret i en eiendom eller bruksret, som han efter denne lov ikke uten konsession eller tilladelse kan erverve med fuld retsvirkning, kan dog ta eiendommen til brukelig pant for indtil 5 aar. Oversittes denne frist, skal øvrigheten paa panthaverens vegne og med bindende virksomhet for ham og den, til hvem han maatte overdra sin ret, la eiendommen selge ved tvangsauktion.

Endvidere kan panthaveren faa tilslag ved tvangsauktion over eiendommen eller bruksretten. I saa fald kommer reglerne i §§ 31 og 32 til anvendelse; men departementet kan under særlige omstændigheter paa ansøking forlænge den frist, som er fastsat efter § 31, med et passende tidsrum indtil 3 aar, naar en eiendom er kjøpt paa tvangsauktion for at redde en fordring, som tilhører erhververen, og som denne har panteret for i eiendommen. Frist i henhold til § 31 kan forelægges, saasnart budet er approbert. Har panthaveren først tat pantet til brukelighet, maa fristen ikke sættes saa lang, at den samlede besiddelsestid blir lenger end 7 aar.

§ 36. Til erhvervelse paa anden maate end gjennom arv eller egteskap av aktier eller parter i et selskap med begrenset ansvar i saadant antal, at erhververen derved blir indehaver av

14 decbr. aktie- eller partsmajoriteten, kræves tilladelse av Kongen eller
 Nr. 16. den, han bemyndiger, saafremt selskapet indehar eiendomsret
 eller anden rettighed, som erhververen efter denne lov ikke
 kunde erhverve uten koncession eller tilladelse. Lignende til-
 ladelse er ogsaa nødvendig, naar to eller flere personer eller
 selskaper enten i fællesskap eller hver for sig erhverver aktier
 eller parter som ovenfor nævnt i saadant antal, at de tilsam-
 men blir indehavere av aktie- eller partsmajoriteten, naar er-
 hvervelsen er foregaat efter forutgaaende indbyrdes overens-
 komst eller avtale. Sammen med erhververens aktier eller par-
 ter regnes ogsaa de, som tilhører hans familie, forstaat som i
 § 1 første led post 2. Er erhververen medlem av et ansvarlig
 selskap eller et kommanditselskap, medregnes tillike aktier eller
 parter tilhørende det eller de andre medlemmer av selskapet;
 denne regel faar tilsvarende anvendelse overfor indehaveren og
 det stille medlem i et stille selskap. Er erhververen et selskap
 med begrænset ansvar, skal sammen med aktier eller parter til-
 hørende selskapet regnes aktier eller parter, som tilhører sel-
 skapets styremedlemmer og øvrige tjenestemænd eller et andet
 selskap, hvis styremedlemmer for flertallets vedkommende be-
 staar av personer, som ogsaa er medlemmer av styret i det første
 selskap.

Et selskap med begrænset ansvar, som indehar eiendomsret
 eller anden rettighed til vandfald, som ved regulering kan ut-
 bringes til mer end 5000 naturhestekræfter, eller til mutbare
 anvisninger eller gruber, kan ikke utvide sin grundkapital
 gjennom utstedelse av nye aktier eller parter uten tilladelse av
 Kongen eller den, han bemyndiger.

Ved meddelelsen av tilladelse i henhold til denne paragraf
 kan der fastsættes saadanne betingelser, som findes paakrævet
 av almene hensyn.

Gjælder det erhvervelse av aktier eller parter eller utste-
 delse av nye aktier eller parter i selskap, som indehar eien-
 domsret til vandfald av saadan størrelse som i § 1 første led,
 post 1, jfr. tredje led, nævnt eller til mutbare anvisninger eller
 gruber, uten at der for disse er fastsat vederlagsfri overgang
 til staten, kan det betinges, at aktierne eller parterne skal til-
 falde staten uten vederlag efter utløpet av en i koncessionen sat
 frist, som ikke maa overstige 50 aar eller med Stortingets sam-
 tykke 60 aar.

Overfor erhvervelser i strid med paragraffens første led
 faar § 29 og §§ 31—35 tilsvarende anvendelse, forsaavidt der
 til er anledning. Undlater indehaveren av et aktie- eller parts-
 brev at utlevere det, efterat vedkommende aktie eller part er
 solgt ved auktion i henhold til § 32, kan kjøperen paa akieeie-
 rens og indehaverens fælles bekostning erhverve dom til dets

mortifikation. Hertil utkræves ikke kongelig bevilling. Selskapet utfærdiger derefter nyt aktiebrev, som skal indeholde uttrykkelig angivelse av, at det træder i det mortifiseres sted. 14 decbr. Nr. 16.

§ 37. Ved skjøn, som avholdes i henhold til denne lov, skal skjønsmændenes antal være 3 ved underskjøn og 5 ved overskjøn. Skal skjønsmændene opnævnes av Kongen, kan han sætte antallet til 5 ved underskjøn og 7 ved overskjøn.

§ 38. Naar mændenes godtgjørelse fastsættes av forretningens bestyrer efter sportellovens § 91, er den gjenstand for revision og kan forandres av vedkommende departement.

§ 38. Vedkommende departement kan la opta retslige forklaringer efter straffeproseslovens regler om, hvorvidt der foreligger nogen overtrædelse av bestemmelserne i denne lov eller lov om adgang for andre end norske statsborgere til at erhverve fast eiendom eller bruksret over grund her i riket av 9 juni 1903 eller lov om adgang til at erhverve skog, bergverk eller vandfald av 12 juni 1906 med tillægslove av 28 mai 1907 og 24 januar 1908 (jfr. love av 26 mars 1907, 28 mars 1908 og 16 mars 1909) eller lov om erhvervelse av vandfald, bergverk og anden fast eiendom av 18 september 1909 eller av de vedtagne betingelser for en meddelt koncession eller tilladelse.

§ 39. Overfor et selskap eller en sammenslutning, hvis medlemmer er personlig ansvarlige, skal denne lovs regler om erhvervelse anvendes, som om erhvervelsen skedde til fordel for den av medlemmene, for hvis vedkommende der i saa henseende gjælder de strengeste regler.

Hvad her er bestemt om medlemmene av et ansvarlig selskap, faar tilsvarende anvendelse overfor ansvarlig medlem og kommanditist i et kommanditselskap og overfor ansvarlig indehaver og stille interessent i et stille selskap. En laangiver, som har betinget sig indflydelse paa bestyrelsen av laantagerens forretning eller andel i dens utbytte, skal ved anvendelsen av denne regel behandles som stille interessent i forretningen. Kongen kan dog gjøre undtagelse fra bestemmelserne i andet og tredje punktum for bestemte indskud eller laan, hvis dette findes ubetænkelig.

§ 40. Muterens ret efter bergverkslovgivningen til at erholde den grund og det vand, som er nødvendig til bergverksdriften, skal være uberørt av bestemmelserne i denne lovs kapitel III.

§ 41. Naar et vandfald med anlæg ifølge meddelt koncession eller tilladelse tilfalder staten, skal en del av anlægget eller dets værdi, dog ikke over en tredjepart, tildeles de kommuner, som paa grund av regulering avgir særlig vandkraft, eller som staar i saa nær forbindelse med anlægget, at dette har direkte fordel av forbindelsen.

14 decbr. Stortinget bestemmer i tilfælde værdien og kommunernes
 Nr. 16. andel derav og foretar fordelingen mellem dem. Det kan ogsaa bestemme, at der av midlerne oprettes et fond til fordel for kommunerne, eller at der utbetales dem en andel av det økonomiske utbytte, anlægget maatte gi.

Kan vandfaldet ikke utbringes til mer end 1000 naturhesterkæfter efter saadan beregning som i § 1 nævnt, tilfalder vandfaldet med anlæg overensstemmende med reglerne i § 2 post 17 vedkommende kommune eller kommuner efter Kongens nærmere bestemmelse.

§ 42. Denne lov træder i kraft straks. Den blir uten anvendelse paa tilfælde, hvori dens bestemmelser maatte komme i strid med bestaaende traktat.

Lov om erhvervelse av vandfald, bergverk og anden fast eiendom av 18 september 1909 ophæves. Henvisninger i andre love til nævnte lov anvendes herefter som gjældende de tilsvarende bestemmelser i denne lov.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 14 december 1917.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

14 decbr.

Nr. 17.

Lov

om vasdragsreguleringer.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 11 december 1917 saalydende:

§ 1. Ved vasdragsreguleringer forstaaes i denne lov anlæg eller foranstaltninger til regulering av et vasdrags vandføring, derunder ogsaa utvidelse eller forandring av ældre reguleringsanlæg.

Det, som i denne lov er bestemt om vasdragsreguleringer, gjelder ogsaa anlæg eller arbeider til forøkelse av vandføringen ved overføring av vand fra et andet vasdrag.

§ 2. Vasdragsreguleringer, som fremmer industrielle formaal, kan, utenfor de tilfælde, som er nævnt i § 3, bare utføres av staten eller den, som faar tilladelse av Kongen (koncession).

14 decbr.

Nr. 17.

§ 3.

1. Koncession utkræves ikke til gjenopførelse av lovlig bestaaende anlæg paa samme sted, saafremt arbeidet paabegyndes inden en frist av 5 aar, fuldføres med rimelig hurtighet og ikke medfører nogen utvidelse av reguleringen.

Til utbedring og ombygning av saadant anlæg utkræves heller ikke koncession, naar arbeidet ikke medfører nogen utvidelse av reguleringen.

2. Koncession er heller ikke nødvendig til reguleringsforetagender, som

a) ikke bevirker, at et efter stedforholdene betydelig areal av dyrket eller dyrkbar jord, naturlig eng, skog eller havnegang ødelægges eller lider skade,

b) ikke bevirker skade eller ulempe for færdsel, fløtning eller fiske eller nogen anden for det almene skadelig forandring av naturforholdene,

c) ikke medfører opdamning eller senkning av innsjø, som ikke i sin helhet er undergit eiendomsret,

d) ikke medfører en økning av vandkraften i det hele vasdrag over 3000 naturhestekræfter eller for noget enkelt eller flere vandfald, som hensigtsmessig kan utnyttes under ett, over 500 naturhestekræfter.

Økningen av vandkraften beregnes paa grundlag av den økning av vasdragets lavvandføring, som reguleringen antages at ville medføre utover den vandføring, som har kunnet paa-regnes aar om andet i 350 dage av aaret.

Ved beregningen av denne økning forutsættes det, at magasinet utnyttes paa saadan maate, at vandføringen i lavvandsperioden blir saa jevn som mulig.

Den her under 2 omhandlede fritagelse for nødvendigheten av koncession gjelder dog ikke regulering av et bassæng, som tidligere er regulert uten koncession, enten i henhold til denne bestemmelse eller i henhold til undtagelsesbestemmelsen i § 2 post 1 i lov om vasdragsreguleringer i industrielt øiemed av 4 august 1911.

§ 4.

1. Den, som vil utføre et reguleringsforetagende, kan forlange erklæring fra vedkommende regjeringsdepartement om, hvorvidt han maa ha koncession efter denne lov, naar han forelægger for departementet en plan for de paa-tænkte arbeider og de opplysninger, som trænges efter § 5.

Før departementet avgir sin erklæring, skal uttalelser være indhentet fra vedkommende kommunestyrer, fælles-fløtningsforeninger, fiskeristyrer, fiskeriforeninger og andre interesserte samt fra vasdragskommissionen.

2. Departementet eller den, som vil utføre en regulering,

14 decbr.
Nr. 17.

kan forlange avgjort ved skjøn efter lagretteslovens § 23, om reguleringen vil medføre en økning av vandkraften, som overstiger den i § 3 nævnte grænse, om flere vandfald hensigtsmæssig kan utbygges under ett, og om foretagendet vil være til skade eller ulempe for nogen almen interesse.

§ 5. Ansøgning om koncession til at utføre et reguleringsforetagende i henhold til denne lov skal sendes til vedkommende regjeringsdepartement og i almindelighet være ledsaget av:

- a. en fuldstændig plan tillikemed fornødne maalinge, grundundersøkelser, forklaringer, tegninger, beregninger og omkostningsoverslag;
- b. opgave over de fordele, som foretagendet antages at ville medføre, og over størrelsen av den vandkraft, som derved vil kunne tilveiebringes eller utnyttes;
- c. oplysninger om, hvorvidt og i tilfælde i hvilken utstrækning foretagendet kan antages at medføre skade eller ulempe for almene interesser, saasom færdsel, fløtning eller fiske, forandring av naturforholdene eller lignende;
- d. opgave (i tilfælde med arealberegning) over den skade eller ulempe, som foretagendet antages at ville forvolde paa jord, skog, beite eller anden eiendom eller eiendomsherlighet, uanset om denne skade eller ulempe voldes paa egen eller andres eiendom eller eiendomsherlighet;
- e. for reguleringsdammer forslag til reglement for manøvreringen;
- f. fuldstændig opgave over de nytbare faldhøider i vedkommende vasdrag tillikemed opgave over vandføringsforholdene;
- g. oplysning om, at der har været git alle eiere av nedenfor liggende bruk og vandfald anledning til at ta del i foretagendet (jfr. § 9).

§ 6.

1. Naar en ansøgning som nævnt i § 5 er indkommet til departementet, skal det to ganger rykke ind en bekjendtgjørelse herom i »Norsk Kundgjørelsestidende« med ansøkerens navn og bopæl og en kortfattet beskrivelse av anlægget og dets beliggenhet. Ansøgningen maa ikke avgjøres før 4 uker efter første offentliggjørelse.
2. Saafremt ansøgningen ikke paa forhaand har været forelagt for vedkommende kommunestyre og de øvrige interesserte, som er nævnt i § 4 post 1, skal departementet forelægge den for dem.

§ 7. Elvis ansøgningen gjelder et reguleringsforetagende, som vil øke vandkraften i vasdraget med mindst 10 000 natur-

hesterkræfter, eller hvis betydelige interesser staar mot hver- 14 decbr.
andre, bør tilladelse ikke gives, før saken har været forelagt Nr. 17.
Stortinget.

§ 8.

1. Koncession til en vasdragsregulering, som medfører skade eller ulempe for almene eller private interesser, bør i almindelighet bare gives, hvis denne skade eller ulempe maa ansees for at være av mindre betydning i sammenligning med de fordele, som reguleringen vil medføre, herved ogsaa tat i betragtning de paaregnelige omkostninger ved gennemførelsen av foretagedet.

2. Koncession til overføring av vand fra et andet vasdrag bør ikke gives, naar ikke alle, hvis rettigheter berøres av formindskelsen av vandføringen, har samtykket i overføringen. Undtagelse kan gjøres under særlige omstændigheter, navnlig naar de rettigheter, hvis indehavere ikke har samtykket, maa ansees for at være av liten betydning i og for sig.

§ 9.

1. Saafremt flere eiere av vandfald eller bruk i et vasdrag har sluttet sig sammen til en forening til utbedring og utnyttelse av vasdraget i industrielt øiemed (brukseierforening), og dennes vedtægter er godkjendt av Kongen, bør koncession til regulering av vasdraget fortrinnsvis gives brukseierforeningen, dersom ikke staten selv vil regulere.

2. Er der ikke brukseierforening i vasdraget, bør koncession til regulering for en eller flere vandfaldseieres regning ikke gives, før alle interesserte eiere av vandfald eller bruk i vasdraget har faat anledning til at danne bruksseierforening.

3. Ingen eier av vandfald eller bruk i vasdraget, som vil underkaste sig en brukseierforenings vedtægter, kan utelukkes fra at bli medlem av foreningen.

4. Fordelingen av omkostningene ved utførelsen av reguleringsanlægget og av utgiftene ved anlæggets drift og vedlikehold m. v. kan fastsættes ved overenskomst mellem de vandfalds- og brukseiere, som deltar i utførelsen av anlægget, eller for en brukseierforening i dennes vedtægter med godkjendelse av Kongen.

Er fordelingen ikke fastsat paa en av disse maater, skal den andel, som eieren av ethvert deltagende vandfald eller bruk skal utrede, beregnes forholdsmæssig efter værdien av den forøkede vandføring, som ved reguleringen vil tilføres vedkommende fald eller bruk. Saadan værdsættelse bør i almindelighet være foretat, før koncession blir git. Eierne av vandfald, som repræsenterer mindst en fjerdedel

14 decbr.
Nr. 17.

av den indvundne vandkraft, kan kræve ny værdsættelse, dog ikke oftere end hvert 10de aar, medmindre alle de interesserte er enige. Resultaterne av den nye værdsættelse blir uten indflydelse paa fordelingen av tidligere paa- dragne omkostninger. Er alle interesserte enige, kan værdsættelsen utføres av vasdragskommissionen. I motsat fald utføres den ved skjøn.

5. Vandfalds- og brukseiere, som ikke har deltatt i utførelsen av reguleringsanlægget, har ret til senere at bli medeiere i det mot at erlægge den andel av omkostningene ved utførelsen, som falder paa deres vandfald eller bruk ved fordeling efter reglerne i post 4, dog med forholdsmæssig fradrag for den efter reguleringens gjennomførelse forløpne del av koncessionstiden.

Naar nogen saaledes er blit medeier, er han forpligtet til derefter at delta i utgiftene ved anlaggets drift og vedlikehold m. v. paa samme maate som de andre.

6. De vandfalds- og brukseiere, som ikke er medeiere i reguleringsanlægget, har ikke ret til at gjøre bruk av driftsvand, som er indvundet ved regulering med hjemmel av koncession i henhold til denne lov. De er forpligtet til at underkaste sig saadan kontrol hermed, som departementet bestemmer.

Gjør en vandfalds- eller brukseier uberettiget bruk av driftsvandet, ansees han som medeier i anlægget og blir som saadan forpligtet overensstemmende med reglerne i post 5.

7. Departementet kan under særlige omstændigheter gi en vandfalds- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlægget, tilladelse til at benytte driftsvand, som er indvundet ved reguleringen, mot en aarlig godtgjørelse til reguleringsanlaggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfælde av tvist fastsættes av departementet efter indstilling fra vasdragskommissionen.

8. For de forpligtelser, som i henhold til denne paragraf paa- hviler en vandfalds- eller brukseier, hefter vedkommende vandfald eller bruk, dog med prioritet efter heftelser, som er tinglyst, før koncessionsandragendet var indgit.

§ 10.

1. Koncession til vasdragsreguleringer, som gaar ind under denne lov, gives for et bestemt tidsrum av indtil 50 aar eller med Stortingets samtykke indtil 60 aar regnet fra koncessionens meddelelse.

2. For vasdrag, hvis vandkraft i sin helhet eller for den væsentligste del agtes utnyttet av en norsk kommune eller av flere norske kommuner i fællesskap til kommunens eller

kommunernes eget behov eller til at forsyne deres ind- 14 decbr.
 vaanere med kraft til lys, varme, gaardsdrift, haandverk Nr. 17.
 eller smaaindustri, kan kommunen eller kommunerne faa
 reguleringskoncession for ubegrænset tid, naar ikke hen-
 synet til andre almene interesser taler imot det. Der-
 som private vandfaldseiere deltar i reguleringen eller
 blir medeiere i reguleringsanlægget i henhold til bestem-
 melserne i § 9, post 5 eller 6, skal koncessionen for disses
 vedkommende gives for begrænset tid og saaledes, at staten
 har ret til at kræve deres andel i anlægget m. v. avstaat
 eller indløst efter de følgende regler i post 3, 4 og 5.

For vasdrag, hvis vandkraft i sin helhet agtes utnyttet
 av en norsk kommune eller av flere norske kommuner i
 fællesskap, kan reguleringskoncession ogsaa ellers gives
 for ubegrænset tid, naar ikke hensynet til almene inter-
 esser taler imot det.

3. Ved utløpet av den i reguleringskoncessionen fastsatte
 tid har staten ret til at kræve avstaat uten godtgjørelse
 reguleringsanlægget med tilliggende grund og rettigheter
 og med de bygninger og andre indretninger, som er op-
 ført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og ind-
 retninger staten kan forlange, avgjøres i tilfælde av tvist
 ved skjøn. Bestaar reguleringen i paabygning eller ut-
 videlse av et ældre reguleringsanlæg, kan det hele kræves
 avstaat.

4. Blir reguleringskoncessionen git for kortere tid end 50
 aar, kan det i koncessionen fastsættes, at der for avstaaelse
 efter post 3 skal erlægges en indløsningssum for alt det
 avstaaede eller for en del av dette. Hvis ikke andet er
 fastsat, skal indløsningssummen beregnes saaledes, at
 grundstykker og rettigheter samt vandbyggningsarbeider
 og hus betales med, hvad de bevislig har kostet ved er-
 hvervelsen, med fradrag for amortisation efter en amor-
 tisationstid av 50 aar, mens andet tilbehør indløses for den
 tekniske værdi efter skjøn paa statens bekostning.

5. Hvis ikke en kortere frist fastsættes i koncessionen, skal
 staten i det 35te aar, efterat koncessionen er git, i et-
 hvert tilfælde kunne indløse det hele anlæg. Med Stor-
 tingets samtykke kan fristen sættes indtil det 40de aar.
 Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de aar der-
 efter ha samme adgang og saaledes videre hvert 10de aar.
 Bestemmelsen om indløsning maa være meldt regulerings-
 anlæggets eier mindst 5 aar i forveien. Indløsningssum-
 men blir at beregne overensstemmende med post 4, dog
 saaledes, at fradraget for amortisation beregnes efter
 den tid, for hvilken reguleringskoncessionen er git, saa-
 fremt den er længer end 50 aar.

- 14 decbr. 6. Hvis en vandfalds- eller brukseier efter lovgivningen om
Nr. 17. erhvervelse av eiendomsret kun eier sit vandfald for be-
grænset tid, skal hans andel i reguleringsanlægget følge
vandfaldet, naar hans ret til dette ophører, selv om den
etter post 1 fastsatte tid forøvrig ikke er utløpet. Saa-
fremt denne regel vilde føre til avstaaelse uten vederlag,
før 50 aar er gaat, kan bestemmelserne i post 4 gives til-
svarende anvendelse paa den enkelte vandfalds- eller bruks-
eiers andel i reguleringsanlægget.

§ 11.

1. I koncession til vasdragsregulering i henhold til nærvæ-
rende lov skal det betinges, at der betales en aarlig avgift
til staten av ikke under 10 øre og i regelen ikke over
3 kroner pr. naturhestekraft, beregnet efter den ved re-
guleringen indvundne økning av vandkraften, og en aarlig
avgift til de amts-, herreds- og bykommuner, som Kongen
bestemmer, av ikke under 10 øre og i regelen ikke over
4 kroner pr. naturhestekraft, beregnet paa samme maate.
I særlige tilfælde kan avgiftene sættes høiere.

Hvad der i hvert enkelt tilfælde skal ansees som den
ved reguleringen indvundne økning av vandkraften, av-
gjøres efter reglerne i § 3 med bindende virkning av de-
partementet efter indstilling fra vasdragskommissionen.
Naar vasdraget tidligere er regulert, eller naar særlige
forhold ellers gjør det ønskelig, kan kraftøkningen i vas-
draget eller i bestemte dele av dette beregnes efter den
vandføring, som fremkommer, naar det nye magasin for-
deles jevnt paa et antal dage, som svarer til det længste
tidsrum, hvori magasinet aar om andet maa paaregnes
brukt. Avgjørelsen kan træffes for hele reguleringstiden
eller foreløbig for 10 aar og derefter endelig for resten
av tiden.

2. Den avgift, som tilfalder staten, oplægges til et for det
hele land fælles fond, som anvendes efter nærmere bestem-
melse av Stortinget:

Avgiften til amts-, herreds- og bykommunerne fordeles
mellem disse indbyrdes efter bestemmelse av Kongen for
10 aar ad gangen.

Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et
fond, som anvendes efter bestemmelse av amtstinget eller
kommunestyret.

3. Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente fra forfald, paahviler
de enkelte vandfalds- eller brukseiere. Pligten til at er-
lægge avgiften indtræder, efterhvert som den ved regule-
ringen indvundne vandkraft tages i bruk. Er konces-

14 decbr.
Nr. 17-

sionen meddelt en brukseierforening, er denne ansvarlig for de avgifter, som paahviler dens medlemmer.

4. Nærmere bestemmelser om avgiftens erlæggelse og om kontrol med vandforbruket blir, forsaavidt de ikke er fastsat av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfælde at gi av vedkommende regjeringsdepartement etter indstilling fra vasdragskommissionen. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter paa fast eiendom og kan inndrives paa samme maate som disse.

5. En del av avgiften kan betinges forskudsvis erlagt, saasnart arbeidet paabegyndes. Den blir ikke i noget tilfælde at tilbakebetale.

6. Under særegne omstændigheter kan Kongen eller, forsaavidt det gjælder de i § 7 omhandlede reguleringer, Stortinget for et bestemt tidsrum nedsætte eller eftergi avgiften.

7. Kongen kan helt eller delvis fritta for avgift vandfald, som utnyttes av norske kommuner til deres eget behov eller til indvaanernes forsyning med kraft til lys, varme, gaardsdrift, haandverk eller smaaindustri. Saadan fritagelse kan ogsaa tilstaaes, naar kommunen gaar ind paa at levere kraft paa lempelige vilkaar til en eller flere nabo-kommuner.

§ 12. Foruten betingelser efter §§ 10 og 11 skal der i reguleringskoncessionen fastsættes betingelser overensstemmende med følgende grundregler:

1. Arbeidet maa paabegyndes inden en frist av 2 aar, efterat koncessionen er git, og fuldføres inden en yderligere frist av 5 aar. Under særlige omstændigheter kan dog disse frister forlænges. I fristene medregnes ikke den tid, som det paa grund av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har været umulig at utnytte.

2. Arbeidet skal saavidt mulig utføres ved funktionærer og arbeidere, som har norsk indfødsret eller statsborgerret. Dog kan, hvis ikke offentlige hensyn taler derimot, ogsaa fremmede arbeidere tillates benyttet, naar de har hat fast bopæl her i riket i det sidste aar.

Likesaa bør norsk arbeide, norsk forsikring og norsk materiel fortrinsvis benyttes. De nærmere regler om anvendelsen av denne bestemmelse indtages i koncessionen.

3. Arbeiderne maa ikke paalægges at motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller paalægges nogen forpligtelse med hensyn til indkjøb av varer (herunder dog ikke sprængstof, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kræves erstattet, naar de

14 decbr.
Nr. 17.

bortkastes eller ødelægges, og da alene med deres virkelige værdi, beregnet efter hvad de har kostet verket, med rimelig fradrag for slitage paa utleveringstiden. Hvis koncessionären holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert aarsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsættes efter samraad med et av arbeiderne opnævnt utvalg, som i tilfælde av tvist kan forlange saken forelagt vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse. Det bør paalægges koncessionären at rette sig efter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drik blandt den befolkning, som er knyttet til anlægget. Endvidere bør det paalægges koncessionären at være ansvarlig for, at hans kontraktører opfylder sine forpligtelser overfor arbeiderne ved anlægget.

4. Naar koncessionen antages at foranledige en større samling av anlægsarbeidere, bør det paalægges koncessionären ved arbeidets paabegyndelse at sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlægget knyttede befolkning. Det bør ogsaa paalægges koncessionären at stille et passende beløp til raadighet til almindennende virksomhet blandt arbeiderne og til geistlig betjening efter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

Videre bør det paalægges koncessionären efter nærmere bestemmelse av medicinalstyrelsen at skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp ved fastboende læge og at holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolationslokale og tidsmessig utstyr.

Likeledes kan det paalægges koncessionären at erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politiopsyn.

5. Naar omstændighetene gjør det paakrævet eller ønskelig, bør det paalægges koncessionären paa rimelige vilkaar og uten beregning av nogen fortjeneste at skaffe arbeiderne og funktionærene sundt og tilstrækkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vand, kloak og elektriske lysanlæg samt grund til forsamlingslokale med læseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller anden handelsvirksomhet og lignende — alt efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Koncessionären er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter at opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus, leiet hos ham. Uenighet om, hvorvidt opsigelse

skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet. 14 decbr
Nr. 17.

I tilfælde av salg av hus eller ubebygget tomt skal koncessionären sørge for at indta i hjemmelsbrevet bestemmelse om, at der fremtidig ikke skal kunne beregnes større husleie end, at den dækker forrentning av kapitalen, utgifter til vedlikehold, skatter, avgifter og tilsyn samt passende amortisation. Tilsvarende regler skal gjælde, hvis bygsel eller tomteleie benyttes istedenfor salg. I tilfælde av tvist om leiens størrelse fastsættes denne av husleienævnden, hvis saadan findes, men ellers av amtmanden.

Naar koncessionen antages at ville medføre en bymæssig bebyggelse eller en større samling av mennesker, bør det paalægges koncessionären at bekoste utarbeidet utkast til reguleringsplan og indsende denne til vedkommende regjeringsdepartement gjennom de stedlige myndigheter. Ved regulerings fastsættelse kan departementet forlange avstaa av koncessionären uten vederlag grund til offentlige veier og gater — baade i og utenfor det regulerede strøk — samt grund til opførelse av bygninger til skoler, kirke, post, telegraf, toldbod, retslokale og fængsel.

Likeledes kan det paalægges koncessionären efter Kongens nærmere bestemmelse at avstaa til vedkommende kommune, efter indkjøpspris med tillæg av renter og øvrige utgifter, koncessionären tilhørende ubebygget grund, som han ikke har eller antages at faa bruk for til sin bedrift, og som ansees skikket til bebyggelse eller andre kommunale formaal utenfor de, som er betinget i foregaaende led. Saafremt der ikke opnaaes enighet om overdragelssummen, skal den fastsettes ved skjøn paa grundlag av foranstaaende bestemmelser.

Kommunen kan ikke uten tilladelse av Kongen sælge nogen del av den saaledes erhvervede grund.

6. Det bør paalægges reguleringsanlæggets eier helt eller delvis at erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsættelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antages at bli særlig øket ved anlægsarbeidet. Veier, broer og kaier, som koncessionären anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsaavidt departementet finder, at dette kan ske uten væsentlig ulempe for anlegget.
7. Der skal som regel paalægges vandfaldseiere, som gjør bruk av det ved reguleringen indvundne driftsvand, pligt til for reguleringsanlegget, kraftanlegget og sine bedrifter at opsamle et fond til sikring for vedkommende fattig-

14 decbr.
Nr. 17.

kommune overensstemmende med de regler, som i lov om fattigvæsenet av 19 mai 1900, kap. 4, er git om bergverker.

Likeledes bør det paalægges koncessionæren at avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanlæggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgaar hertil, overgaar til et for det hele land eller visse dele av landet fælles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunerne, men som ogsaa skal kunne benyttes til andre formaal til bedste for arbeiderne, alt efter nærmere regler, som Kongen gir. Paa samme maate skal forholdes med det først nævnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

8. Hvor et efter stedforholdene betydelig areal dyrket eller dyrkbar jord eller beitesland ved regulering sættes under vand eller lider skade, bør det paalægges koncessionæren at indbetale til kommunen et passende beløp, som avsettes til et fond, hvis renter efter nærmere bestemmelse av herredsstyret anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. Fondets kapital kan ikke røres uten samtykke av Kongen.

9. Er nødvendige grundstykker eller rettigheter til gjennomførelse av reguleringen av koncessionæren eller nogen av dennes nærmeste forgjængere erhvervet for en pris, som maa antages at ha staat i aapenbart misforhold til værdien, kan der sættes betingelser sigtende til at skaffe de tidligere eiere eller rettighetshavere et tillæg til kjøpesummen en gang for alle eller som aarlig avgift eller godtgjørelse i anden form.

10. Anlæggets utførelse saavel som dets senere vedlikehold og drift skal være undergit offentlig tilsyn, og utgiftene herved utredes av anlæggets eier.

11. Ved damanlægget kan der træffes militære foranstaltninger for sprængning i krigstilfælde, uten at anlæggets eier har krav paa godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskränkninger med hensyn til anlægget eller dets benyttelse. Anlæggets eier maa uten godtgjørelse finde sig i den bruk av anlægget, som sker i krigsøiemed.

12. Reguleringsdammer skal manøvreres overensstemmende med et reglement, som Kongen paa forhaand utfærdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestaa manøvreringen. Hvis avgjørende grunde er til hinder for at fastsette reglementet samtidig med koncessionen, bør det gjøres snarest mulig derefter og i ethvert fald, før ekspropriationsskjøn paabegyndes.

Før reglementet utfærdiges, skal vedkommende kom- 14 decbr.
munestyre og saavidt mulig andre interesserte, saasom Nr. 17.
fællesfløtningsforeningers styre, fiskeristyre og fiskeri-
foreninger, dampskibsselskaper o. lign., ha faat adgang til
at uttale sig. Paa samme maate forholdes, saafremt det
senere skulde findes paakrævet at gjøre forandringer i reg-
lementet.

13. Reguleringsanlæggets eier skal efter nærmere bestemmelse
av departementet utføre de hydrologiske iagttagelser, som
i det offentliges interesse findes paakrævet, og stille det
indvundne materiale til disposition for det offentlige.
Ved damanlæg skal den tillatte opdemningshøide og i til-
fælde den tillatte laveste tapningsgrænse betegnes ved et
fast og tydelig vandstandsmerke, som det offentlige god-
kjender. Kopier av alle karter, som koncessionæren maatte
la opta i anledning av anlægget, skal tilstilles Norges Geo-
grafiske Opmaaling med opplysning om, hvordan maalin-
gene er utført.

14. Eieren skal uten vederlag for det utførte anlæg finde sig
i enhver yderligere regulering i vedkommende vasdrag,
som ikke forringer den tillatte regulerings effekt, og han
skal vederlagsfrit avgi fornødent driftsvand til mulige se-
nere kanalanlæg for statens regning.

15. Det skal i koncessionen paalægges de vandfalds- og bruks-
eiere, som benytter sig av det ved reguleringen indvundne
driftsvand, at avgi til den kommune, hvor kraftanlægget
er beliggende, eller andre kommuner, derunder ogsaa amts-
kommuner, efter departementets bestemmelse, efterhvert
som utbygning sker, indtil 10 pct. av den for hvert vand-
fald indvundne økning av kraften beregnet efter reglerne
i § 11 post 1, jfr. § 3.

Fordelingen av kraften mellem kommunerne bestemmes
av vedkommende regjeringsdepartement.

Kommunerne kan nyttiggjøre sig den kraft, som saa-
ledes avgives til dem paa den maate, de finder hensigts-
mæssig.

Der kan ogsaa forbeholdes staten ret til at erholde ind-
til 5 pct. av den saaledes økede kraft. Staten kan overdra
sin andel helt eller delvis til kommuner. I særlige tilfælde
kan der fastsettes en høiere grænse for avgivelse av kraft
baade til kommuner og til staten.

Hvis koncession i henhold til § 10 post 2, andet led, er
git paa ubegrænset tid, kan, naar 30 aar er forløpet fra
koncessionens meddelelse, de kommuner, hvis interesser be-
røres av reguleringen, uanset den i koncessionen betingede
procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran

14 decbr.

Nr. 17.

fastsatte begrænsning med Kongens samtykke kræve avgit yderligere kraft saavidt fornødent til at dække deres eget behov eller til at forsyne deres indvaanere med kraft til lys, varme, gaardsdrift, haandverk eller smaaindustri. Kraften avgives i den form, departementet bestemmer. Kræves den avgit i anden form end den produceres, pligter koncessionæren paa departementets forlangende at bygge sit anlæg saaledes, at kraftens omformning og avgivelse ikke unødig fordyres for mottageren. Saadant forlangende maa fremsættes inden 6 maaneder efter koncessionens datum.

Elektrisk kraft uttages efter departementets bestemmelse i kraftstationen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanlæggets eier eller andre. Foraarsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den, som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller indskrænkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, maa ikke ske uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres efter en maksimalpris beregnet paa at dække produksjonsomkostningene — deri indbefattet 6 pct. rente av anlægskapitalen — med tillæg av 20 pct. Hvis prisen beregnet paa denne maate vil bli uforholdsmæssig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vandfaldet kan gi, er tat i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgit efter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsættes ved overenskomst mellem vedkommende departement og koncessionæren eller i mangel av overenskomst ved skjøn. Det kan betinges, at fastsettelsen skal revideres til bestemte tider. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttages fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfælde forlange kraften avgit til samme pris og paa samme vilkaar som leierne av lignende kraftmængder under samme forhold.

Koncessionen bør i alle tilfælde indeholde nærmere bestemmelse om det varsel, kraftanlæggets eier har krav paa, før kraften uttages. Betinges der avgivelse av mere kraft end 15 pct., bør der fastsættes en bestemt tidsfrist, inden hvilken avgivelse av de overskytende kraftmængder maa forlanges. Senere avgivelse av disse overskytende kraftmængder saavel som avgivelse av den ovenfor i andet led omhandlede kraft til kommuner utover det i koncessionen betingede kan bare kræves, efterhvert som kraft blir ledig

De nærmere regler om denne kraftavgivelse fastsættes af 14 decbr. departementet. Nr. 17.

- Pligten til at avgi kraft efter denne lov gjælder ikke for de vandfald, for hvilke en lignende forpligtelse er eller blir fastsat i henhold til lovgivningen om erhvervelse av vandfald, bergverk m. v.
16. For opfyldelsen av de forpligtelser, som ved anlægget eller dets drift paadrages overfor andre, og for overholdelsen av de i koncessionen fastsatte betingelser skal der stilles saadan sikkerhet, som departementet bestemmer efter indstilling fra vasdragskommissionen.
17. For overtrædelse av de i loven fastsatte eller i koncessionen indtagne bestemmelser skal der som regel fastsættes en tvangsmulkt, som enten paaløper, indtil forholdet er bragt i orden, eller forfalder for hver overtrædelse. Tvangsmulkten kan inddrives ved utpantning.
18. Der skal endvidere være adgang til i reguleringskoncessionen at fastsætte de yderligere betingelser, som i anledning av reguleringsforetagendet i hvert enkelt tilfælde maatte findes paakrævet av almene hensyn eller til varetagelse av berettigede private interesser.
19. Det skal paalægges reguleringsanlæggets eier at underkaste sig de bestemmelser, som til enhver tid maatte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontrol med overholdelsen av de opstillede betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontrol ansætte en kontrolør, som overensstemmende med en av departementet utfærdiget instruks skal ha adgang til de kontrolmidler, som ansees nødvendige. Om berettigelsen av kontrolørens forlangender med hensyn til kontrollen kan eieren kræve departementets avgjørelse. Overfor uvedkommende pligter kontroløren at bevare taushet om det, som blir ham bekjendt. Hans godtgjørelse fastsættes av departementet og skal erstattes det offentlige av reguleringsanlæggets eier. Ansættes der en fælles kontrolør for flere anlæg eller for visse dele av landet, kan det paalægges det enkelte anlæg at betale en viss avgift til dækning av utgiftene ved kontrollen.
20. Kongen kan, naar det gjælder vandfald, som antages ved regulering ikke at kunne utbringes til mer end 1000 naturhestekræfter, fritta for vilkaarene i §§ 10—12, naar kraften utnyttes til eierens eget behov for lys, varme, gaardsdrift, haandverk eller smaaindustri eller bortleies til andre paa lempelige vilkaar i samme eiemed.
- § 13. Hvis der til iverksættelse av en regulering maa forfæies over indsjø, som ikke i sin helhet er undergit eiendomsret, skal koncessionen endvidere gjøres betinget av, at der til sta-

14 decbr. ten erlægges en godtgjørelse én gang for alle av indtil 3 kroner for hver ved innsjøens regulering indvunden naturheste-kraft, beregnet efter reglerne i § 11 post 1, jfr. § 3.

Denne godtgjørelse gaar ind i det samme fond som de aarlige avgifter efter § 11 post 1. Den kan efter bestemmelse av Stortinget helt eller delvis overdrages til de kommuner, hvis interesser berøres av innsjøens regulering. Fordelingen mellem kommunerne indbyrdes fastsetter Kongen. Reglerne i § 11 post 3, 4, 5 og 7 faar tilsvarende anvendelse paa den her omhandlede godtgjørelse.

§ 14.

1. Reguleringskoncessionen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme, at et utdrag av koncessionen skal tinglyses som heftelse paa de eiendomme eller bruk i vasdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelse.
2. Reguleringskoncessionen kan ikke overdrages. Det utførte reguleringsanlæg eller andel deri kan ikke avhændes, pantsættes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlæg uten i forbindelse med vandfald i samme vasdrag nedenfor anlegget.
3. Naar anlegget gaar over til staten, skal departementet la en meddelelse herom tinglyse.
4. Alle heftelser, som hviler paa anlegget, falder bort, naar det i henhold til reguleringskoncessionen gaar over til staten. Hvis ogsaa ældre reguleringsanlæg i henhold til § 10, post 3, skal overgaa til staten, maa, forinden koncessionen meddeles, ældre pantheftelser, servituter av væsentlig betydning, leierettigheter o. l. heftelser fjernes eller vike prioritet for de i koncessionen paalagte forpliktelse, derunder ogsaa mulktter efter § 12, post 17.

§ 15.

1. Naar staten utfører vasdragsreguleringer i henhold til denne lov, er eierne av de vandfald og bruk, som vil benytte det driftsvand, som indvindes ved reguleringen, forpliktet til at underkaste sig de betingelse, som Kongen med Stortingets samtykke fastsetter.
2. Det samme gjelder, naar et reguleringsanlæg — eller andel i reguleringsanlæg efter § 10 post 2 — gaar over til staten i henhold til en meddelt reguleringskoncession.
3. Avgifter, som i de i post 1 og 2 nævnte tilfælde paalægges for benyttelsen av det indvundne driftsvand, forrentes med 6 pct. fra forfald, har samme pantsikkerhet som skatter paa fast eiendom og kan inddrives paa samme maate som disse.

§ 16.

Ekspropriation

14 decbr.

Nr. 17.

1. Naar vasdragsregulering skal utføres for statens regning, eller naar koncession til vasdragsregulering er git i henhold til denne lov, pligter enhver mot erstatning efter skjøn at avstaa den for anlægget nødvendige grund, bebygget eller ubebygget — herunder indbefattet veigrund, grus- og stentak, ældre reguleringsanlæg m. v. — og at taale de eiendomsbyrder og finde sig i den skade eller indskrænkning, som reguleringen maatte medføre for eiendom eller eiendomsherligheter — alt i overensstemmelse med den plan, som er vedtat av statsmyndighetene eller fastsat i koncessionen.

Eiere og rettighetshavere ved et reguleringsbassæng kan efter bestemmelse av Kongen stevnes til ekspropriationsskjønnet paa den maate, som er foreskrevet for almenningssaker i lov av 9 juli 1851 § 1, dog saaledes, at stevningen tillike opslaaes paa bekvemme steder og bekjendtgjøres i et eller flere av de mest utbredte lokale blade i distriktet.

2. Erstatningen skal bestemmes under den forutsætning, at anlægget blir stedsevarende.

3. Ved bestemmelse av erstatningen forhøies det beløp, hvortil skjønnet ansætter værdien av det avstaaede, og det, som ellers er gjenstand for erstatning, med et tillegg av 25 pct.

4. Hvis der ikke blir at erlægge godtgjørelse i henhold til § 13 og den samlede erstatning, som tilfalder grundeierne og rettighetshaverne ved et reguleringsbassæng, naar tillegget efter post 3 regnes med, eller som vilde ha tilfalt dem under forutsætning av, at de alle skulde ha erstatning efter nærværende paragraf, ikke utgjør mindst 1 krone for hver ved reguleringen av bassænget indvundet naturhestekraft, beregnet efter reglerne i § 3, skal dog skjønnet forøke tillegget for enhver grundeier og rettighetshaver ved bassænget med indtil en saa stor procent, at erstatningen i alt svarer til det nævnte beløp for hver indvundet naturhestekraft. Det antal naturhestekræfter, som indvindes, fastsettes av departementet efter uttalelse fra vasdragskommissionen. Erlægges der for nogen del av grunden eller rettighetene ved bassænget ikke erstatning efter denne paragraf, skal det fastsettes ved skjøn, hvor stor erstatning der skulde være erlagt for denne eller disse dele, i tilfælde av at reglerne i post 1—3 skulde være anvendt, forsaavidt det ansees fornødent for at avgjøre, om nærværende bestemmelse skal komme til anvendelse.

5. Ved skjønnet skal alle erstatninger for avstaaelse av og skade paa eller ulempe for fast eiendom — med tillegget efter post 3 — særskilt for hver eiendom fastsettes som

14 decbr.

Nr. 17.

en aarlig avgift, hvis ikke eiendommen i sin helhet eller for en væsentlig del blir avstaat, eller skjønnnet finder, at andre særlige grunde taler imot det. Denne regel gjelder dog ikke for de eiendomme, hvor skaden — værdsat og beregnet paa denne maate — vilde utgjøre mindre end 20 kroner aarlig. Naar den erstatningsberettigede forlanger det, skal erstatningen altid fastsettes som en aarlig avgift, hvis ikke eiendommen i sin helhet blir avstaat.

Avgiften skal være en fra eiendommen uadskillelig herlighet og kan ikke særskilt overdrages, pantsættes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlæg. Blir eiendommen delt, følger hele avgiften hovedbruket.

Naar fravikelseskjendelse er avsagt eller ekspropriation iverksat, skal skjønnets administrator for anlægs-eierens regning besørge tinglyst en avskrift av forretningen, forsaavidt angaar de aarlige avgifter. Avgiften blir at anmerke for hver enkelt eiendom paa dens folium i panteregistret.

Til sikkerhet for avgiften, som erlægges aarlig til hver enkelt erstatningsberettiget, skal eieren av reguleringsanlægget deponere hos vedkommende departement en kontrabok med autorisert sparebank, lydende paa det 25-dobbelte beløp. Dersom dette beløp maa røres, kan departementet straks forlange indbetalt, hvad der behøves for at fylde beløpet.

Naar et reguleringsanlæg blir statens eiendom ved koncessionstidens utløp eller gjennom indløsning efter § 10, tilfalder beløpet staten med forpliktelse til fremtidig at erlægge avgiftene.

6. Naar ekspropriationsskjøn i henhold til en reguleringskoncession ikke er paastevnt inden 1 aar fra resolutionens avgivelse, kan reguleringen ikke fremmes uten ny koncession. Likeledes bortfalder adgangen til ekspropriation, naar avstaaelse ikke er forlangt inden 1 aar, efterat endelig skjøn er holdt. Ekspropriation kan da først iverksættes efter nyt skjøn i henhold til ny koncession. Ogsaa staten maa opta nyt skjøn, hvis den ikke har forlangt avstaaelse inden 1 aar efter det endelige skjøn.

7. Blir ekspropriation efter endelig ekspropriationsskjøn ikke iverksat, skal den, som har optat skjønnnet, foruten de efter § 20 ilagte omkostninger betale de grundeiere og rettighetshavere, som efter skjønnnet vilde faa erstatning, en godtgjørelse svarende til 5 pct. av de tilkjendte erstatningsbeløp med tillæg efter post 3 og 4, men ikke i noget tilfælde mer end 1000 kroner til en enkelt grundeier eller rettighetshaver.

§ 17. Naar en vasdragsregulering i henhold til denne lov paafører omliggende eiendomme værdiforringelse, skal den andel av eiendommenes matrikelskyld, som svarer til værdiforringelsen, sættes i særskilt samlet skyld for hvert herred og henlægges til anlægseierens reguleringsret. Omkostningene ved skylddelingsforretningen betales av reguleringsanlæggets eier. 14 decbr. Nr. 17.

§ 18. Kongen kan tillate eieren av den ene side i et vasdrag at benytte hele den vandkraft, som er indvundet ved reguleringen, hvis eieren av den motsatte side ikke har tat del i reguleringen, og saalænge han ikke ønsker at benytte sin del av vandkraften.

Den førstnævnte eier pligter i saa fald at betale avgift efter § 11 post 1 og § 13 ogsaa for den benyttede del av den anden eiers vandkraft. Desuten pligter han at betale til reguleringsanlæggets eier en aarlig godtgjørelse, som i tvisttilfælde fastsættes av departementet efter indstilling fra vasdragskommissionen. Likesaa pligter han i de tilfælde, som omhandles i § 15, at utrede de avgifter, som blir paalagt for benyttelsen av det indvundne driftsvand. Derimot pligter han ikke at betale nogen erstatning til eieren av vandkraften for benyttelse av denne, men bare for den skade eller ulempe, som voldes ham.

§ 19. Reguleringsanlæggets eier pligter at træffe saadanne anordninger ved anlægget og tilfælde i vasdraget nedenfor dette samt at avgi vand i saadan utstrækning, at den almindelige færdsel og fløtning forulempes saa litet som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om, hvilke forføininger han skal træffe, avgjøres i tilfælde av tvist ved skjøn.

Skade eller ulempe for færdselen eller fløtningen, som ikke paa denne maate avhjælpes, blir at erstatte overensstemmende med § 16.

§ 20.

1. I reguleringskoncessionen eller beslutningen om regulering for statens regning kan det bestemmes, at skjøn og overskjøn i henhold til denne lov skal avgives av skjønsmænd, som Kongen særskilt opnævner. Lignende bestemmelse kan Kongen ogsaa senere træffe, dersom begjæring fremsættes av nogen interessert, før skjønsmænd er opnævnt paa sedvanlig maate.

Kongen fastsætter i tilfælde mændenes antal, som altid skal være et ulike tal og ikke mindre end 5 ved underskjøn og 7 ved overskjøn.

Ellers skal mændenes antal ved skjøn, som avholdes i henhold til denne lov, være 3 ved underskjøn og 5 ved overskjøn. Naar det gjælder skjøn av større omfang, kan dog

14 decbr.

Nr. 17.

den embedsmand, som har opnævnelsesmyndigheten, opnævne henholdsvis 5 og 7 mænd.

I skjønnene bør som regel kjendskap til saadanne jordbruksforhold, som er av særlig betydning i vedkommende distrikt, være fortrinsvis repræsentert.

Naar mændenes godtgjørelse fastsættes av forretningsbestyrer efter sportellovens § 91, er den gjenstand for revision og kan forandres av vedkommende regjeringsdepartement.

2. Omkostningene ved skjøn og overskjøn i henhold til denne lov skal utredes av den, som ønsker at utføre reguleringsforetagendet, eller som iverksætter dette. Naar skjønnet ikke er forlangt av ham, kan dog forretningens bestyrer frit ham for at utrede ved underskjøn indtil en fjerdedel og ved overskjøn indtil halvdelen av omkostningene, saafremt skjønsmændene enstemmig finder forlangendet om vedkommende skjøn aapenbart ubeføiet.

Under omkostningene indgaar efter nærmere bestemmelse av skjønnsforretningens bestyrer nødvendige utgifter til teknisk og juridisk bistand for de indstevnte. Ved bedømmelsen av utgiftenes nødvendighet skal han ha for øie, at der til varetagelse av likeartede interesser, som ikke staar i strid, i almindelighet bør benyttes samme tekniske eller juridiske bistand for flere eller alle interesserte.

3. Reglerne i lov av 10 mai 1860 §§ 1—4 kommer ogsaa til anvendelse paa skjøn i henhold til denne lov, forsaavidt dertil er anledning. Dog skal fristen for begjæring om overskjøn og ankefristen til Høiesteret være 6 uker.
§ 21.

1. Hvis staten ikke vil overta et reguleringsanlæg ved utløpet av den tid, som er fastsat i koncessionen, og der heller ikke opnaaes enighet om ny reguleringskoncession, pligter eieren efter forlangende av vedkommende regjeringsdepartement at fjerne anlægget.

2. Ellers maa et reguleringsanlæg, som er utført med koncession i henhold til denne lov, ikke nedlægges uten tilladelse av Kongen. Har Stortinget samtykket i utførelsen av anlægget, maa dets samtykke ogsaa indhentes til nedleggelsen.

3. Ved nedleggelse av anlægget er eieren forpligtet til at træffe saadanne forføjninger, som det offentlige forlanger, for at avverge fare eller skade for omgivelserne og for eiendomme ovenfor og nedenfor anlægget.

4. For skade eller ulempe, som forvoldes ved nedleggelsen, pligter reguleringsanlæggets eier at betale erstatning efter skjøn.

§ 22. Vasdragskommissionens erklæring skal indhentes an- 14 decbr.
gaaende de reguleringsanlæg, til hvis udførelse der søges kon- Nr. 17.
cession i henhold til denne lov, eller som staten selv vil ut-
føre.

§ 23. Efter ansøgning fra den, som vil foreta en regule-
ring, hvortil der ikke utkræves koncession efter denne lov, kan
Kongen bestemme, at forskriftene i § 9 post 3—8 skal gjælde
i forholdet mellem den, som udfører reguleringen, og de vand-
falds- og brukseiere, som ved reguleringen tilføres mere drifts-
vand.

§ 24. For vasdrag, som danner grænse mot naborike,
gjælder ikke denne lov. Dog kan Kongen for Norges vedkom-
mende tillægge de av lovens bestemmelser, som dertil findes
egnet, gyldighet ogsaa for et saadant vasdrag.

§ 25.

1. Bestemmelserne i lov om vasdragenes benyttelse m. v. av
1 juli 1887 §§ 7, 14, 15, 16, 25, 26, 29, 30, 65, 66 og 69
kommer ikke til anvendelse paa foretagender, som om-
fattes av denne lov.

2. Forøvrig kommer vasdragslovens bestemmelser til anven-
delse, forsaavidt de ikke strider mot denne lov.

§ 26.

1. Denne lov træder i kraft straks.

2. Lov om vasdragsreguleringer i industrielt øjemed av 4 au-
gust 1911 med ændringslov av 20 februar 1913 ophæves.

3. Paa reguleringsanlæg, som allerede er utført, eller som
iverksættes med hjemmel av tidligere meddelt koncession,
eller som er lovlig paabegyndt før denne lovs ikrafttræden,
kommer den tidligere gjældende lovgivning fremdeles til
anvendelse, saalænge anlægget ikke er overtat av staten.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og
bekræfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 14 december 1917.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

14 decbr.

Nr. 18.

Lov

indeholdende forandringer i skattelov for landet av 18 august 1911.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 12 december 1917 saalydende:

I.

Følgende paragraffer i skatteloven for landet av 18 august 1911 skal herefter lyde saaledes:

§ 20. Selskaper og andre skattepligtige indretninger (jfr. § 15 b) har i almindelighet at svare skat av sin samlede formue og indtøgt i det distrikt, hvor kontoret er beliggende. Haves flere kontorer, blir skatten at erlægge i det distrikt, hvor hovedkontoret ligger. Haves intet kontor, sker beskatningen i det distrikt, hvor vedkommende bestyrelse har sit sæte. Under egen bestyrelse staaende avdeling av selskap eller anden skattepliktig indretning blir at skatlægge særskilt i det distrikt, hvor avdelingen har sit kontor.

Naar handelsselskaper og andre næringsdrivende selskaper med personlig — solidarisk eller delt — ansvar ikke har over 8 medlemmer, lignes ikke selskapet som saadant, men medlemmene hver for sig, hvis selskapet inden utgangen av februar maaned forlanger, at medlemmene lignes særskilt, og derhos gir de til saadan særskilt ligning fornødne opplysninger om medlemmenes indbyrdes forhold til selskapet. Naar skatten skal ilignes selskapet, blir medlemmene altid særskilt at skatlægge for formue og indtøgt, som de maatte ha utenfor selskapet.

Ved beskatning til kommunerne av rederiselskap fremgaaes paa den maate, at formuen og indtægten skatlægges hos selskapet i de distrikter, hvor selskapets aktionærer eller parthavere bor, saaledes at bopælsdistrikterne faar saa stor andel av selskapets formue og indtøgt til beskatning, som motsvarer de inden distriktet den 1 januar i det aar, ligningen foretages, bosatte aktionærers eller parthaveres andel i selskapsformuen og selskapsindtægten.

Var selskapet oppløst tidligere, legges istedet til grund den dag, da fordelingen av midlerne til aktionærerne (parthaverne) i anledning av oppløsningen paabegyndtes.

Den andel i selskapsformuen og selskapsindtægten, der representeres av aktier eller parter, tilhørende personer, bosat i utlandet, skatlægges i det distrikt, hvor kontoret haves eller bestyrelsen foregaar. I alle tilfælde blir selskapets samlede

formue og indtægt at ansætte av ligningsnævnden (lignings- 14 dechr.
raadet) i dette distrikt (ligningsdistriktet). Jfr. forøvrig § 60 Nr. 18.
andet led, § 63 andet og tredje led, § 82 fjerde led og § 112
tredje led. Ved utskrivning av formues og indtægtsskat til
staten skatlægges den hele formue og indtægt i ligningsdi-
striktet.

Som aktionær (parthaver) i rederiselskap regnes i denne
lov den, som den 1 januar i det aar, ligningen foretages, staar
opført i selskapets aktiebok eller liste over parthaverne som
eier av vedkommende aktie eller part.

Naar aktier (parter) i rederiselskap (herunder ogsaa uten-
landsk) eies av et andet selskap, som har til formaal at eie
og forvalte eller for egen regning omsætte saadanne aktier
(parter), behandles aktierne (parterne) som tilhørende de en-
kelte medlemmer av dette selskap med den paa hver faldende
andel.

Med rederiselskaper likestilles i denne lov selskaper, som
driver fangstvirkosomhet paa havet eller bjergningsvirkosomhet.

Drives meieri av aktieselskap, blir formuen og indtægten
at skatlægges hos aktieeierne, hvor disse personlig er skatteplig-
tige, forsaavidt selskapet utelukkende eller hovedsagelig tilvir-
ker og forhandler produkter av aktie-eiernes gaardsbruk (jfr.
§ 52).

Forsaavidt angaar formue og indtægt, der omhandles i
§ 18 utenfor bokstav f, sker beskattningen i overensstemmelse
med reglerne i nævnte paragraf.

§ 31. Fuldmægtig for utlænding eller utenlandsk selskap
eller indretning, der i nogen kommune her i riket driver nogen
virkosomhet, som er gjenstand for beskattning, er personlig an-
svarlig for de ilgnede skatter.

Naar medlemmer av handelsselskaper eller andre nærings-
drivende selskaper med personlig ansvar efter forlangende lig-
nes særskilt (jfr. § 20 andet led), er selskapet ansvarlig for
skatten, hvis den ikke kan erholdes hos medlemmene.

Hvor herredsstyret derom har fattet beslutning, kan skat,
ilignet hjemmeværende barn, der arbeider i forældrenes bedrift,
opkræves hos vedkommende forældre. Likeledes kan, efter her-
redsstyrets beslutning, skat, ilignet faste tjenere, opkræves hos
den husbond, hos hvem vedkommende er i tjeneste ved skat-
tens forfaldstid. Dog staar adgangen til saadan opkrævning
alene aapen, naar forældrene eller husbonden har mottat skatte-
seddel for den skattepligtige fjorten dage, inden skatten er for-
falden. Under lignende betingelser som for tjenere kan —
naar herredsstyret saa beslutter — skat, der er ilignet arbeidere
ved stenbrud, bergverk, offentlige vei- og jernbaneanlæg, op-
kræves hos arbeidsgiveren eller anlæggets bestyrer.

14 decbr. Naar skat betaales av nogen, der efter nærværende paragraf er ansvarlig for samme, kan denne forlange sit utlæg dækket av den skattepligtige og i tilfælde tilbageholde eller avkorte dette i hvilket som helst beløb, som han er den skattepligtige skyldig.

§ 44. Fra det antagne bruttobeløb av indtægten drages, foruten renter av skatyderens gjæld, alle udgifter, der skjønes at være paadradd til indtægten's erhvervelse, sikrelse og vedlikeholdelse. Til avdrag kommer saaledes:

- a. Driftsomkostninger, derunder indbefattet lønninger, men ikke udgifter til den skattepligtiges og families underhold og betjening eller til bolig for ham eller hans husstand.
- b. Udgifter til vedlikeholdelse og forsikring av hus samt lignende udgifter til skibe, fiskebaater, redskaper og andre som driftsmidler benyttede faste eller rørlige eiendele, men ikke til indbo og lignende, som brukes i den skattepligtiges eller hans families bopæl eller husholdning.
- c. Ordinære avskrivninger for værdiforringelse ved slit og forældelse av skibe, baatnøst, anlæg, maskiner, for driften av gaardsbruk nødvendige hus og lignende betydelige driftsmidler, der er bestemt til varig bruk, dog kun i den utstrækning, hvori forringelsen ikke allerede maatte være tat i betragtning ved befølgelsen av reglerne under foranstaaende bokstaver a og b.
- d. Tap paa utestaaende fordringer i forretningsvirksomhet saavelsom andet tap i næring eller forretningsforetagender, dog kun i den utstrækning, hvori tapet ikke allerede maatte være tat i betragtning under foranstaaende bokstaver a og b, og naar det er et driftsmiddel, som er tapt, i ethvert fald ikke med et større beløb, end hvad der maatte gjenstaa som dets værdi efter fradrag av foretagne avskrivninger i henhold til bokstav c.
- e. Leie-, bruks- eller forpagningsavgift, føderaad, regelmæssige understøttelser og lignende utredslser, som den skattepligtige ifølge lov er forpligtet til eller ved overenskomst har forbundet sig til at yde, og som efter nærværende lovs regler ved beskatningen regnes som indtægt for mottageren.
- f. Skatter og avgifter, der paahviler faste eiendomme eller særskilte bedrifter eller erhverv.
- g. Udgifter ved overtagelse og bestyrelse av embede eller anden tjenestestilling, saavelsom byrder, der paahviler saadan stilling, saasom bestallingsgebyr, udgifter til stedfortræder, flytnings-, kontor- og reiseutgifter eller i tilfælde underskud paa den til saadanne utgifters bestridelse tilstaaede godtgjørelse.
- h. Tvungne indskud i pensionskasse, enkekasse, vikarkasse,

til ulykkes-, syke-, invaliditets- eller alderdomsforsikring 14 decbr.
for den skattepligtige med familie. Nr. 18.

i. Beløp, som ved skipsrederi, fangstvirkosomhet paa havet eller bjergningsvirkosomhet, avsættes for at dække utgifter til klassifikation eller kjedelfond eller assurancepræmie, forsaavidt det ikke overskrider et rimelig maal.

Skattepliktig, som frivillig har erhvervet livsforsikring (til utbetaling ved død eller i levende live), kan ved indtægtsansættelsen kræve fradradd de aarlige livsforsikringspræmier for et beløp av indtil kr. 200,00.

Angaaende størrelsen av det indtægtsfradrag, som blir at indrømme for værdiforringelse av driftsmidler ved slit og forældelse, utfærdiges regler av riksskattestyret i den utstrækning, som ansees paakrævet til veiledning for ligningsmyndighetene.

§ 52. Forbruksforeninger med fast utsalgssted, som sælger til foreningens medlemmer, indkjøpsforeninger, som fordeler forutbestilte varer mellem foreningens medlemmer, samt foreninger, der utelukkende eller hovedsagelig har til formaal for sine medlemmer at besørge indkjøpt raaemner eller driftsmidler i jordbrukets tjeneste, kan ilignes skat av den indtægt, som vindes av foreningens formue, men skatlægges ikke for den drevne virksomhet. Efter samme regler beskattes foreninger, som bare tilvirker og forhandler produkter av medlemmenes gaardsbruk, idet indtægten av virksomheten i dette tilfælde kommer til beskatning hos medlemmene som avkastning av gaardsbruket. Andelsmeierier beskattes efter samme regler som aktiemeierier, se § 20.

Sælger forbruksforening tillike til andre end foreningens medlemmer, blir den at beskatte av den virkelig hadde indtægt av dette salg. Kan omsætningen til andre end foreningens medlemmer ikke særskilt opgives, blir den hele ved foreningens virksomhet vundne fordel for medlemmene skjønsmæssig at ansætte og beskatte som indtægt.

§ 54. Hvis utenfor kommunen hjemmehørende person, selskap eller indretning — uanset om vedkommende i formen optræder som leverandør, laangiver, garant eller lignende — efter omstændighetene maa antages at være interessert i nogen næringsdrift eller virksomhet, som beskattes i kommunen, paa væsentlig maate som en deltager, blir der ved beskatningen at ta hensyn hertil. Ligningsnævnden kan i saadant tilfælde ansætte formue og indtægt efter eget skjøn over forretningens midler og avkastning.

Eies aktierne i et utenlandsk selskap for en større dels vedkommende av personer, som er bosat eller selskaper, som har sit sæte inden riket, blir den paa vedkommende aktier

14 decbr. faldende andel av selskapets formue og indtægt at beskatte
 Nr. 18. overensstemmende med reglerne i nærværende kapitel.

§ 57. Selvangivelser affattes efter formularer anordnet
 av vedkommende regjeringsdepartement. De skal indeholde:

- a. Den skattepligtiges navn, stilling, bolig og adresse.
- b. Antallet av personer, som han har at forsørge.
- c. Specifisert opgave over den skattepligtiges formue samt
 over gjæld, der forlanges fradradd formuen.
- d. Specifisert opgave over den skattepligtiges indtægter og
 deres beløb samt over, hvad der forlanges fradradd ind-
 tægten.
- e. Forsikring paa ære og samvittighet om, at de meddelte
 opgaver er avgit efter bedste skjøn og overbevisning og
 saa fuldstændig, som det har været den skattepligtige
 mulig, og at der med hans vidende ikke findes noget urig-
 tig i dem.

Ligningsnævnden (ligningsraadet) kan bestemme, at for-
 dringshavernes og skyldnernes navn blir at anføre i selvangi-
 velsen, naar der i denne gjøres krav paa fradrag for gjæld eller
 gjældsrenter eller opføres formue i utestaaende fordringer eller
 indtægt av saadanne. Denne regel kan dog ikke gives anven-
 delse paa de i forrige paragraf under bokstav a og b nævnte
 skattepligtige uten for pantegjælds eller pantefordrings ved-
 kommende. Saadanne skattepligtige har forøvrig alene over-
 ensstemmende med regnskapsbøgerne at opgi gjælden og erlagte
 renter med et samlet beløb.

Hvis der til en formues-, indtægts- eller fradragsposts an-
 sættelse i penger utfordres skjøn, kan den skattepligtige undlate
 at opføre pengebeløpet i selvangivelsen, men maa i ethvert til-
 fælde meddele de oplysninger, der maatte være nødvendige for
 at sette ligningsnævnden (ligningsraadet) i stand til at an-
 sette posten i penger.

De oplysninger, som i medhold av § 58 skal gives i sær-
 skilt næringsopgave om vedkommende nærings utbytte og den
 til samme knyttede formue, kan indtages i selvangivelsen. De
 nærmere bestemmelser herom utfærdiges av vedkommende re-
 gjeringsdepartement.

Vedkommende regjeringsdepartement lar trykke det for-
 nødne antal selvangivelsseskemaer, hvis anskaffelse bekostes
 av kommunerne.

§ 58. Uanset indtægtens størrelse er skattepligtige, som
 driver jordbruksnæring, forpligtet til at avgi en særskilt næ-
 ringsopgave, indeholdende oplysninger om næringens utbytte
 og den til samme knyttede formue. Dog kan herredsstyret
 bestemme, at saadan opgave kun skal avgives, naar eiendom-
 mens matrikelskyld ligger over en av herredsstyret fastsat

grænse, der i intet tilfælde maa være høiere end 1 skyldmark. 14 decbr.
Hvis herredsstyret derom fatter bestemmelse, kan pligten til Nr. 18:
at avgi næringsopgave — i den utstrækning, hvori det maatte
findes paakrævet — udvides til ogsaa at gjælde skattepligtige,
der driver fiskeri og selvstændig skognæring.

Næringsopgaver avfattes efter formularer, der fastsættes
af amtsskattestyret under vedkommende regjeringsdeparte-
ments godkendelse, efterat utkast til samme har været forelagt
herredenes ligningsnævn og formandskaper til erklæring. Er
der i vedkommende formular for selvangivelse indtatt de for-
nødne poster til oplysning om en nærings udbytte og den til
samme knyttede formue, utfærdiger vedkommende regjerings-
departement de bestemmelser, som utkræves, saaledes med
hensyn til, i hvilken utstrækning de af amtsskattestyret fast-
satte næringsopgaver skal avgives. Ved underskriften bekræf-
tes paa ære og samvittighed, at de meddelte opgaver er avgit
efter bedste skjøn og overbevisning og saa fuldstændig, som det
har været den skattepligtige mulig, og at der med hans vidende
ikke findes noget urigtig i dem.

Ved formularernes avfattelse tages væsentlig hensyn til,
om ansættelsen af indtægten sker ved procentligning eller paa
anden maate.

Hvor procentligning anvendes, skal ligningsnævnden ind-
hente fuldstændigere næringsopgaver for enkelte særlig valgte
eiendomme, hvilke opgaver lægges til grund ved indtægtspro-
centens beregning.

Ligningsnævnden kan avkræve skattepligtige, der ikke har
at levere selvangivelse, de oplysninger, som findes nødvendige
ved skatteligningen, og som ikke omhandles i næringsopgave,
enten i forbindelse med saadan opgave eller særskilt.

§ 60. Selvangivelser indleveres til ligningsnævnden eller
i tilfælde til ligningsraadet, næringsopgaver til lignings-
nævnden.

Naar nogen, der har at levere selvangivelse, blir at iligne
skat i to eller flere distrikter, har han i hvert av disse at ind-
levere angivelse over sin samlede formue og indtægt, rederi-
selskaper og dermed med hensyn til beskatning likestillede sel-
skaper dog kun i det distrikt, hvor kontoret haves eller besty-
relsen foregaar. I angivelsen anføres, hvorledes formuen og
indtægten efter den skattepligtiges mening ved beskatningen
blir at fordele mellem de paagjældende distrikter. Naar ind-
tægten ikke efter nærværende lovs regler blir at fordele mel-
lem distrikterne med visse brøkdele, behøver selvangivelsen i
et distrikt, hvor vedkommende skatyder ikke gjør fordring paa
fradrag for gjæld eller gjældsrenter, dog bare at omfatte den
der skattepligtige formue og indtægt.

14 decbr. § 63. Skattepligtige aktieselskaper, partrederier og fore-
 Nr. 18. ninger er forpligtet til paa forlangende at tilstille vedkommende
 ligningsnævn (ligningsraad) avtryk eller gjenpart av sine aars-
 oppgjør.

Selskaper, som driver skibsrederei, og dermed med hensyn til beskatning likestilte selskaper er forpligtet til inden hvert aars 15. februar uopfordret at tilstille ligningsnævnden i det distrikt, hvor kontoret haves eller bestyrelsen foregaar, opgave over aktiekapitalens størrelse og aktiernes (parternes) antal og størrelse samt fortegnelse over aktionærene (parthaverne) med tilføiende av hver enkelt bopæl og antal aktier (parter) og disses nummer. Fortegnelsen utfærdiges i to eksemplarer, særskilt for hvert av de distrikter, hvor nogen aktionær (parthaver) er bosat, og saaledes at hver fortegnelse kun omfatter de inden vedkommende distrikt bosatte aktionærer (parthavere). Over aktionærer (parthavere), som er bosat i utlandet, utfærdiges særskilt fortegnelse. Fortegnelsen utfærdiges paa grundlag av selskapets aktiebok eller liste over parthavere.

Bestyrelsen for et selskap, som eier aktier i rederiselskap eller dermed med hensyn til beskatning likestillet selskap, er, forsaavidt § 20, 8de led, kommer til anvendelse, forpligtet til paa forlangende at meddele opgave over medlemmenes navn og bopæl til vedkommende ligningsmyndighet.

Livrente- og livsforsikringsselskaper er forpligtet til paa forlangende at meddele ligningsmyndighetene opgave over de til forsikrede inden distriktet i det sidst forløpne aar utbetalte beløp.

§ 74. Formuesskatten fordeles paa de skattepligtige efter det likefremme forhold av den formue, hvortil hver skattepliktig av ligningsnævnden ansættes.

Herredsstyret kan bestemme, at smaa formuer paa indtil kr. 1000,00 skal være skattefri. Likeledes kan indbo og andet løsøre, som ingen inntægt gir, helt eller delvis fritages for beskatning.

Paa inntægt sker fordelingen efter det likefremme forhold av den aarlige inntægt, hvortil hver skattepliktig av ligningsnævnden ansættes, dog med de avændringer, som i medhold av følgende paragraffer vedtages.

Vedkommende regjeringsdepartement fastsetter aarlig de procentsatser, hvorefter formues- og inntægtsskat av indenlandske rederiselskaper og dermed med hensyn til beskatning likestilte selskaper skal utregnes. Satsene skal være ens for det hele land og fastsettes paa grundlag av en beregning over de procenter, som fremkommer, naar den efter forrige aars ligning samlede skat henholdsvis paa formue og inntægt i lan-

dets skattedistrikter fordeles paa den samlede formue og den 14 decbr.
skatbare indtægt ved samme aars ligning. Nr. 18.

§ 82. Ligningsnævnden sammentræder i almindelighet i januar maaned. Det første møte sammenkaldes av herredsstyrets ordfører. De senere møter berammes av ligningsnævdens formand.

Hvor ligningsraad er oprettet, paabegynder dette prøvelsen av selvangivelserne, saa snart disse indkommer.

Er der i skattedistriktet nogen fast eiendom eller anlæg, eller drives der i distriktet nogen næring eller virksomhet, hvorav den skattepligtige blir at iligne statsskat i andet distrikt, foretages ansættelsen snarest mulig av den paagjældende formue og indtægt eller i tilfælde underskud (jfr. § 45 1ste led). Opgave over de foretagne ansættelser blir, saa snart ske kan, at tilstille ligningsnævnden i det distrikt, hvor vedkommende skatskrives, til avbenyttelse ved utregningen av hans statsskat.

Likeledes skal der snarest mulig foretages ligning av rederiselskap og dermed med hensyn til beskatning likestillet selskap (jfr. § 20 3dje led). Ligningsnævnden sender snarest mulig det ene eksemplar av den i § 63 omhandlede fortegnelse til vedkommende boligdistrikters ligningsnævd og meddeler samtidig, hvorledes formuen og indtægten er ansat, og hvilken del derav falder til beskatning i de enkelte distrikter. Disse opgaver blir at lægge til grund for skatlægningen. Mener nogen ligningsnævd, at fortegnelsen eller fordelingen er uriktig, sender den snarest mulig efter mottagelsen sin indvending ledsaget av fornødne forklaringer og bevisligheter til ligningsdistriktets ligningsnævd. Leder saadan indvending til ændring i fordelingen mellem distrikterne, sender ligningsdistriktets ligningsnævd underretning herom til ligningsnævnden i de distrikter, som ændringen angaar. En ligningsnævd kan ogsaa, inden 4 uker, efterat ligningsforretningen i dens distrikt er utlagt, begjære amtsskattestyrets eller — hvis noget distrikt utenfor amtet er interessert i saken — riksskattestyrets avgjørelse angaaende fordelingen.

§ 84. Næringsopgaverne gjennomgaaes og prøves av ligningsnævnden. Ansættelsen av den paagjældende formue og indtægt foretages av nævnden under behørig benyttelse av opgaverne og de fastsatte takseringsregler. Er der i vedkommende formular for selvangivelse indtat de fornødne poster til opplysning om en nærings utbytte og den til samme knyttede formue (§ 57 sidste led), foretages gjennomgaaelsen og prøvelsen av disse poster av ligningsraadet i distrikter, hvor saadant raad er oprettet.

For de skattepligtige, fra hvem ingen selvangivelse eller næringsopgave er mottat, ansætter ligningsnævnden formue

14 decbr. og indtægt efter bedste skøn, i tilfælde efterat den har latt
Nr. 18. indhente de oplysninger, som den finder fornødne.

§ 86. Skatteligningen bør være tilendebragt inden 15 april. Ligningsnævnens forhandlinger — derunder indbefattet de vedtagne takseringsregler — indføres i en av formandskapets ordfører autorisert protokol.

Efter skatteligningens tilendebringelse besørger ligningsnævnens formand utlagt til almindelig eftersyn paa et eller flere steder en skattelite over samtlige skattepligtige. Denne liste skal indeholde de anvendte ligningsregler, reduktionstabellen, skatøren, den ilignede skat samt formue, indtægt og klasse, hvorefter hver enkelt skattepliktig er skatlagt til kommune og stat. Utlæggelsen kundgjøres paa sedvanlig maate. Samtidig med utlæggelsen gives utenbygdsboende skatydere meddelelse om den ilignede skat samt formue, indtægt og klasse.

Enhver skattelignet kan ved henvendelse til ligningsnævnden (ligningsraadet, de til gjennomgaaelse av den skattepligtiges regnskapsbøker opnævnte) erholde oplysning om, hvorledes ligningsansættelserne for hans eget vedkommende er fremkommet.

Det samme gjelder en ligningsinstans i et skattedistrikt, hvor nogen aktionær (parthaver) i rederiselskap eller dermed med hensyn til beskatning likestillet selskap er bosat overfor en ligningsinstans i det skattedistrikt, hvor selskapets ligningsansættelser er foretat.

Senest 4 uker efter ligningsforretningens tilendebringelse avgir ligningsnævnens formand indberetning til vedkommende regjeringsdepartement i den form, som dette foreskriver. Samtidig har ligningsnævnden at oversende til amtsskattestyret en bekræftet avskrift av ligningsforretningen i dens helhet og til statens og kommunens oppbørselsbetjenter bekræftede utskrifter av ligningen henholdsvis for stats- og kommuneskatens vedkommende. Derhos tilstilles vedkommende regjeringsdepartement en bekræftet utskrift av statsskatteligningen, hvilken utskrift blir at benytte ved ligningens revision.

Indløper de i § 82 tredje og fjerde led omhandlede opgaver efter ligningens avslutning, har ligningsnævnens formand at dra omsorg for, at omberegning av den paagjældende skattepligtiges statsskat og utregning av herredsskat sker snarest mulig, og at fornøden underretning meddeles vedkommende oppbørselsbetjent.

§ 87. I distrikter, hvor en større del av befolkningen er fraværende paa fiske i den tid, da ligningen efter nærværende lovs regler skulde foretages, kan herredsstyret, naar amtsskattestyret og vedkommende regjeringsdepartement deri samtykker, bestemme, at ligningsarbeidet henlægges til en senere aarstid.

Hvor saadan bestemmelse er fattet, skal selvangivelser og

næringsoppgaver, saasnt de indkommer, undergives en fore- 14 decbr.
løbig granskning av ligningsraadet eller, hvis saadant ikke Nr. 18.
er oprettet, av et utvalg av ligningsnævnden bestaaende av
mindst 3 mænd, som opnævnes av herredsstyret. Raadet eller
de opnævnte mænd har at avgi de i § 82 tredje og fjerde led
omhandlede opgaver. Hvis de paagjældende ansættelser senere
forandres, blir berigtigede opgaver at meddele. Ligningen maa
under enhver omstændighet være tilendebragt inden 15 novem-
ber i skatteaaret.

§ 88. Klage over ligningen maa for at komme i betrakt-
ning indgives skriftlig til ligningsnævdens formand (lignings-
raadet) inden 4 uker fra den dag, da skattelistsens utlæggelse
blev kundgjort.

Klage kan gaa ut paa:

- a. At klageren urettelig er skatlagt eller forbigaat, er skat-
lagt efter en for høi eller for lav ansættelse av formue
eller indtægt eller henført til en feilagtig klasse.
- b. At nogen anden skattepliktig urettelig er forbigaat, er
skatlagt efter en for lav ansættelse eller henført til en for
lavt beskattet klasse.

Klage av sidstnævnte art maa være fremført enten av statens
oppebørselsbetjent eller av en eller flere, hvis paalignede kom-
muneskat utgjør i det mindste enten kr. 200,00 eller 5 pct. av,
hvad der i det hele er utlignet. Begge arter av klager skal
indeholde bestemte paastande, støttet til forklaringer om de
efter klagerens formening sande forhold.

Klage over ansættelse, der er foretat av ligningsraadet,
behandles av dette, andre klager behandles av ligningsnævn-
den.

Efter klagefristens utløp og efterat de undersøkelser, der
maatte findes fornødne, er anstillet, blir hver klage særskilt
at avgjøre ved kjendelse, som i korthet skal begrundes. Kjen-
delsen og grundene tilføres protokollen. Ingen forhoiet eller
ny ansættelse maa ske i anledning av saadan klage, som om-
handlet under bokstav b, førend der har været git vedkom-
mende skattepliktige anledning til at uttale sig.

Naar behandlingen av samtlige klager er tilendebragt, be-
sorger ligningsnævdens formand utlagt til eftersyn en
liste over ansættelserne for samtlige skattepliktige, hvis
ligning har været paaklaget. Klagebehandlings avslut-
ning og listens utlæggelse kundgjøres paa sedvanlig maate.
Enhver klager kan ved henvendelse til ligningsraadets for-
mand i overensstemmelse med, hvad derom er foreskrevet i
kundgjørelsen, erholde oplysning om sin klages avgjørelse og
om, hvorledes avgjørelsen er begrundet.

Klage over ligning av rederiselskap og dermed med hen-

14 decbr. syn til beskatning likestillet selskap kan blot indgives til ligningsmyndighetene i ligningsdistriktet. Ligningsnævnden i en aktionærs (parthavers) bopælsdistrikt kan indgi klage over, at et saadant selskap urettelig er forbigaat eller skatlagt efter en for lav ansættelse.

§ 96. Ligningsnævnden, ligningsraadet, overligningsnævnden og særskilt klagenævn har at tilstille amtsskattestyrets formand de av dem med endelig virkning avgjorte klager samt avskrift av forhandlingsprotokollen, forsaavidt klagebehandlingen angaar. Likeledes har de, naar de forandrer værdsættelsen av nogen i § 82 tredje og fjerde led omhandlet eiendom, næring eller inntægt, straks derom at underrette ligningsnævnden i vedkommende distrikt.

Ligningsnævnden besørger de nye utregninger av skat, som dens egne, ligningsraadets eller de overordnede instansers kjendelser maatte foranledige, og anvender herved den ved hovedligningen benyttede procentberegning. Likeledes avgir ligningsnævnden de fornødne meddelelser til oppbeørselsbetjentene.

Finder herredsstyret, at de paaregnede midler til bestridelse av herredskommunens utgifter vil bli væsentlig formindsket ved de nedsættelser, som skal foregaa ifølge de under klagebehandlingen aysagte kjendelser eller av domstolene truffne avgjørelser, kan det bestemme, at omberegning av skatten efter ny skatteprocent skal ske for samtlige skattepligtiges vedkommende.

§ 112. Formues- og inntægtsskat til herred og stat blir at indbetale med et beløp, hvortil den oprindelig er utregnet, selv om der ikke inden de fastsatte terminer er skedd endelig avgjørelse angaaende skatteansættelse, hvorover der er ført klage, eller som staar under prøvelse ved overordnet instans. Naar ved endelig beslutning skatten blir nedsat, erholdes det for meget erlagte tilbakebetalt. Blir skatten forhøiet, har den skattepligtige at indbetale det manglende. Indbetalingen sker ved den sedvanlige betalingstermin, eller, hvis der er fastsat flere terminer, ved den sidste av disse. Dog kan indbetaling i intet tilfælde fordres, forinden der er hengaaet 6 uker fra den dag, da avslutningen av klagebehandlingen eller omligningen blev kundgjort eller i tilfælde underretning om avgjørelsen tilstillet den skattepligtige. Det her bestemte gjælder ogsaa for indbetaling av skat, der først er utskrevet ved ligningsnævnens (ligningsraadets) klagebehandling eller efter de overordnede instansers kjendelser.

Leder avgjørelsen av spørsmålet om fordeling av et rederiselskaps eller dermed med hensyn til beskatning likestillet selskaps formue og inntægt (§ 82 fjerde led) til en anden for-

deling end den, som er lagt til grund ved skatteberegningen, 14 decbr. pligter den kommune, som har faat for meget skat, at betale Nr. 18. til den anden eller de andre kommuner det skattebeløb, som rettelig tilkommer dem med tillæg av 5 pct. aarlig rente.

Riksskattestyret kan efter andragende fra vedkommende kommunestyre bestemme, at den en skatyder ilignede formues- og indtægtsskat helt eller for en del blir at indbetale i tilfælde, hvor ligningen er bragt under prøvelse av domstolene, dog kun, naar den omtvistede skat utgjør mindst en femtedel av det samlede beløb, som for det paagjældende aar er utlignet som formues- og indtægtsskat til kommunen. Indbetales mer end, hvad der ved endelig domsavgjørelse tilkjendes kommunen, har denne at tilbakebetale det for meget erlagte med 5 pct. aarlig rente fra indbetalingen.

§ 125. Finder herredsstyret eller vedkommende regjeringsdepartement grund til at anta, at en av ligningsnævnden, ligningsraadet, overligningsnævnden eller en særskilt klagenævn truffet avgjørelse hviler paa et feilagtig faktisk grundlag eller er begrundet i en uriktig lovforstaaelse eller en uriktig opfatning av et retsspørsmål, har det adgang til ved rettergang at faa prøvet avgjørelsens rigtighet. Det samme gjelder herredsstyret i et distrikt, hvis ligningsnævn har indgit klage efter § 88, forsaavidt angaar avgjørelser, som er truffet av ligningsmyndighetene i ligningsdistriktet.

Med hensyn til avgjørelser, som er truffet av et amtskattestyre eller riksskattestyret i anledning av klage efter § 82 fjerde led, og § 99, har herredsstyret den samme adgang, og i anledning av klage efter § 99 tillike departementet. I saken, som inden en tid av 3 maaneder, efterat herredsstyret eller departementet er blit vidende om vedkommende avgjørelse, blir at anlægge mot formanden i vedkommende ligningsinstans, er forliksmægling unødvendig.

Indstevntes procesutgifter bæres av saksøkeren; dog skal statskassen altid utrede utgiftene for et amtskattestyre eller riksskattestyret.

Hvis domstolen gir herredsstyret eller departementet medhold, skal den i konklusjonen angi de principer, som blir at befølge av vedkommende instans. Denne træder derpaa paany sammen og træffer avgjørelse paa grundlag av, hvad der i dommen er foreskrevet.

§ 128. Til gyldig beslutning i en ligningsinstans utfordres tilstedeværelse av mindst to tredjedele av dens medlemstal. I tilfælde av stemmelikhet gjør formandens stemme utslaget.

Medlem av ligningsnævn (ligningsraad) eller overligningsnævn fratræder, naar ligningen angaar ham selv, hans principal eller tjener, eller nogen, der er ham saa nær beslegtet

14 decbr. eller besvogret som søskendebarn, eller interessentskap eller en
 Nr. 18. forretning, hvori han er direkte økonomisk interessert. Det
 samme gjelder medlem av amtsskattestyre eller riksskattestyre,
 naar disse behandler enkelt skatydere ligning.

II.

Denne lov træder i kraft 1 januar 1918 og anvendes første gang ved utskrivning av kommunale skatter for aaret 1918—1919 og statsskat 1917—1918.

Ved lovens ikrafttræden ophæves for landdistrikternes vedkommende § 1 og § 2 i lov av 11 mars 1916, indeholdende midlertidige tillægsbestemmelser til skattelovene for landet og for byene av 18 august 1911.

Ved ligningen for 1918—1919 (statsskat 1917—1918) skatlægges hos aktionærene (parthaverne) i rederiselskaper og dermed med hensyn til beskatning likestilte selskaper utbytte for driftsaaret 1916, som først er utdelt i 1917, forsaavidt ikke utbyttet er utdelt av fonds, oplagt av fortjeneste, hvorav vedkommende selskap (partrederi) allerede har betalt indtægtsskat.

Ved ligning av rederiselskaper og dermed med hensyn til beskatning likestilte selskaper, som er opløst før 1 januar 1918, kommer de tidligere gjældende regler til anvendelse.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Gitt paa Kristiania slot den 14 december 1917.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

Lov

indeholdende forandringer i skatteloven for byene av
 18 august 1911.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 12 decem-
 ber 1917 saalydende:

I.

Følgende paragraffer i skatteloven for byene av 18 august 1911 skal herefter lyde saaledes:

§ 15. Selskaper og andre skattepligtige indretninger (jfr.

§ 10 b) har i almindelighed at svare skat af sin samlede formue 14 decbr. og indtægt i det distrikt, hvor kontoret er beliggende. Haves Nr. 19. flere kontorer, blir skatten at erlægge i det distrikt, hvor hovedkontoret ligger. Haves intet kontor, sker beskatningen i det distrikt, hvor vedkommende bestyrelse har sit sæte. Under egen bestyrelse staaende afdeling av selskap eller anden skattepligtig indretning blir at skatlægge særskilt i det distrikt, hvor afdelingen har sit kontor.

Naar handelsselskaper og andre næringsdrivende selskaper med personlig — solidarisk eller delt — ansvar ikke har over 8 medlemmer, lignedes ikke selskapet som saadant, men medlemmene hver for sig, hvis selskapet inden utgangen av februar maaned forlanger, at medlemmene lignedes særskilt, og derhos gir de til saadan særskilt ligning fornødne oplysninger om medlemmenes indbyrdes forhold til selskapet. Naar skatten skal ilignedes selskapet, blir medlemmene altid særskilt at skatlægge for formue og indtægt, som de maatte ha utenfor selskapet.

Ved beskatning til kommunerne av rederiselskap fremgaaes paa den maate, at formuen og indtægten skatlægges hos selskapet i de distrikter, hvor selskapets aktionærer eller parthavere bor, saaledes at bopælsdistrikterne faar saa stor andel av selskapets formue og indtægt til beskatning, som motsvarer de inden distriktet den 1 januar i det aar, ligningen foretages, hosatte aktionærers eller parthaveres andel i selskapsformuen og selskapsindtægten. Var selskapet oppløst tidligere, lægges istedet til grund den dag, da fordelingen av midlerne til aktionærerne (parthaverne) i anledning av oppløsningen paabegyndtes. Den andel i selskapsformuen og selskapsindtægten, der representeres av aktier eller parter, tilhørende personer, bosat i utlandet, skatlægges i det distrikt, hvor kontoret haves eller bestyrelsen foregaar. I alle tilfælde blir selskapets samlede formue og indtægt at ansætte av ligningsnævnden (ligningsraadet) i dette distrikt (ligningsdistriktet). Jfr. forøvrig § 52 andet led, § 55 andet og tredje led, § 75 fjerde led og § 104 tredje led. Ved utskrivning av formues- og indtægtsskat til staten skatlægges den hele formue og indtægt i ligningsdistriktet.

Som aktionær (parthaver) i rederiselskap regnes i denne lov den, som den 1 januar i det aar, ligningen foretages, staa opført i selskapets aktiebok eller liste over parthaverne som eier av vedkommende aktie eller part.

Naar aktier (parter) i rederiselskap (herunder ogsaa utenlandsk) eies av et andet selskap, som har til formaal at eie og forvalte eller for egen regning omsætte saadanne aktier (parter), behandles aktierne (parterne) som tilhørende de enkelte medlemmer av dette selskap med den paa hver faldende andel.

14 decbr. Med rederiselskaper likestilles i denne lov selskaper, som
 Nr. 19. driver fangstvirksomhet paa havet eller bjergningsvirksomhet.

Drives meieri av aktieselskap, blir formuen og inntægten at skatlegge hos aktieeierne, hvor disse personlig er skattepligtige, forsaavidt selskapet utelukkende eller hovedsakelig tilvirker og forhandler produkter av aktieeiernes gaardsbruk (jfr. § 42).

Forsaavidt angaar formue og inntægt, der omhandles i § 13 utenfor bokstav f, sker beskatningen i overensstemmelse med reglerne i nævnte paragraf.

§ 26. Fuldmægtig for utlænding eller utenlandsk selskap eller indretning, der i nogen kommune her i riket driver nogen virksomhet, som er gjenstand for beskatning, er personlig ansvarlig for de ilgnede skatter.

Naar medlemmer av handelsselskaper eller andre næringsdrivende selskaper med personlig ansvar efter forlangende lignedes særskilt (jfr. § 15, andet led), er selskapet ansvarlig for skatten, hvis denne ikke kan erholdes hos medlemmene.

Hvor bystyret derom har fattet beslutning, kan skat ilignet hjemmeværende barn, der arbeider i forældrenes bedrift, opkræves hos vedkommende forældre. Likeledes kan efter bystyrets beslutning skat ilignet faste tjenere opkræves hos den husbond, hos hvem vedkommende er i tjeneste ved skattens forfaldstid. Dog staar adgangen til saadan opkrævning alene aapen, naar forældrene eller husbonden har mottat skatteseddel for den skattepligtige 14 dage, inden skatten er forfalden. Under lignende betingelser som for tjenere kan — naar bystyret saa beslutter — skat, der er ilignet arbeidere ved stenbrud, bergverk og offentlige vei- og jernbaneanlæg, opkræves hos arbeidsgiveren eller anlæggets bestyrer.

Naar skat betales av nogen, der efter nærværende paragraf er ansvarlig for samme, kan denne forlange sit utlæg dækket av den skattepligtige og i tilfælde tilbageholde eller avkorte dette i hvilket som helst beløb, som han er den skattepligtige skyldig.

§ 38. Fra det antagne bruttobeløb av inntægten drages, foruten renter av skatyderens gjæld, alle utgifter, der skjønnes at være paadradd til inntægten erhvervelse, sikrelse og vedlikeholdelse. Til avdrag kommer saaledes:

a. Driftsomkostninger, derunder indbefattet lønninger, men ikke utgifter til den skattepligtiges og families underhold og betjening eller til bolig for ham eller hans husstand.

b. Utgifter til vedlikeholdelse og forsikring av hus samt lignende utgifter til skibe, fiskebaater, redskaper og andre som driftsmidler benyttede faste eller rørlige eiendele, men ikke til indbo og lignende, som brukes i den skattepligtiges eller hans families bopæl eller husholdning.

- c. Ordinære avskrivninger for værdiforringelse ved slit og forældelse av skibe, baatnøst, anlæg, maskiner, for driften av gaardsbruk nødvendige hus og lignende betydelige driftsmidler, der er bestemt til varig bruk, dog kun i den utstrækning, hvori forringelsen ikke allerede maatte være tat i betragtning ved befølgelsen av reglerne under foranstaaende bokstav a og b.
- d. Tap paa utestaaende fordringer i forretningsvirksomhet saavel som andet tap i næring eller forretningsforetagender, dog kun i den utstrækning, hvori tapet ikke allerede maatte være tat i betragtning under foranstaaende bokstaver a og b, og naar det er et driftsmiddel, som er tapt, i ethvert fald ikke med et større beløp, end hvad der maatte gjenstaa som dets værdi efter fradrag av foretagne avskrivninger i henhold til bokstav c.
- e. Leie-, bruks- eller forpagtningsavgift, føderaad, regelmæssige understøttelser og lignende utredslar, som den skattepligtige ifølge lov er forpligtet til eller ved overenskomst har forbundet sig til at yde, og som efter nærværende lovs regler ved beskatningen regnes som indtægt for mottageren.
- f. Skatter og avgifter, der paahviler faste eiendomme eller særskilte bedrifter eller erhverv.
- g. Utgifter ved overtagelse og bestyrelse av embede eller anden tjenestestilling saavel som byrder, der paahviler saadan stilling, saasom bestallingsgebyr, utgifter til stedfortræder, flytnings-, kontor- og reiseutgifter eller i tilfælde underskud paa den til saadanne utgifters bestridelse tilstaaede godtgjørelse.
- h. Tvungne indskud i pensionskasse, enkekasse, vikarkasse, til ulykkes-, syke-, invaliditets- eller alderdomsforsikring for den skattepligtige med familie.
- i. Beløp, som ved skipsrederi, fangstvirksomhet paa havet eller bjergningsvirksomhet avsettes for at dekke utgifter til klassifikation eller til kjedelfond eller assuransepremie, forsaavidt det ikke overskrider et rimelig maal.

Skattepliktig, som frivillig har erhvervet livsforsikring (til utbetaling ved død eller i levende live), kan ved indtægtsansættelsen kræve fradradd de aarlige forsikringspræmier for et beløp av indtil kr. 200,00.

Angaaende størrelsen av det indtægtsfradrag, som blir at indrømme for værdiforringelse av driftsmidler ved slit og forældelse, utfærdiges regler av riksskattestyret i den utstrækning, som ansees paakrævet til veiledning for ligningsmyndighetene.

§ 42. Forbruksforeninger med fast utsalgssted, som sælger til foreningens medlemmer, indkjøpsforeninger, som fordeler

14 decbr. forutbestilte varer mellem foreningens medlemmer, samt foreninger, der utelukkende eller hovedsagelig har til formaal for sine medlemmer at besørge indkjøpt raamner eller driftsmidler i jordbrukets tjeneste, kan ilignes skat av den inntægt, som vindes av foreningens formue, men skatlægges ikke for den drevne virksomhet. Efter samme regler beskattes foreninger, som bare tilvirker og forhandler produkter av medlemmenes gaardsbruk, idet inntægten av virksomheten i dette tilfælde kommer til beskatning hos medlemmene som avkastning av gaardsbruket. Andelsmeierier beskattes efter samme regler som aktiemeierier, se § 15.

Sælger forbruksforeningen tillike til andre end foreningens medlemmer, blir den at beskatte av den virkelig hadde inntægt av dette salg. Kan omsætningen til andre end foreningens medlemmer ikke særskilt opgives, blir den hele ved foreningens virksomhet vundne fordel for medlemmene skjønsmæssig at ansætte og beskatte som inntægt.

§ 46. Hvis utenfor kommunen hjemmehørende person, selskap eller indretning — uanset om vedkommende i formen optræder som leverandør, laangiver, garant eller lignende — efter omstændighetene maa antages at være interessert i nogen næringsdrift eller virksomhet, som beskattes i kommunen, paa væsentlig samme maate som en deltager, blir der ved beskatningen at ta hensyn hertil. Ligningsnævnden kan i saadant tilfælde ansætte formue og inntægt efter eget skjønn over forretningens midler og avkastning.

Eies aktierne i et utenlandsk selskap for en større dels vedkommende av personer, som er bosat, eller selskaper, som har sit sæte inden riket, blir den paa vedkommende aktier faldende andel av selskapets formue og inntægt at beskatte overensstemmende med reglerne i nærværende kapitel.

§ 49. Selvangivelser avfattes efter formularer anordnet av vedkommende regjeringsdepartement. De skal indeholde:

- a. Den skattepligtiges navn, stilling, bolig og adresse.
- b. Antallet av personer, som han har at forsørge.
- c. Specifisert opgave over den skattepligtiges formue samt over gjæld, der forlanges fradradd formuen.
- d. Specifisert opgave over den skattepligtiges inntægter og deres beløp samt over, hvad der forlanges fradradd inntægten.
- e. Forsikring paa ære og samvittighet om, at de meddelte opgaver er avgit efter bedste skjønn og overbevisning og saa fuldstændig, som det har været den skattepligtige mulig, og at der med hans vidende ikke findes noget uriktig i dem.

Ligningsraadet kan bestemme, at fordringshavernes og

skyldnernes navn blir at anføre i selvangivelsen, naar der i 14 decbr. denne gjøres krav paa fradrag for gjæld eller gjældsrenter eller opføres formue i utestaaende fordringer eller indtægt av saadanne. Denne regel kan dog ikke gives anvendelse paa de i forrige paragraf under bokstav a og b nævnte skattepligtige uten for pantegjælds eller pantefordringers vedkommende. Saadanne skattepligtige har forøvrig alene overensstemmende med regnskapsbøgerne at opgi gjælden og erlagte renter med et samlet beløb.

Hvis der til en formues-, indtægts- eller fradragsposts ansettelse i penger utfordres skjøn, kan den skattepligtige undlate at opføre pengebeløpet i selvangivelsen, men maa i ethvert tilfælde meddele de oplysninger, der maatte være nødvendige for at sætte ligningsraadet istand til at ansætte posten i penger.

Vedkommende regjeringsdepartement lar trykke det fornødne antal selvangivelses-skemaer, hvis anskaffelse bekostes av kommunerne.

§ 52. Selvangivelser indleveres til vedkommende distrikts ligningsraad.

Naar nogen, der har at levere selvangivelse, blir at iligne skat i to eller flere distrikter, har han i hvert av disse at indlevere angivelse over sin samlede formue og indtægt, rederiselskaper, og dermed med hensyn til beskatning likestillede selskaper, dog kun i det distrikt, hvor kontoret haves eller bestyrelsen foregaar. I angivelsen anføres, hvorledes formuen og indtægten efter den skattepligtiges mening ved beskatningen blir at fordele mellem de paagjældende distrikter. Naar indtægten ikke efter nærværende lovs regler blir at fordele mellem distrikterne med visse brøkdeler, behøver selvangivelsen i et distrikt, hvor vedkommende skatyder ikke gjør fordring paa fradrag for gjæld eller gjældsrenter, dog bare at omfatte den der skattepligtige formue og indtægt.

§ 55. Skattepligtige aktieselskaper, partrederier og foreninger er forpligtet til paa forlangende at tilstille vedkommende ligningsraad avtryk eller gjenpart av sine aarsoppgjør.

Selskaper, som driver skibsrederi, og dermed med hensyn til beskatning likestillede selskaper er forpligtet til inden hvert aars 15 februar uopfordret at tilstille ligningsnævnden i det distrikt, hvor kontoret haves eller bestyrelsen foregaar, opgave over aktiekapitalens størrelse og aktiernes (parternes) antal og størrelse samt fortegnelse over aktionærene (parthaverne) med tilføiende av hver enkelt bopæl og antal aktier (parter) og disses nummer. Fortegnelsen utfærdiges i to eksemplarer, særskilt for hvert av de distrikter, hvor nogen aktionær (parthaver) er bosat, og saaledes at hver fortegnelse kun omfatter de inden vedkommende distrikt bosatte aktionærer (parthavere). Over

14 decbr. aktionærer (parthavere), som er bosat i utlandet, utfærdiges sær-
Nr. 19. skilt fortegnelse. Fortegnelserne utfærdiges paa grundlag av selskapets aktiebok eller liste over parthavere.

Bestyrelsen for selskap, som eier aktier i rederiselskap eller dermed med hensyn til beskatning likestillet selskap, er, forsaavidt § 15, 8de led, kommer til anvendelse, forpligtet til paa forlangende at meddele opgave over medlemmenes navn og bopæl til vedkommende ligningsmyndighet.

Livrente- og livsforsikringsselskaper er forpligtet til paa forlangende at meddele ligningsmyndighetene opgave over de til forsikrede inden distriktet i det sidstforløpne aar utbetalte beløp.

§ 67. Formuesskatten fordeles paa de skattepligtige efter det likefremme forhold av den formue, hvortil hver skattepligtig av ligningsnævnden ansættes.

Bystyret kan bestemme, at smaa formuer paa indtil kr. 5000,00 skal være skattefri. Likeledes kan indbo og andet løsøre, som ingen inntægt gir, helt eller delvis fritages for beskatning.

Paa inntægt sker fordelingen efter det likefremme forhold av den aarlige inntægt, hvortil hver skattepligtig av ligningsnævnden ansættes, dog med de avændringer, som i medhold av følgende paragraffer vedtages.

Vedkommende regjeringsdepartement fastsetter aarlig de procentsatser, hvorefter formues- og inntægtsskat av indenlandske rederiselskaper og dermed med hensyn til beskatning likestilte selskaper skal utregnes. Satsene skal være ens for det hele land og fastsettes paa grundlag av en beregning over de procenter, som fremkommer, naar den efter forrige aars ligning samlede skat henholdsvis paa formue og inntægt i landets skattedistrikter fordeles paa den samlede formue og den skatbare inntægt ved samme aars ligning.

§ 72. Der kan fastsettes et minste beløp av skat, som enhver, der efter de vedtagne regler er skattepliktig av sin inntægt, har at erlægge, om end hans skat ved likefrem anvendelse av reglerne vilde bli mindre. Dette beløp maa ikke overstige kr. 2,00.

§ 75. Ligningsnævnden sammentræder i almindelighet i januar maaned. Det første møte sammenkalles av bystyrets ordfører. De senere møter berammes av ligningsnævnens formand.

Ligningsraadet paabegynder prøvelsen av selvangivelserne, saasnant disse indkommer.

Er der i skattedistriktet nogen fast eiendom eller anlegg, eller drives der i distriktet nogen næring eller virksomhet, hvorav den skattepligtige blir at iligne statsskat i andet di-

strikt, foretages ansættelsen snarest mulig av den paagjældende formue og indtægt eller i tilfælde underskud (jfr. § 39, Nr. 19. 1ste led). Opgave over de foretagne ansættelser blir, saa snart ske kan, at tilstille ligningsnævnden i det distrikt, hvor vedkommende skat skrives, til avbenyttelse ved utregningen av hans statsskat.

Likeledes skal der snarest mulig foretages ligning av rederiselskap og dermed med hensyn til beskatning likestillet selskap (jfr. § 15 3dje og 4de led). Ligningsnævnden sender snarest mulig det ene eksemplar av den i § 55 omhandlede fortegnelse til vedkommende boligdistrikts ligningsnævn og meddeler samtidig, hvorledes formuen og indtægten er ansat, og hvilken del derav falder til beskatning i de enkelte distrikter. Disse opgaver blir at lægge til grund for skatlægningen. Mener nogen ligningsnævn, at fortegnelsen eller fordelingen er uriktig, sender den snarest mulig efter mottagelsen sin indvending, ledsaget av fornødne forklaringer og bevisligheter til ligningsdistriktets ligningsnævn. Leder saadan indvending til ændring i fordelingen mellem distrikterne, sender ligningsdistriktets ligningsnævn underretning herom til de distrikter, som ændringen angaar. En ligningsnævn kan ogsaa inden 4 uker, efterat ligningsforretningen i dens distrikt er utlagt, begjære amtsskattestyrets eller — hvis noget distrikt utenfor amtet er interessert i saken — riksskattestyrets avgjørelse angaaende fordelingen.

§ 79. Skatteligningen bør være tilendebragt inden 1 juni. Ligningsnævdens forhandlinger — derunder indbefattet de vedtagne takseringsregler — indføres i en av formandskapets ordfører autorisert protokol.

Efter skatteligningens tilendebringelse besørger ligningsnævdens formand utlagt til almindelig eftersyn paa et eller flere steder en skatteliste over samtlige skattepligtige. Denne liste skal indeholde de anvendte ligningsregler, reduktionstabellen, skatøren, den ilgnede skat samt formue, indtægt og klasse, hvorefter hver enkelt skattepliktig er skatlagt til kommune og stat. Utlæggelsen kundgjøres paa sedvanlig maate. Samtidig med utlæggelsen gives utenbysboende skatydere meddelelse om den ilgnede skat samt formue, indtægt og klasse.

Enhver skattelignet kan ved henvendelse til ligningsnævnden (ligningsraadet) erholde oplysning om, hvorledes ligningsansættelserne for hans eget vedkommende er fremkommet.

Det samme gjelder en ligningsinstans i et skattedistrikt, hvor nogen aktionær (parthaver) i rederiselskap eller dermed med hensyn til beskatning likestillet selskap er bosat, overfor en ligningsinstans i det skattedistrikt, hvor selskapets ligningsansættelse er foretat.

14 decbr. Senest 4 uker efter ligningsforretningens tilendebringelse
 Nr. 19. avgir ligningsnævdens formand indeberetning til vedkommende regjeringsdepartement i den form, som dette foreskriver. Samtidig har ligningsnævnden at oversende til amtsskattestyret en bekræftet avskrift av ligningsforretningen i dens helhet og til statens og kommunens oppebørselsbetjenter bekræftede utskrifter av ligningen henholdsvis for stats- og kommuneskattens vedkommende. Derhos tilstilles vedkommende regjeringsdepartement en bekræftet utskrift av skatteligningen, hvilken utskrift blir at benytte ved ligningens revision.

Indløper de i § 75 tredje og fjerde led omhandlede opgaver efter ligningens avslutning, har ligningsnævdens formand at dra omsorg for, at omberegning av den paagjældende skattepligtiges statsskat og utregning av byskat sker snarest mulig, og at fornøden underretning meddeles vedkommende oppebørselsbetjent.

§ 80. Klage over ligningen maa for at komme i betragtning indgives skriftlig til ligningsnævdens formand (ligningsraadet) inden 4 uker fra den dag, da skattelistens utlæggelse blev kundgjort.

Klage kan gaa ut paa:

- a. At klageren urettelig er skatlagt eller forbigaat, er skatlagt efter en for høi eller for lav ansættelse av formue eller inntækt eller henført til en feilagtig klasse.
- b. At nogen anden skattepliktig urettelig er forbigaat, er skatlagt efter en for lav ansættelse eller henført til en for lavt beskattet klasse.

Klage av sidstnevnte art maa være fremført enten av statens oppebørselsbetjent eller av en eller flere, hvis paalignede kommuneskat utgjør i det mindste enten kr. 200,00 eller 5 pct. av, hvad der i det hele er utlignet. Begge arter av klage skal indeholde bestemte paastande, støttet til forklaringer om de efter klagerens formening sande forhold.

Klage over ansættelse, der er foretat av ligningsraadet, behandles av dette, andre klager behandles av ligningsnævnden.

Efter klagefristens utløp og efterat de undersøkelser, der maatte findes fornødne, er anstillet, blir hver klage særskilt at avgjøre ved kjendelse, som i korthet skal begrundes. Kjendelsen og grundene tilføres protokollen. Ingen forhoiet eller ny ansættelse maa ske i anledning av saadan klage som omhandlet under bokstav b, førend der har været git vedkommende skattepligtige anledning til at uttale sig.

Naar behandlingen av samtlige klager er tilendebragt, besørger ligningsnævdens formand utlagt til eftersyn en liste over ansættelserne for samtlige skattepligtige, hvis ligning har været paaklaget. Klagebehandlingens avslutning og listens

utlæggelse kundgjøres paa sedvanlig maate. Enhver klager 14 decbr.
kan ved henvendelse til ligningsnævnens eller i tilfælde lig- Nr. 19.
ningsraadets formand i overensstemmelse med, hvad derom er
foreskrevet i kundgjørelsen, erholde oplysning om sin klages
avgjørelse og om, hvorledes avgjørelsen er begrundet.

Klage over ligning av rederiselskap og dermed med hensyn
til beskatning likestillet selskap kan blot indgives til lig-
ningsmyndighetene i ligningsdistriktet. Ligningsnævnden i en
aktionærs (parthavers) bopælsdistrikt kan indgi klage over,
at et saadant selskap urettelig er forbigaat eller skatlagt efter
en for lav ansættelse.

§ 88. Ligningsnævnden, ligningsraadet, overlignings-
nævnden og særskilt klagenævn har at tilstille amtsskatte-
styrets formand de av dem med endelig virkning avgjorte
klager samt avskrift av forhandlingsprotokollen, forsaavidt
klagebehandlingen angaar. Likeledes har de, naar de foran-
drer værdsættelsen av nogen i § 75 tredje og fjerde led om-
handlet eiendom, næring eller inntægt, straks derom at under-
rette ligningsnævnden i vedkommende distrikt.

Ligningsnævnden besørger de nye utregninger av skat, som
dens egne, ligningsraadets eller de overordnede instansers
kjendelser maatte foranledige, og anvender herved den ved
hovedligningen benyttede procentberegning. Likeledes avgir
ligningsnævnden de fornødne meddelelser til oppebørselsbe-
tjentene.

Finder bystyret, at de paaregnede midler til bestridelse
av bykommunens utgifter vil bli væsentlig formindsket ved
de nedsættelser, som skal foregaa ifølge de under klagebe-
handlingen avsaatte kjendelser eller av domstolene trufne av-
gjørelser, kan det bestemme, at omberegning av skatten efter
ny skatteprocent skal ske for samtlige skattepligtiges ved-
kommende.

§ 104. Formues- og inntægtsskat til bykommunen og sta-
ten blir at indbetale med det beløp, hvortil den oprindelig er
utregnet, selv om der ikke inden de fastsatte terminer er skedd
endelig avgjørelse angaaende skatteansættelse, hvorover der er
ført klage, eller som staar under prøvelse ved overordnet in-
stans.

Naar ved endelig beslutning skatten blir nedsat, erholdes
det for meget erlagte tilbakebetalt. Blir skatten forhøiet, har
den skattepligtige at indbetale det manglende. Indbetalingen
sker ved den sedvanlige betalingstermin eller, hvis der er
fastsat flere terminer, ved den sidste av disse. Dog kan ind-
betaling i intet tilfælde fordres, forinden der er hengaat 6
uker fra den dag, da avslutningen av klagebehandlingen eller
ømligningen blev kundgjort eller i tilfælde underretning om

14 decbr. avgjørelsen tilstillet den skattepligtige. Det her bestemte
 Nr. 19. gjælder ogsaa for indbetaling av skat, der først er utskrevet ved ligningsnævnens (ligningsraadets) klagebehandling eller efter de overordnede instansers kjendelser.

Leder avgjørelsen av spørsmålet om fordeling av et rederiselskaps eller dermed med hensyn til beskatning likestillet selskaps formue og inntægt (§ 75 fjerde led) til en anden fordeling end den, som er lagt til grund ved skatteberegningen, pligter den kommune, som har faat for meget skat, at betale til den anden eller de andre kommuner det skattebeløp, som rettelig tilkommer dem med tillegg av 5 pct. aarlig rente.

Riksskattestyret kan efter andragende fra vedkommende kommunestyre bestemme, at den en skatyder ilignede formues- og inntægtsskat helt eller for en del blir at indbetale i tilfælde, hvor ligningen er bragt under prøvelse av domstolene, dog kun, naar den omtvistede skat utgjør mindst en femtedel av det samlede beløp, som for det paagjældende aar er utlignet som formues- og inntægtsskat til kommunen. Indbetales mer, end hvad der ved endelig domsavgjørelse tilkjendes kommunen, har denne at tilbakebetale det for meget erlagte med 5 pct. aarlig rente fra indbetalingen.

§ 117. Finder bystyret eller vedkommende regjeringsdepartement grund til at anta, at en av ligningsnævnen, ligningsraadet, overligningsnævnen eller særskilt klagenævn truffet avgjørelse hviler paa et feilagtig faktisk grundlag eller er begrundet i en uriktig lovforstaelse eller en uriktig opfatning av et retsspørsmål, har det adgang til ved rettergang at faa prøvet avgjørelsens rigtighet. Det samme gjælder bystyret i et distrikt, hvis ligningsnævn har indgit klage efter § 80, sidste led, forsaavidt angaar avgjørelser, som er truffet av ligningsmyndighetene i ligningsdistriktet.

Med hensyn til avgjørelser, som er truffet av et amtskattestyre eller riksskattestyret i anledning av klage efter § 75, fjerde led, og § 91, har bystyret den samme adgang, og i anledning av klage efter § 91 tillike departementet. I saken, som inden en tid av 3 maaneder, efterat bystyret eller departementet er blit vidende om vedkommende avgjørelse, blir at anlægge mot formanden i vedkommende ligningsinstans, er forliksmægling unødvendig.

Indstevntes procesutgifter bæres av saksøkeren, dog skal statskassen altid utrede utgiftene for et amtsskattestyre eller riksskattestyret.

Hvis domstolen gir bystyret eller departementet medhold, skal den i konklusjonen angi de prinsipper, som blir at befølge av vedkommende instans. Denne træder derpaa paany sammen

og træffer avgjørelse paa grundlag av, hvad der i dommen er foreskrevet. 14 decbr. Nr. 19.

II.

Nærværende lov træder i kraft 1 januar 1918 og anvendes første gang ved utskrivning av kommunale skatter for aaret 1918—1919 og statsskat 1917—1918.

Ved lovens ikrafttræden ophæves for byenes vedkommende § 1 og § 2 i lov av 11 mars 1916, indeholdende midlertidige tillægsbestemmelser til skattelovene for landet og byene av 18 august 1911.

Ved ligningen for 1918—1919 (statsskat 1917—1918) skatlægges hos aktionærene (parthaverne) i rederiselskaper og dermed med hensyn til beskatning likestillede selskaper utbytte for driftsaaret 1916, som først er utdelt i 1917, forsaa-vidt ikke utbyttet er utdelt av fonds, oplagt av fortjeneste, hvorav vedkommende selskap (partrederi) allerede har betalt indtægtsskat.

Ved ligning av rederiselskaper og dermed med hensyn til beskatning likestillede selskaper, som er opløst før 1 januar 1918, kommer de tidligere gjældende regler til anvendelse.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 14 december 1917.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

Lov

14 decbr.
Nr. 20.

indeholdende forandring i lov om det kongelige Frederiks Universitet av 9 oktober 1905.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 14 december 1917 saalydende:

I.

§ 17 i lov om det kongelige Frederiks Universitet av 9 oktober 1905 skal herefter lyde saaledes:

Den akademiske lærervirksomhet fordeles paa to semestre, det første fra 15 januar til 15 juni, det andet fra 3 september indtil jul.

Med vedkommende regjeringsdepartements samtykke kan

14 decbr. kollegiet forandre begynnelses- og slutningsterminen for det
 Nr. 20. enkelte semester for et eller flere fakulteters vedkommende,
 naar særlige omstændigheter gjør dette ønskelig; dog maa,
 hvis et semester forkortes eller forlænges, det følgende tilsva-
 rende forlænges eller forkortes.

II.

Denne lov træder i kraft straks.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og bekræfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 14 december 1917.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

14 decbr.

Nr. 21.

Lov

om kommunal regulering av husleie.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 14 december 1917 saalydende:

§ 1. Naar et kommunestyre finder, at boligforholdene i kommunen eller dele av kommunen kræver det, kan det beslutte, at husleien — herunder indbefattet godtgjørelse for fremleie — skal være undergit regulering ved en av kommunestyret valgt husleienævnd.

Naar beslutning som nævnt er fattet, kan kommunestyret for leilighet eller rum, som er undergit regulering, videre beslutte:

at leieboerne ikke retsgyldig kan opsiges eller, naar leieforholdet efter avtalen ophører uten opsigelse, tvinges til fraflyttelse uten nævndens samtykke,

at leilighet eller rum, som hittil har været brukt til beboelse, ikke maa tages i bruk til forretningslokale, saa som til kontor, butik, lager, fabrikk, verksted, hotel e. lign. uten nævndens samtykke,

at leilighet eller rum, som hittil har været brukt til hotel, ikke maa tages i bruk til forretningslokale av anden art uten nævndens samtykke,

at nævnden efter andragende fra leieboeren og fra den tid, som der kan bli lovlig opsagt til, eller som leieavtalen

utløper til, kan samtykke i fremleie helt eller delvis av vedkommende leilighet. 14 decbr. Nr. 21.

Endelig kan kommunestyret beslutte, at eiendom, som hitil helt eller delvis har været brukt til beboelse, ikke maa nedrives uten nævndens samtykke.

En leieboer kan ikke retsgyldig forpligte sig til at opsi leieforholdet. Avtale om, at ophør av et arbeidsforhold skal medføre ophør av et til dette knyttet leieforhold, er ugyldig. Det samme gjelder avtale om, at leieavtalen falder bort i tilfælde av, at nævnden forandrer leiesummen, samt enhver anden avtale, hvorved leieboeren fraskriver sig rettigheter, som er hjemlet i denne lov.

Utleierens ret til at hæve leieavtalen i tilfælde av væsentlig misligholdelse fra leieboerens side er ham forbeholdt.

§ 2. Kommunestyrets beslutninger efter § 1, 1ste og 2det led, gjelder beboelsesleiligheter paa indtil tre rum med eller uten kjøkken (pikeværelse medregnet).

Beslutningene kan utvides til at gjælde ogsaa leiligheter paa flere rum og andre rum end beboelsesrum, enten i eller uten forbindelse med saadanne.

Endelig kan beslutningene i den utstrækning, som kommunestyret fastsetter, utvides til at gjælde møblerte leiligheter eller enkelte rum enten alene eller i forbindelse med opvarming, belysning, opvarmning eller kost.

§ 3. Kommunestyrets beslutninger efter § 1, 2det led, gjelder ikke i tilfælde av, at det husrum, der spørges om, skal være til kontor, butik, lager e. lign. til bruk for stat eller kommune, naar saadan bruk er uomgjængelig nødvendig. Dette avgjøres i tilfælde av tvist av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 4. Husleienævnden skal være paa tre medlemmer, som vælges for ett aar. Et av medlemmene opnævnes som formand. Der vælges samtidig tre varamænd.

Nævndens medlemmer maa være kjendt med bolig- og husleieforhold. Blandt medlemmene skal der være mindst en eier av leiegaard og en leieboer.

Enhver, som bor i kommunen og ikke har fylt 60 aar, er pliktig til at motta valg. Den, som har gjort tjeneste i ett aar, kan neste aar undslaa sig for at motta valg.

Nævndens medlemmer kan tilstaaes godtgjørelse av kommunekassen for sit arbeide.

Naar forholdene gjør det ønskelig, kan der vælges flere husleienævnder. Disse kan samarbeide under ledelse av en fælles formand.

Kommunestyret kan gi forskrifter om nævndens virksomhet og herunder fastsette frister for indsendelse av andragen-

14 decbr. der til nævnden med den virkning, at andragender, som indkommer efter fristen, ikke blir at ta under behandling. Naar der er valgt flere nævnder, kan kommunestyret derhos gi forskrifter om samarbeidet mellem dem.

§ 5. Nævnden kan hos offentlige og kommunale myndigheter og tjenestemænd kræve de oplysninger, som vedkommende har til raadighet.

Naar nævnden finder det nødvendig til sakens fulde oplysning, kan den ved sin formand eller den, han bemyndiger til det, eller ved politiet hos huseieren og leieboerne i den eiendom, saken gjælder, indhente forklaringer og kræve forevist leieavtaler, forretningsbøker o. lign.

Bor eller opholder vedkommende sig i kommunen, pligter han efter indkaldelse fra nævndens formand med aftens varsel at møte for nævnden.

§ 6. Naar de fornødne oplysninger er indhentet, skal nævnden træffe sin avgjørelse med almindelig stemmeflerhet saa snart som efter omstændighetene mulig.

Nævnden er bare beslutningsdygtig, naar alle medlemmer er tilstede. Den kan til enhver tid omgjøre sine beslutninger.

Nævndens medlemmer og tjenestemænd er forpligtet til at holde hemmelig de drifts- og forretningsforhold, som de gjennom sin virksomhet maatte bli bekjendt med.

§ 7. Naar kommunestyret har fattet beslutning som nævnt i § 1, 1ste led, jfr. § 2, kan husleie for leilighet eller rum som angit i beslutningen ikke retsgyldig forhøies uten nævndens samtykke. Efter klage fra leieboer kan nævnden ogsaa paaby husleie nedsat fra den tid, som der kan bli lovlig opsagt til, eller som leieavtalen utløper til. Kommunestyret kan derhos beslutte, at nævnden kan paaby husleien nedsat fra samme tid, selvom ikke klage foreligger. Endelig kan kommunestyret beslutte, at leien for leilighet eller rum, som hittil ikke har været bortleiet, skal godkjendes av nævnden for at bli retsgyldig.

Svares leien helt eller delvis i arbeidsydelse, kan nævnden, dersom ydelsen ophører, fastsette leien i penger.

Som forhøielse av husleie regnes ogsaa, at der paalægges leieboerne nye økonomiske forpligtelser, saasom: overtagelse av aktier i leiegaard, godtgjørelse for tilladelse til fremleie, for belysning, centralopvarmning, rengjøring, overførelse til leieboeren av pligt til vedlikehold o. lign.

Naar det gjælder møblerte leiligheter eller enkelte rum enten alene eller i forbindelse med opvarmning, belysning, opvarmning eller kost (jfr. § 2, 3dje led), kan kommunestyret beslutte, at forhøielse og første gangs fastsettelse av leien

ikke behøver at indbringes for nævnden, men at der skal være adgang for denne til at nedsætte den uten eller efter klage. 14 decbr. Nr. 21.

Ved avgjørelsen av, om husleie skal godkjendes, tillates forhøiet eller paabydes nedsat, skal nævnden gaa ut fra, hvad den skjønner vilde være rimelig leie under normale forhold, med tillæg for stigning i rentefot og driftsutgifter. For bygninger, hvis opførelse er paabegyndt efter 1 august 1914, skal der ogsaa tages hensyn til byggeomkostningene.

§ 8. Den, som mottar større husleie, end denne lov hjemler, skal betale tilbake det, som er erlagt for meget.

§ 9. Ved avgjørelsen av, om opsigelse eller leieforholdets ophør skal tillates eller ikke, skal nævnden ta særlig hensyn til, om leieboeren paa rimelige vilkaar kan skaffe sig anden tjenlig og saavidt mulig tilsvarende bolig eller rum. Samtykke bør dog i almindelighet ikke negtes, naar nævnden finder, at leieforholdet er av mere forbigaaende beskaffenhet og fra begge parter side er forutsat at skulle opphøre, naar den i avtalen fastsatte tid er utløpet. Det samme gjelder, naar leieboeren bor i sin arbeidsgivers hus, og leieforholdet som følge av arbeidsforholdets ophør skal bortfalde. Dog skal der i det sidste tilfælde sættes en rimelig frist, før fraflyttelse skal finde sted, likesom nævnden skal paase, at opsigelsen ikke blir benyttet som kampmiddel i arbeidstvist.

Er en leieboer avgaat ved døden, kan gjenlevende ektefælle, som har bodd sammen med avdøde, og som vil overta leieavtalen med rettigheter og forpliktelse, ikke uten nævndens samtykke opsiges eller tvinges til fraflyttelse fra leilighet eller rum, som omfattes av kommunestyrets beslutning efter § 1, 1ste led, jfr. § 2.

Ved avgjørelsen av, om samtykke skal meddeles til, at leilighet eller eiendom, som hittil har været benyttet til beboelse, skal kunne tages i bruk til forretningslokale eller nedrives, skal nævnden ta særlig hensyn til den forværrelse av boligforholdene i kommunen, som dette vil medføre.

Ved avgjørelsen av, om samtykke skal meddeles til, at leilighet eller rum, som hittil har været benyttet til hotel, skal kunne tages i bruk til forretningslokale av anden art, skal nævnden ta særlig hensyn til den forværrelse av hotelforholdene i kommunen, som dette vil medføre.

Samtykke til fremleie som nævnt i § 1 skal nævnden bare gi, naar den skjønner, at leilighetens karakter ikke blir væsentlig forandret. Nævnden kan i anledning av fremleie forhøie leiesummen.

§ 10. I tilfælde av, at leieforholdet efter avtalen opphører uten opsigelse (jfr. § 1, 2det led), kan utleieren i betimelig tid

14 decbr. forut kræve nævndens bistand til at bringe paa det rene, om
Nr. 21. leietageren vil fortsætte leieforholdet eller ikke.

Det samme gjælder, naar gjenlevende egtefælle efter § 9, 2det led, har adgang til at overta leieavtalen.

§ 11. Naar en leieboer begjæres utkastet og betingelserne for utkastelse er tilstede, skal eksekutionsmyndigheten forkynde for leieboeren opfordring til at flytte inden én uke med tilkjendegivende om, at han ellers vil bli kastet ut. Er den avtalte leietid utløpet eller lovlig opsigelse git med mindst én ukes frist, kan utkastelsen foretages uten særskilt varsel.

§ 12. Naar kommunestyret har fattet beslutning som nævnt i § 1, 1ste led, jfr. § 2, blir husleieforhøielse for leilighet og rum, som omfattes av beslutningen, ugyldig, hvis den er foretat i de sidste seks maaneder før kommunestyrets beslutning, og husleienævnden ikke tillater forhøielsen. Dog kan kommunestyret bestemme et senere tidspunkt, fra hvilket forhøielsen blir ugyldig.

Den for meget erlagte leie skal tilbakebetales.

§ 13. Med bøter eller fængsel indtil tre maaneder straffes:

1. den, som kræver eller mottar husleie, som ikke er retsgyldig efter denne lov, eller medvirker hertil;
2. den, som overtræder beslutning, som kommunestyret har fattet i henhold til § 1, 2det led, om forbud mot bruk av beboelsesleilighet til forretningslokale, eller medvirker hertil;
3. den, som overtræder beslutning, som kommunestyret har fattet i henhold til § 1, 2det led, om forbud mot bruk av hotel til forretningslokale av anden art, eller medvirker hertil;
4. den, som overtræder beslutning, som kommunestyret har fattet i henhold til § 1, 3dje led, om forbud mot nedrivning, eller medvirker hertil;
5. den, som unddrar sig pligt til forklaring, meddelelse av oplysninger og fremmøte efter § 5.

§ 14. Naar et kommunestyre ved denne lovs ikrafttræden har fattet beslutning om kommunal regulering av husleie i henhold til den tidligere gjældende lovgivning, kommer bestemmelserne i § 1, 2det led, til anvendelse, uten at hertil kræves særskilt beslutning av kommunestyret.

§ 15. Denne lov træder i kraft straks.

Fra samme tid ophæves:
lov om kommunal regulering av husleie av 10 mai 1916,
provisorisk anordning om forbud mot opsigelse av leieboere av 26 august 1916,
provisorisk anordning om forbud mot bruk av beboelsesleilighet til forretningslokale av 10 november 1916,

provisorisk anordning av 22 december 1916 om forandring i de provisoriske anordninger angaaende husleie av 26 august og 10 november 1916, 14 decbr. Nr. 21.

provisorisk anordning av 8 september 1917 om forandring i provisorisk anordning om forbud mot opsigelse av leieboere av 26 august 1916 og om forbud mot offentlig utlovelse av belønning for paavisning av ledig husleilighet, og

provisorisk anordning av 12 oktober 1917 om forandring i provisorisk anordning om forbud mot bruk av beboelsesleilighet til forretningslokale av 10 november 1916.

Ti har Vi antat og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 14 december 1917.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

Midlertidig lov

14 decbr.

Nr. 22.

om adgang for stat og kommune til at utøve haandverksdrift.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blit forelagt Stortingets beslutning, av 14 december 1917 saalydende:

§ 1. Under ekstraordinære forhold kan kommuner meddeles tilladelse til at utøve haandverksdrift ogsaa utover de i lov om handverksnæring av 25 juli 1913 § 38 bestemte grænser. Tilladelsen meddeles av Kongen eller den, han gir myndighet dertil.

§ 2. Staten kan under ekstraordinære forhold utøve haandverksdrift paa vilkaar, som fastsættes av Kongen.

§ 3. Denne lov træder i kraft straks.

Ti har Vi antat og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 14 december 1917.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

14 decbr.

Nr. 23.

Lov

om kystlodser og kjendtmænd.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Os er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 14 december 1917 saalydende:

§ 1. For at kunne drive virksomhet som kystlods paa fartøi maa vedkommende, hvis han ikke er ansat som lods i henhold til den gjældende lodslov, være i besiddelse av certifikat som kystlods.

Til opnaaelse av saadant certifikat utkræves, at vedkommende har

1. fylt det 23de aar og efter det fyltde 15de aar gjort sjømandstjeneste i 24 maaneder;
2. vidnesbyrd fra eksaminert læge om god helbred og om, at han har bestaaet den for ansættelse som lods til enhver tid foreskrevne prøve med hensyn til synsevne, farvesans og hørsel;
3. vidnesbyrd fra bestyrer av offentlig sjømandsskole eller et av de under fiskeridirektøren hørende navigationskurser om, at han er bekjendt med bruken av kystkarter, log, lod og kompas, de internationale styringsregler, nød- og taakesignaler samt redningsapparater. Istedenfor dette vidnesbyrd kan træde attest for bestaaet styrmandseksamen eller eksamen ved et av de under fiskeridirektøren hørende navigationskurser;
4. vidnesbyrd for bestaaet prøve i farvandskjendskap ved en offentlig sjømandsskole overensstemmende med § 2;
5. vidnesbyrd om orden, paalidelighet og ædruelighet.

§ 2. Til saadan tid og ved de offentlige sjømandsskoler, som vedkommende regjeringsdepartement bestemmer, avholdes eksamen til erhvervelse av de i § 1, punkt 3, første del og punkt 4 omhandlede vidnesbyrd.

Eksamen avholdes av en kommission, bestaaende av sjømandsskolens bestyrer samt en farvandskjendt dampskibsfører og en lods eller kystlods, de to sidstnævnte medlemmer av kommissionen opnævnt av vedkommende regjeringsdepartement.

For hver dag en dampskibsfører, lods eller kystlods fungerer som medlem av eksamenskommissionen, erholder han en av departementet fastsat godtgjørelse, som utredes av statskassen.

Den, som i 2 aar har været opnævnt medlem av saadan eksamenskommission, kan frasi sig hvervet i 2 aar.

For adgang til at avlægge den her omhandlede eksamen

betales samme avgift, som til enhver tid for adgang til avlæggelse av styrmandseksamen bestemt. Avgiften føres til indtægt paa vedkommende skoles budget. De nærmere bestemmelser om anmeldelse til, avholdelse av og fremgangsmaaten ved eksamenene fastsættes av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 3. Andragende om certifikat som kystlods indsendes, ledsaget av fornødne vidnesbyrd, til overlodsens i det distrikt, hvor ansøgeren har sin bopæl.

Hvis et fremlagt vidnesbyrd ikke opfylder denne lovs fordringer, eller hvis overlodsens forøvrig finder et fremlagt vidnesbyrd utilfredsstillende, kan han negte utstedelse av certifikat, indtil fyldestgjørende vidnesbyrd foreligger.

Overlodsens utfærdiger certifikat uten betaling og fører rulle over de kystlodser, til hvem saadant er meddelt.

Forsaavidt certifikatet hjemler ret til at gjøre tjeneste som kystlods i farvand, som ligger utenfor overlodsens distrikt, gir han meddelelse herom til den overlods, i hvis distrikt farvandet ligger. Overlodsens meddeler distriktets lodsoldermænd opgave over de i lodsoldermandskapet bosatte kystlodser, og en tilsvarende opgave meddeler lodsoldermændene vedkommende lodsformand.

I krigstid eller ved overordentlige militære foranstaltninger har kystlodser, naar det forlanges, for en av Forsvarsdepartementet bestemt dagbetaling at gjøre tjeneste som lodser paa marinens fartøier.

Paa lodskontoret føres rulle over lodsoldermandskapet kystlodser.

De nærmere bestemmelser angaaende certifikater og deres utfærdigelse samt om kystlodsens pligter likeoverfor lodsoldermanden m. v. fastsættes av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 4 Enhver kystlods er paa vedkommende overlods's forlangende forpligtet til at underkaste sig fornyet lægeundersøkelse med hensyn til helbred, synsevne, farvesans og hørsel samt til at fremlægge nyt vidnesbyrd for orden, paalidelighet og ædruelighet. Forsaavidt vedkommende i de sidste 5 aar ikke har utført lodsning paa hele den kyststrækning, hans certifikat gjelder, kan tillike fordres fornyet vidnesbyrd om farvandskjendskap.

Overlodsens kan inndra kystlodsens certifikat, indtil denne ved vidnesbyrd har godtgjort at være i besiddelse av de fornødne egenskaper. Overlodsens avgjørelse kan indbringes for vedkommende regjeringsdepartement.

§ 5. Finder en skibsfører eller reder, at han til sit fartøis veiledning utenfor det ordinære mannskap tiltrænger hjelp av en forvandskjendt mand, skal han, forsaavidt han

14 decbr.
Nr. 23.

14 decbr. ikke hertil anvender en i henhold til lodsloven ansat lods, be-
 Nr. 23. nytte kystlods med certifikat.

Denne bestemmelse kommer ikke til anvendelse paa krigs-
 skibe og fartøier, som er lodspligtige.

Hvis det ved forespørgsel paa lodskontoret eller, hvor saa-
 dant ikke findes, ved undersøkelse paa stedet viser sig, at
 kystlods ikke er at faa, kan en anden mand antages til far-
 tøiets vejledning.

Nærmere regler og takster for benyttelsen af kystlods kan
 fastsættes af Kongen.

§ 6. Naar en kystlods har paatat sig at vejlede et fartøi,
 regnes han like med lodser i henseende til lovgivningens be-
 stemmelse om straf og ansvar iøvrig.

§ 7. Skibsfører eller reder straffes for overtrædelse af
 denne lovs bestemmelser efter den almindelige borgerlige straf-
 felovs § 418.

§ 8. Kjendtmænd, som har bevilling i henhold til lov av
 15 august 1908 uten at ha erholdt certifikat som kystlodser,
 vedblir at benævnes kjendtmænd. Forøvrig gjælder med hen-
 syn til disses rettigheter og pligter, hvad der i denne lov er
 bestemt om kystlodser, undtagen § 4, 2det punktum.

§ 9. Bestemmelsen i § 3 om kystlodseres tjenestepligt paa
 marinens fartøier træder i kraft straks. Forøvrig træder denne
 lov i kraft 1 juli 1918, fra hvilken tid lov av 15 august 1911
 om kystlodser og kjendtmænd ophæves.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar og
 bekræfter samme som lov, under Vor haand og rikets segl.

Git paa Kristiania slot den 14 december 1917.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

14 decbr.

Kongelig resolution

av 14 december.

I forbindelse med sanktion av foranstaaende lov av
 14 december 1917 (nr. 23) er Forsvarsdepartementet
 bemyndiget til at træffe de nødvendige forføinin-
 ger til lovens gennemførelse.

Utgiver: Byraacheff Young.

Grøndahl & Søns boktrykkeri - Kristiania.